

BIJLAGE 5 Plan-MER

**Plan-MER
voorontwerp
bestemmingsplan Buitengebied
gemeente Uden**

Colofon

opdrachtgever	: Gemeente Uden	
project	: Plan-MER voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied	
projectnummer	: 70720118	
status	: Definitief	
datum	: 27 februari 2013	
auteur	: Dhr. R. Giepmans	
autorisatie	: Dhr. M. Martens	paraaf:

Samenvatting

Inleiding

De gemeente Uden bereidt momenteel een nieuw bestemmingsplan Buitengebied voor. Het doel van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied Uden is het bieden van een globaal en flexibel plan, dat uitgaat van een adequate bescherming van aanwezige en potentiële waarden en kwaliteiten, maar ook van ontwikkeling met ruimtelijke kwaliteit. Op deze manier kan het bestemmingsplan de bestaande functies en waarden in het buitengebied beschermen, maar tegelijkertijd ook ruimte bieden voor nieuwe ontwikkelingen.

Voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied geldt de plicht voor het opstellen van een milieueffectrapport (plan-MER). Op grond van artikel 7.2 en 7.2a Wet milieubeheer geldt deze plicht namelijk voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen:

- Die het kader vormen voor toekomstige besluit-m.e.r. plichtige of besluit-m.e.r.-beoordelingplichtige activiteiten en/of;
- waarvoor een passende beoordeling nodig is op grond van de Natuurbeschermingswet 1998.

Het plan is m.e.r.-plichtig op grond van beide onderdelen. Een passende beoordeling vormt een apart hoofdstuk van het plan-MER.

Het plan-MER beschrijft de redelijkerwijs maximaal mogelijke gevolgen die naar verwachting op kunnen treden als gevolg van het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied en het alternatief hierop. Voor het voorontwerp bestemmingsplan is ook de worst case situatie in beeld gebracht.

Omdat de plan-MER plicht volgt uit de aanwezigheid van grotere veehouderijbedrijven in het buitengebied van de gemeente, richt het plan-MER zich met name op de mogelijke gevolgen van deze veehouderijen. Dit resulteert in een focus op de onderwerpen geur, ammoniak en luchtkwaliteit (fijn stof).

De te volgen plan-m.e.r.-procedure draagt eraan bij dat de mogelijke milieugevolgen van het plan in een vroeg stadium in beeld worden gebracht en een volwaardige rol in de besluitvorming krijgen.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Om de effecten die het nieuwe bestemmingsplan eventueel mogelijk maakt te kunnen vergelijken, is het van belang een referentie te hebben. In dit plan-MER zijn de huidige situatie en de autonome ontwikkeling als referentie gebruikt. De gevolgen die het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied, het alternatief en de worst case situatie op het plan mogelijk maken, zijn hiermee vergeleken.

Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied

Bij de redelijkerwijs maximaal mogelijke gevolgen van het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied en het alternatief hierop, wordt rekening gehouden met zaken als een landelijke afname van het aantal veehouderijen, reductie van de emissies uit veehouderijen op grond van landelijke wet- en regelgeving, en randvoorwaarden voortvloeiend uit onder andere de provinciale Verordening ruimte.

In het plan-MER zijn in eerste instantie de mogelijke gevolgen van het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied in beeld gebracht. Het voorontwerp bestemmingsplan is in 2012 tot stand gekomen middels een zorgvuldige, projectmatige aanpak, waarbij regelmatige terugkoppeling naar de verantwoordelijke bestuurder heeft plaatsgevonden. Het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied wordt daarom als het zogenaamde voorkeursalternatief beschouwd.

Alternatief en worst case situatie

In een plan-MER worden één of meer redelijke alternatieven op het plan onderzocht en dienen de gevolgen inzichtelijk te worden gemaakt van de worst case situatie.

Een alternatief moet de besluitvorming ondersteunen en de beschikbare ontwikkelingsmogelijkheden zo volledig mogelijk in beeld brengen. Een alternatief wordt op de verschillende aspecten vergeleken met het voorkeursalternatief, zijnde het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied.

Het plan gaat voor intensieve veehouderijen uit van bouwvlakken die in principe door kunnen ontwikkelen naar maximaal 1,5 ha. In het gebied noordelijk en noordwestelijk van de bebouwde kom van Uden is sprake van bos- en natuurgebieden en recreatieve mogelijkheden. Om deze een extra bescherming te geven geldt voor dit gedeelte van de gemeente een maximum bouwvlak voor intensieve veehouderijen van 1 ha. In het plan-MER is een alternatief uitgewerkt waarbij ook in het gedeelte westelijk en zuidelijk van de kern Uden de intensieve bouwvlakken beperkt worden tot een maximum van 1 ha.

In de worst case situatie is er vanuit gegaan dat alle in het gebied aanwezige veehouderijen, voor zover ze niet zijn gelegen in extensiveringgebied, gebruik maken van de mogelijkheid om binnen het agrarisch bouwvlak over te schakelen naar de maximaal te houden aantallen kippen. De emissies van geur, ammoniak en vooral fijn stof kunnen hierdoor aanmerkelijk toenemen ten opzichte van de redelijkerwijs te verwachten gevolgen van het plan.

Mogelijke gevolgen

Geur, ammoniak en fijn stof

Het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied leidt tot bepaalde verwachtingen in het gebied. De ontwikkelingsmogelijkheden van de veehouderijen zijn inzichtelijk gemaakt, inclusief de mogelijke gevolgen hiervan voor de omgeving. De aspecten geur, ammoniak en fijn stof zijn kwantitatief beoordeeld. De andere onderdelen kwalitatief.

Geur

De resultaten voor het aspect geur zijn voor de gehele gemeente samengevat in de hierna volgende tabel.

Gemeente Uden		Geursituatie (in aantallen geurgevoelige objecten)		
Totalen	Totaal	Goed	Matig	Slecht
Huidige situatie	15.836	15.596	191	49
Autonome ontwikkeling.	15.836	15.665	130	41
Voorontwerp bestemmingsplan	15.836	15.431	317	88
Alternatief	15.836	15.435	314	87
Worst case situatie	16.182	15.244	458	134

Tabel 2: Samenvatting en vergelijking geursituatie.

Als gevolg van het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied kan de toekomstige geursituatie verslechteren ten opzichte van de referentie. Het alternatief wijkt nauwelijks af van het plan. De worst case situatie kan wel een verdere verslechtering van de geursituatie opleveren.

Het valt niet te verwachten dat er als gevolg van het nieuwe bestemmingsplan een onaanvaardbare geursituatie in de gemeente zal ontstaan. Middels monitoring wordt de komende jaren regelmatig getoetst dat er in de gemeente sprake blijft van een aanvaardbaar geurniveau. Indien uit de monitoring blijkt dat de geursituatie in de gemeente toch onevenredig zou verslechteren ten opzichte van de aannamen waar vanuit is gegaan bij het vaststellen van de geurverordening, dan kan zo nodig bijstelling van normen uit de geurverordeningen plaatsvinden.

Ammoniak

De resultaten voor het aspect ammoniak zijn voor de gemeente Uden voor de belangrijkste gebieden in de hierna volgende tabel samengevat.

Stikstofdepositie op Wav-gebieden (in mol/ha./jaar)						
NR	Wav-gebied	Huidig	Autonoom	Vo Bp	Alternatief	Worst case
1	Maashorst	176,9	143,9	209,3	208,2	303,7
2	Bedafse bergen	142,0	122,9	172,3	170,8	254,7
Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden* (in mol/ha./jaar)						
NR	Natura 2000-gebied	Huidig	Autonoom	Vo Bp	Alternatief	Worst case
1	Oeffelter Meent	10,1	8,8	12,7	12,6	19,9
2	Sint Jansberg	25,1	22,1	31,7	31,5	49,6

Het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied en de het alternatief hierop maken een verslechtering mogelijk van de ammoniaksituatie ten opzichte van de referentie.

In het alternatief kan voor wat betreft ammoniak sprake zijn van een marginale verbetering ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan. De worst case situatie kan een verdere verslechtering van de ammoniaksituatie opleveren.

Om een toename van ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden te voorkomen, worden in het ontwerp bestemmingsplan voorwaardelijke verplichtingen opgenomen die borgen dat een ontwikkeling pas mag plaatsvinden nadat vooraf is aangetoond dat er geen significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden op kunnen treden. Dit komt ook in de Passende Beoordeling aan de orde.

Fijn stof

De resultaten voor het aspect fijn stof zijn in de hierna volgende tabellen samengevat. Eerst de jaargemiddelde concentraties, vervolgens het aantal overschrijdingsdagen.

Jaargem. conc. in $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Aantal gevoelige objecten				
	Huidig	Autonoom	Plan	Alternatief	Worst case
< 25	15761	15761	15820	15820	15109
25-30	72	72	16	16	691
30-35	3	3	0	0	30
35-40	0	0	0	0	6
40-45	0	0	0	0	0
> 45	0	0	0	0	0

Overschrijdings- dagen	Aantal gevoelige objecten				
	Huidig	Autonoom	Plan	Alternatief	Worst case
< 10	0	0	13358	13392	8
10-15	9266	9450	2434	2400	11547
15-20	6425	6241	23	23	3329
20-25	122	122	15	15	374
25-30	10	10	1	1	436
30-35	8	8	5	5	82
35-40	1	5	0	0	20
> 40	4	0	0	0	40

Ondanks dat de ontwikkelingen op grond van het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied tot een toename van de fijn stof emissie kunnen leiden, is door de dalende achtergrondconcentratie fijn stof in totaliteit een beperkte verbetering mogelijk van de fijn stof situatie ten opzichte van de huidige en autonome situatie. Het alternatief is voor wat betreft fijn stof nagenoeg gelijk aan het voorontwerp bestemmingsplan. Het plan en het alternatief voldoen aan de voor fijn stof geldende normering voor de jaargemiddelde concentraties en het maximaal toegestane aantal overschrijdingsdagen. Op grond van de worst case ontwikkeling is er sprake van een duidelijkere verslechtering ten opzichte van het plan, het alternatief, de huidige en autonome situatie. In de worst case situatie wordt niet aan de norm voor het maximale aantal overschrijdingsdagen voldaan.

Passende beoordeling

Een passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet kan aan de orde zijn indien het nieuwe bestemmingsplan, direct of indirect, significant negatieve effecten op een Natuurbeschermingswetgebieden mogelijk maakt. Aangezien er binnen de gemeente, of op korte afstand van de gemeentegrens, geen Natuurbeschermingswetgebieden zijn gelegen, is directe aantasting of verstoring niet aan de orde. Indirecte effecten door een toename van de ammoniakdepositie vanuit veehouderijbedrijven uit de gemeente Uden kunnen op grond van het vigerende, maar ook op grond van het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied wel aan de orde zijn. Door de grote afstand zal de depositie vanuit de gemeente relatief beperkt zijn, maar significant negatieve effecten op de instandhoudingdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden zijn niet uit te sluiten.

Voor de Natura 2000-gebieden rond de gemeente Uden heeft een passende beoordeling plaatsgevonden. De gebieden zijn omschreven en er is aangegeven welke specifieke gebiedstypen aanwezig zijn en in hoeverre deze gevoelig zijn voor een eventuele toename van verzuring door ammoniak of voor eutrofiering/vermesting. Op basis hiervan is een beoordeling gedaan.

Om ontwikkelingen in de veehouderij in Brabant mogelijk te blijven maken, zonder dat dit tot significant negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden leidt, is door de provincie Noord-Brabant de Verordening Stikstof en Natura 2000 vastgesteld. Op grond hiervan moeten alle nieuwe en te renoveren stallen worden voorzien van extra emissie reducerende systemen en moet elke depositietoename op Natura 2000-gebieden gecompenseerd worden door minimaal een zelfde depositieafname door stoppende veehouderijen. Dit gebeurt middels saldering uit de provinciale ammoniakbank. Deze saldering kan in de te verwachten ontwikkelingen niet worden meegenomen, maar garandeert dat er uiteindelijk geen toename van ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden kan plaatsvinden. De verordening zal indirect ook een positief effect hebben op de depositie op Wav-gebieden in de gemeente.

Om de bescherming van Natura 2000-gebieden ook rechtstreeks in het bestemmingsplan te borgen, worden in het ontwerp bestemmingsplan voorwaardelijke verplichtingen opgenomen dat een ontwikkeling van een veehouderij alleen mag plaatsvinden als vooraf is aangetoond dat geen significant negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden zijn te verwachten.

Volksgezondheid

Op grond van de rapporten van het IRAS en de Gezondheidsraad blijft het onduidelijk of het voorontwerp bestemmingsplan en het alternatief hierop voor wat betreft het aspect volksgezondheid dusdanig negatieve effecten kunnen veroorzaken, op grond waarvan het bestemmingsplan niet in de huidige hoedanigheid kan worden vastgesteld. Daarom is de GGD gevraagd om een advies uit te brengen over de gevolgen die het plan en het alternatief hierop kunnen hebben op het gebied van volksgezondheid.

Uit het GES komen vanuit het oogpunt van volksgezondheid de volgende adviezen naar voren:

- Ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan, zal het alternatief naar verwachting tot een iets lagere belasting leiden. Dit verschil is beperkt. De GGD geeft dan ook licht de voorkeur aan het alternatief.
- Houdt pluimvee en varkens gescheiden.
- Er is op dit moment geen landelijke veilige minimumafstand tussen veehouderijen en woningen. Om overbelaste situaties in de toekomst te voorkomen, adviseert de GGD:
 - Geen nieuwbouw van intensieve veehouderijbedrijven toestaan binnen 250 meter van kernen of lintbebouwing.
 - Gezondheidkundige beoordeling bij uitbreiding, omschakeling, nieuwbouw binnen bestaand bouwblok of vergroting bouwblok van intensieve veehouderij binnen 250 meter van een woning.
 - Beperking blootstelling binnen 250 meter van een woning, bijvoorbeeld door het opnemen van voorwaardelijke verplichtingen hiertoe in het bestemmingsplan, bijvoorbeeld door het verhogen of gunstig (ver)plaatsen van emissiepunten.
- Let bij verbredingsactiviteiten in het LOG voldoende op hygiënemaatregelen.
- Tot slot is het erg belangrijk om goede burens te blijven als burgers en agrariërs. Zorg voor goede communicatie & landschappelijke inpassing.

Met de adviezen uit het GES is rekening gehouden bij het vaststellen van het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied. Zo nodig zijn de adviezen verwerkt in de regels van het ontwerp bestemmingsplan.

Overige aspecten

Voor de overige aspecten wordt vastgesteld dat het plan en het alternatief waarschijnlijk weinig onderscheidend zullen zijn ten opzichte van de referentiesituatie of ten opzichte van de elkaar.

Conclusie

Als gevolg van het plan en het alternatief is voor enkele aspecten een verslechtering mogelijk ten opzichte van de referentiesituatie. Dit is echter inherent aan het uitwerken van de redelijkerwijs maximaal te verwachten ontwikkelingen en dit te vergelijken met de huidige aanwezig situatie. In de volgende tabel is in beeld gebracht hoe de positieve en negatieve effecten zich tot elkaar verhouden.

Variant	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling	Voorontwerp bestemmingsplan	Alternatief	Worst case
Aspect					
Geur	0	0+	0-	0-	-
Ammoniak	0	0+	0-	0-	--
Fijn stof	0	0	0+	0+	--
Volksgezondheid	0	0+	0	0	0
Geluid	0	0	0	0	0
Verkeer en infrastructuur	0	0	0	0	0
Water	0	0	0	0	0
Bodem	0	0	0	0	0
Externe veiligheid	0	0	0	0	0
Landschap en natuur	0	0	0	0	0
Archeologie en cultuurhistorie	0	0	0	0	0

- 0 = neutraal
- 0+ = beperkt positief
- + = positief
- ++ = duidelijk positief
- 0- = beperkt negatief
- = negatief
- = duidelijk negatief

Tabel: Vergelijking van de alternatieven

In de gemeente blijft over het algemeen sprake van een acceptabel woon en leefklimaat. Het alternatief kan een beperkt positief effect opleveren ten opzichte van het plan.

Het worst case scenario kan wel tot een duidelijke verslechtering leiden. De maximale ontwikkeling conform het worst case situatie zal echter in de praktijk nooit plaatsvinden. Het is immers niet aannemelijk dat alle veehouderijen omschakelen naar pluimveebedrijven.

Een eventuele toename van de depositie van ammoniak op Natura 2000-gebieden is op grond van de Natuurbeschermingswet niet toegestaan. Dit wordt middels de bepalingen uit de Natuurbeschermingswet en de provinciale Verordening Stikstof en Natura 2000 voorkomen. Dit wordt ook in het ontwerp bestemmingsplan geborgd middels het opnemen van voorwaardelijke verplichtingen dat een ontwikkeling alleen mag plaatsvinden als vooraf aangetoond wordt dat er geen negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden plaats kunnen vinden. In dat geval is het aspect ammoniak als neutraal te beschouwen.

Elke twee jaar vindt een evaluatie van de gemeentelijke geurverordening plaats. Bij de evaluatie wordt beoordeeld of de huidige geurnormering bijgesteld moet worden om een ongewenste toename van de geurhinder in de gemeente te voorkomen. Eventuele bijstelling van de geurverordening kan ook effect hebben op de situatie voor ammoniak en fijn stof.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	0
1 Aanleiding en doelstelling.....	1
1.1 Inleiding	1
1.2 Aanleiding	1
1.3 Doel bestemmingsplan Buitengebied	1
1.4 Plangebied	2
1.5 Plan-MER	3
1.5.1 Inleiding	3
1.5.2 Besluit-m.e.r. plicht of besluit-m.e.r. beoordelingplicht	4
1.5.3 Passende beoordeling Natuurbeschermingswet	5
1.6 Formulering	6
1.7 Doel plan-MER	6
1.8 Procedure plan-m.e.r	6
1.9 Opbouw plan-MER	8
2 Kaders.....	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Ruimtelijke kaders	9
2.2.1 Reconstructieplan Peel en Maas	9
2.2.2 Correctieve herziening Reconstructieplan Peel en Maas	10
2.2.3 Intrekking reconstructieplannen	11
2.2.4 Structuurvisie Ruimtelijke Ordening Noord-Brabant (SVRO)	11
2.2.5 De Verordening ruimte	13
2.2.6 Interim Structuurvisie Uden 2009-2015	14
2.3 Milieukaders	16
2.3.1 WABO, Wm en Activiteitenbesluit	16
2.3.2 Wgv	16
2.3.3 Geurverordening	16
2.3.4 Wav, Besluit huisvesting en Actieplan ammoniak en veehouderij	17
2.3.5 Natuurbeschermingswet en Verordening Stikstof en Natura 2000	17
2.3.6 IPPC-richtlijn	18
3 Huidige situatie en autonome ontwikkeling.....	19
3.1 Inleiding	19
3.2 Huidige situatie	19
3.3 Autonome ontwikkeling	20
4 Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied	21
4.1 Inleiding	21
4.2 Hoofdgebiedsindeling	21
4.3 Bebouwingsconcentraties	23
4.4 Voorkeursalternatief	24
4.5 Ontwikkelingen en gevolgen	27

5	Alternatief en worst case.....	29
5.1	Inleiding	29
5.2	Alternatief	29
5.3	Worst case	30
6	Milieueffecten	31
6.1	Inleiding	31
6.1.1	Reikwijdte	31
6.1.2	Detailniveau	32
6.2	Geur	33
6.2.1	Inleiding	33
6.2.2	Aanvaardbaar woon- en leefklimaat	33
6.2.3	Huidige situatie	35
6.2.4	Autonome ontwikkeling	36
6.2.5	Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied	36
6.2.6	Alternatief	36
6.2.7	Worst case situatie	37
6.2.8	Vergelijking vijf scenario's	37
6.2.9	Conclusie	38
6.3	Ammoniak	39
6.3.1	Inleiding	39
6.3.2	Huidige situatie	41
6.3.3	Autonome ontwikkeling	42
6.3.4	Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied	42
6.3.5	Alternatief	43
6.3.6	Worst case situatie	43
6.3.7	Vergelijking vijf scenario's	44
6.3.8	Conclusie	44
6.4	Fijn stof	45
6.4.1	Inleiding	45
6.4.2	Huidige situatie	46
6.4.3	Autonome ontwikkeling	46
6.4.4	Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied	47
6.4.5	Alternatief	47
6.4.6	Worstcase situatie	48
6.4.7	Vergelijking vijf scenario's	48
6.4.8	Conclusie	50
6.5	Volksgezondheid	50
6.5.1	Inleiding	50
6.5.2	GES	54
6.5.3	Conclusie	57
6.6	Geluid	59
6.6.1	Inleiding	59
6.6.2	Wet geluidhinder	59
6.6.3	Verkeerslawaai en industrielawaai:	59

6.6.4	Huidige situatie	60
6.6.5	Ontwikkelingen	60
6.6.6	Conclusie	61
6.7	Verkeer en infrastructuur	62
6.7.1	Inleiding	62
6.7.2	Huidige situatie	62
6.7.3	Ontwikkelingen	62
6.7.4	Conclusie	63
6.8	Water	63
6.8.1	Inleiding	63
6.8.2	Provinciaal Waterplan Noord-Brabant 2010-2015 “Waar water werkt en leeft”	64
6.8.3	Waterbeheerplan 2010-2015 waterschap Aa en Maas	66
6.8.4	Waterparagraaf	67
6.8.5	Watertoets	69
6.8.6	Conclusie	71
6.9	Bodem	71
6.9.1	Inleiding	71
6.9.2	Ontwikkeling veehouderijen	72
6.9.3	Conclusie	72
6.10	Externe veiligheid	72
6.10.1	Inleiding	72
6.10.2	Beleid en regelgeving	73
6.10.3	Gemeentelijke Beleidsvisie Externe Veiligheid	73
6.10.4	Risicomaten	74
6.10.5	Beoogde wijziging	75
6.10.6	Risicobronnen in het plangebied	76
6.10.7	Plaatsgebonden risico	77
6.10.8	Groepsrisico	78
6.10.9	Conclusie	80
6.11	Landschap en natuur	80
6.11.1	Gebiedskarakteristiek	80
6.11.2	Beschrijving en analyse gebied	81
6.11.3	Ontwikkeling	85
6.11.4	Conclusie	86
6.12	Archeologie en cultuurhistorie	86
6.12.1	Inleiding	86
6.12.2	Cultuurhistorische/Archeologische Waardenkaarten (2006 en 2010)	86
6.12.3	Aardkundig Waardevolle Gebiedenkaart (2005)	87
6.12.4	Cultuurhistorie	87
6.12.5	Archeologie	90
6.12.6	Conclusie	90
6.13	Vliegveld Volkel	90
6.13.1	Inleiding	90
6.13.2	Besluit Militaire Luchthavens	91

6.13.3	Nieuwe wetgeving	91
6.13.4	Geluidcontouren	91
6.13.5	Geluidzone grondgebonden geluid	92
6.13.6	Andere beperkingen dan vanwege geluid	92
6.13.7	Het radarverstoringgebied	94
6.13.8	Het vogelbeheersgebied	94
6.13.9	Risicogebied vanwege de opslag van munitie	94
6.13.10	Conclusie	94
7	Passende Beoordeling.....	95
7.1	Inleiding	95
7.2	Wet- en regelgeving	96
7.2.1	Natuurbeschermingswet	96
7.2.2	Crisis- en Herstelwet	96
7.2.3	Verordening Stikstof en Natura 2000	96
7.2.4	Jurisprudentie	97
7.3	Gebieden	98
7.3.1	Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten	98
7.3.2	Beschrijving gebieden en de instandhoudingdoelstellingen	99
7.4	Mogelijke effecten	116
7.4.1	Inleiding	116
7.4.2	Directe aantasting	116
7.4.3	Indirecte aantasting	116
7.4.4	Huidige situatie	117
7.4.5	Autonome ontwikkeling	118
7.4.6	Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied	118
7.4.7	Alternatief	118
7.4.8	Worst case situatie	119
7.4.9	Vergelijking en conclusie	119
7.5	Zijn de mogelijke effecten significant?	119
7.6	Zijn significante effecten te voorkomen?	120
7.6.1	Inleiding	120
7.6.2	Kader" Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant"	120
7.6.3	Conclusie voorkomen significant negatieve effecten	124
7.7	Conclusies en aanbevelingen	124
8	Vergelijking van de alternatieven	126
8.1	Inleiding	126
8.2	Conclusie	127
9	Mitigerende en compenserende maatregelen	128
9.1	Inleiding	128
9.2	Geur	128
9.3	Ammoniak	128
9.4	Overige	129

10	Leemten in kennis en informatie.....	130
10.1	Inleiding	130
10.2	Aannames	130
10.3	Mestbe- en verwerking	130
10.4	Conclusie	131
11	Monitoring en evaluatie.....	132
11.1	Inleiding	132
11.2	Geur, ammoniak en fijn stof	132

Begrippenlijst

BIJLAGEN

Bijlage 1	Advies Cie-m.e.r. op Notitie Reikwijdte en Detailniveau
Bijlage 2	Vergelijking diergegevens Web-BVB en CBS
Bijlage 3	Uitgangspunten bij het tot stand komen van het plan-MER
Bijlage 4	Invoergegevens veehouderijbedrijven in huidige situatie plus alternatieven
Bijlage 5	Kaart geursituatie huidig (mei 2012)
Bijlage 6	Kaart geursituatie autonome ontwikkeling
Bijlage 7	Kaart geursituatie voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied
Bijlage 8	Kaart geursituatie alternatief
Bijlage 9	Kaart geursituatie worst case
Bijlage 10	Vergelijking geursituatie vijf scenario's
Bijlage 11	Kaart ammoniaksituatie huidig (mei 2012)
Bijlage 12	Kaart ammoniaksituatie autonome ontwikkeling
Bijlage 13	Kaart ammoniaksituatie voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied
Bijlage 14	Kaart ammoniaksituatie alternatief
Bijlage 15	Kaart ammoniaksituatie worst case
Bijlage 16	Vergelijking ammoniakdepositie (stikstof) vijf scenario's
Bijlage 17	Kaart fijn stof situatie huidig (mei 2012)
Bijlage 18	Kaart fijn stof situatie autonome ontwikkeling
Bijlage 19	Kaart fijn stof situatie voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied
Bijlage 20	Kaart fijn stof situatie alternatief
Bijlage 21	Kaart fijn stof situatie worst case
Bijlage 22	Gegevens Natura 2000-gebieden van Ministerie van ELI

1 Aanleiding en doelstelling

1.1 Inleiding

De gemeente Uden is gelegen in het noordoosten van de provincie Noord-Brabant en ligt tussen de buurgemeenten Landerd, Mill en Sint Hubert, Sint Anthonis, Boekel, Veghel en Bernheze. De gemeente telt circa 41.000 inwoners en heeft een totale oppervlakte van circa 6.800 hectare. De gemeente bestaat uit de hoofdkern Uden en de twee kleinere kernen Volkel en Odiliapeel. Het buitengebied kent, met uitzondering van de bos- en natuurgebieden de Maashorst en de Bedafse bergen, de wijstgronden rondom de Peelrandbreuk, de bossen ten zuiden van Odiliapeel en de bossen op en rondom de vliegbasis Volkel, hoofdzakelijk een agrarisch karakter. Ten westen van de kern Uden ligt de snelweg A 50 en ten noorden van de kern Odiliapeel ligt vliegbasis Volkel.

1.2 Aanleiding

De gemeente Uden bereidt een nieuw bestemmingsplan Buitengebied voor. Momenteel geldt het op 15 februari 2007 door de gemeenteraad vastgestelde "Bestemmingsplan Buitengebied 2006". Dit plan is op 16 oktober 2007 door Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant grotendeel goedgekeurd. Nieuw provinciaal beleid zoals vervat in de Structuurvisie ruimtelijke ordening en met name de Verordening ruimte, alsmede de verwerking van goedkeuringsbesluiten van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant en van de Raad van State op het bestemmingsplan Buitengebied 2006 vormen de aanleiding om een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied van de gemeente Uden op te stellen. Met het nieuwe bestemmingsplan beschikt de gemeente straks weer over een actueel en samenhangend beleidskader voor het buitengebied.

1.3 Doel bestemmingsplan Buitengebied

Zoals in de vorige paragraaf is aangegeven, is het voor het buitengebied op dit moment van toepassing zijnde bestemmingsplan vastgesteld in 2007 en daarmee nog vrij actueel. Het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied Uden is daarom planologisch gezien in grote lijnen conserverend ten opzichte van het bestaande plan. Een beperking van de mogelijke omvang van de intensieve bouwvlakken in een gedeelte van de gemeente is de belangrijkste wijziging.

Het doel van het nieuwe bestemmingsplan is het bieden van een globaal en flexibel plan, dat uitgaat van een adequate bescherming van aanwezige en potentiële waarden en kwaliteiten, maar ook van ontwikkeling met ruimtelijke kwaliteit. Op deze manier kan het bestemmingsplan de bestaande functies en waarden in het buitengebied beschermen, maar tegelijkertijd ook ruimte bieden voor nieuwe ontwikkelingen.

Het bestemmingsplan bevat verschillende elementen. Er is sprake van waarden die beschermd moeten worden en er zijn functies die grotendeels vastliggen.

Het plan consolideert de bestaande situatie waar nodig en geeft een algemene regeling voor toekomstige (kleinschalige) ontwikkelingen waaraan de gemeente de ruimte wil geven. Het ontwikkelingsgerichte karakter van het bestemmingsplan komt het meest duidelijk naar voren in de mogelijkheden voor het verlenen van afwijkingen en voor het wijzigen van het bestemmingsplan. Deze zogenaamde “binnenplanse flexibiliteitsbepalingen” bieden mogelijkheden voor behoud en herstel van waarden door ontwikkeling.

Door voorwaarden te stellen aan het verlenen van afwijkingen of wijzigingen bevat het bestemmingsplan een afwegingskader voor nieuwe ontwikkelingen. Binnen het plangebied worden deze met name verwacht op het terrein van landbouw (onder meer functieverandering van vrijkomende agrarische gebouwen), natuur en landschap, recreatie en water. Daar waar ontwikkelingen zijn voorzien, zullen deze in gebieden met bijzondere waarden nader worden afgewogen. Afhankelijk van de zwaarte van de ontwikkeling kan dit via een binnenplanse afwijking of wijziging plaatsvinden als aan de voorwaarden wordt voldaan die in het bestemmingsplan gesteld zijn. Op deze wijze wordt rekening gehouden met actuele waarden in het plangebied en zijn nieuwe ontwikkelingen niet op voorhand uitgesloten.

Voorname systematiek sluit aan bij de twee principes ter bevordering van de ruimtelijke kwaliteit, zoals deze door de provincie Noord-Brabant in de Verordening ruimte zijn opgenomen. De twee principes betreffen:

- Zorgplicht voor ruimtelijke kwaliteit.
- Kwaliteitsverbetering van het landschap.

De vereiste kwaliteitsverbetering bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wordt in het plan doorvertaald als voorwaarde voor afwijking of wijziging van het bestemmingsplan en in de gekozen systematiek voor de bestemmingen en bijbehorende zonering.

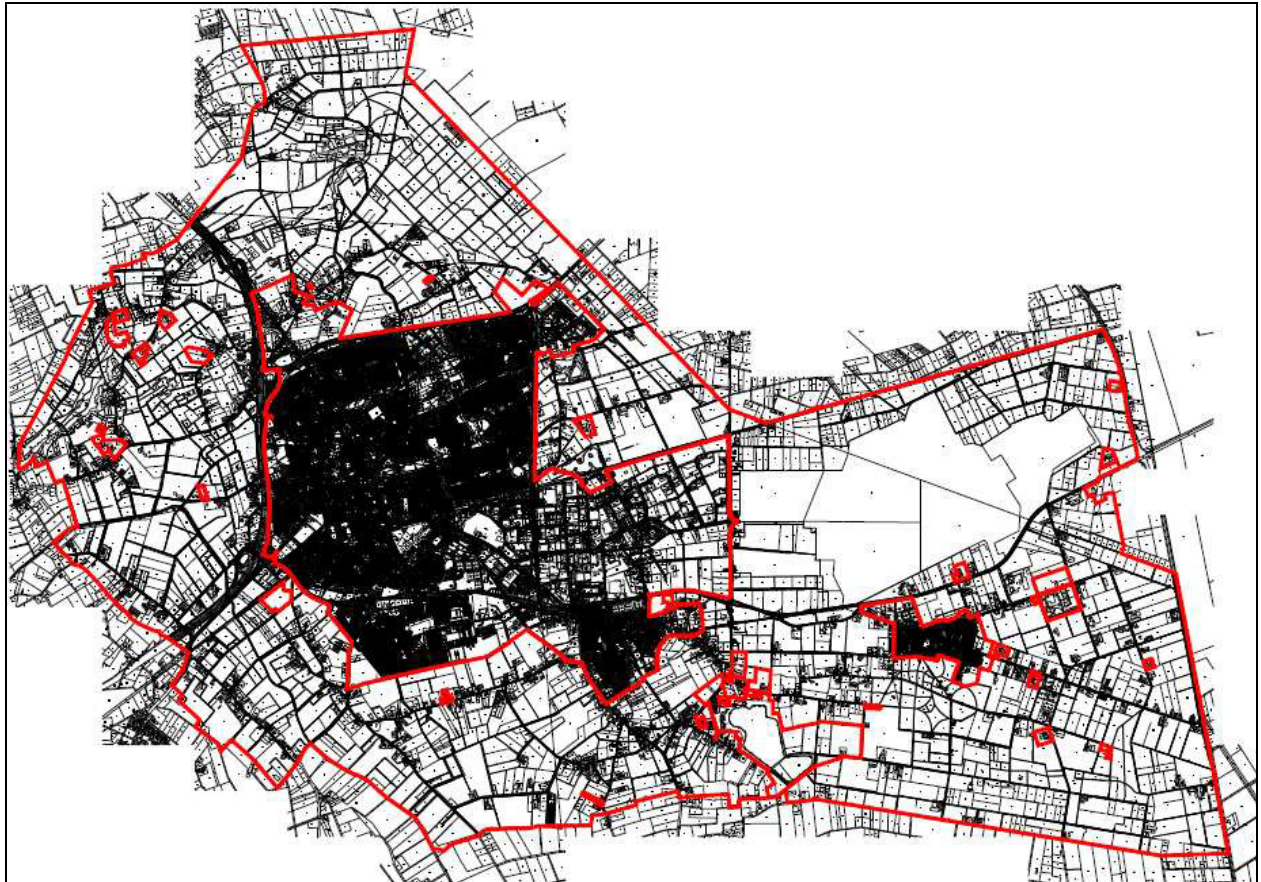
1.4 Plangebied

Het plangebied van het bestemmingsplan Buitengebied en daarmee in principe ook het plan-MER betreft het buitengebied van de gemeente Uden. De volgende gebieden vallen hier buiten:

- De kernen Uden, Volkel en Odiliapeel.
- De hieraan grenzende industrieterreinen.
- De locatie van Peka Kroef (oostelijk van Odiliapeel).
- Het gebied Uden Noord.
- De recreatieondernemingen Hemelrijk/BillyBird (binnen- en buitenspeeltuin met strandbad), De Vrije Teugel (evenementencentrum met hotel, bowling en diverse binnen- en buitenactiviteiten) en Hullie speelboerderij.

Daarnaast is er een aantal lopende bestemmingsplanprocedures voor functiewijzigingen en bouwvlak vergrotingen vooralsnog buiten het bestemmingsplan gelaten. Deze procedures passen over het algemeen binnen de aangenomen toekomstige ontwikkelingen en hebben daardoor weinig of geen effect op de resultaten van het plan-MER.

Voor de huidige en autonome situatie zijn ze volgens de huidige bestemming meegenomen in het plan-MER. In figuur 1 is de precieze begrenzing van het gebied aangegeven.

Figuur 1: Begrenzing bestemmingsplan Buitengebied

De effecten van de ontwikkelingen in het plangebied kunnen verder gaan dan alleen het buitengebied van de gemeente. Daarom wordt uitgegaan van een groter onderzoeksgebied, dat per milieuaspect kan verschillen en eventueel gemeente- of zelfs provinciegrens overschrijdend kan zijn.

1.5 Plan-MER

1.5.1 Inleiding

Voor een nieuw bestemmingsplan Buitengebied geldt eventueel de plicht voor het opstellen van een milieueffectrapport (plan-MER). Op grond van artikel 7.2 en 7.2a Wet milieubeheer geldt deze plicht namelijk voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen:

1. Die het kader vormen voor toekomstige besluit-m.e.r. plichtige of besluit-m.e.r. beoordelings-plichtige activiteiten en/of.
2. Waarvoor een passende beoordeling nodig is op grond van de Natuurbeschermingswet 1998.

1.5.2 Besluit-m.e.r. plicht of besluit-m.e.r. beoordelingplicht

Categorie 14 uit bijlage C van het “Besluit van 21 februari 2011 tot wijziging van het Besluit milieueffectenrapportage en het Besluit omgevingsrecht (reparatie en modernisering milieueffectenrapportage)”, bepaalt dat de oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting bestemd voor het fokken, mesten of houden van pluimvee of varkens is aangewezen als m.e.r.-plichtige activiteit, in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op meer dan:

- 85.000 mesthoenders, of
- 60.000 hennen, of
- 3.000 mestvarkens, of
- 900 zeugen.

Volgens categorie 14 van bijlage D van hetzelfde besluit is de oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting voor het fokken, mesten of houden van dieren aangewezen als m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteit, in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een inrichting met meer dan:

- 40.000 stuks pluimvee,
- 2.000 mestvarkens, of
- 750 zeugen, of
- 2.700 gespeende biggen, of
- 5.000 pelsdieren (fokteven), of
- 1.000 voedsters (konijnen), of
- 6.000 vlees- of opfokkonijnen, of
- 200 melk-, kalf- of zoogkoeien, of
- 340 stuks vrouwelijk jongvee (rundvee), of
- 340 melk-, kalf- of zoogkoeien, of vrouwelijk jongvee, of
- 1.200 vleesrunderen, of
- 2.000 schapen of geiten, of
- 100 paarden, of
- 1.000 struisvogels.

Ook bij projecten die genoemd worden in bijlage D, maar die een kleinere omvang hebben, moet op grond van het nieuwe Besluit m.e.r. per geval worden beoordeeld of een milieueffectrapportage (m.e.r.) nodig is. De drempelwaarden alleen zijn hierin niet leidend. Het aangepaste Besluit is hiermee in lijn gebracht met een uitspraak van het Europees Hof in 2009. Daarin oordeelde het Hof dat de omvang van een project niet het enige criterium mag zijn om te beoordelen of een project wel of niet m.e.r.-plichtig is. Niet alleen grote maar ook kleine projecten kunnen schade toebrengen aan het milieu. Gemeenten en provincies moeten dit dus zorgvuldig beoordelen en de eventuele keuze motiveren om geen m.e.r. te laten uitvoeren voor een activiteit die onder de drempelwaarde ligt.

Binnen de gemeente bevinden zich op dit moment (intensieve) veehouderijen die in verband met hun omvang m.e.r. plichtig of beoordelingplichtig zijn. Ook binnen het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied blijft de aanwezigheid van deze bedrijven mogelijk. Verder sluit het nieuwe bestemmingsplan niet uit dat veehouderijen doorontwikkelen naar een omvang die m.e.r. plichtig of beoordelingplichtig is. Op grond van de mogelijkheden die in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied aan veehouderijen worden geboden, is het doorlopen van een plan-m.e.r. daarom verplicht.

1.5.3 Passende beoordeling Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet (Nbw) heeft als doel de bescherming van kwetsbare natuurgebieden in Nederland, de zogenaamde Natura 2000 gebieden. Bij de bescherming kan gedacht worden aan het tegengaan van directe aantasting of verstoring in een gebied, maar ook aan het tegengaan van indirecte aantasting door (extra) verzuring en/of eutrofiëring door stikstofdepositie vanuit veehouderijen of vanuit het wegverkeer en de industrie.

Een passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet is aan de orde indien op grond van de ontwikkelingen die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt, direct of indirect, significant negatieve effecten op de instandhoudingdoelstellingen van een Natuurbeschermingswetgebied niet zijn uit te sluiten.

Directe aantasting

Aangezien er binnen de gemeente, of op korte afstand van de gemeentegrens, geen Natuurbeschermingswetgebieden zijn gelegen, is directe aantasting of verstoring niet aan de orde. Het dichtstbijzijnde gebied (De Oeffelter Meent in de gemeente Boxmeer) ligt op circa 14 kilometer vanaf de gemeentegrens. Verdroging, verstoring of andere directe aantasting als gevolg van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied zijn op deze afstanden niet te verwachten.

Indirecte aantasting

Indirecte effecten door toename van de ammoniakdepositie vanuit veehouderijbedrijven uit de gemeente Uden is op grond van het vigerende, maar ook op grond van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied op voorhand niet uit te sluiten. Dit kan significant negatieve effecten op de instandhoudingdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden opleveren. Daarom is een passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet aan de orde en is ook op grond van het tweede onderdeel het doorlopen van een plan-m.e.r. verplicht. Conform artikel 19j lid 4 van de Natuurbeschermingswet dient de passende beoordeling onderdeel te vormen van het plan-MER. Aangezien het duidelijk is dat een passende beoordeling noodzakelijk is, kan een voortoets om deze plicht te beoordelen, achterwege blijven.

1.6 Formulering

Om in het vervolg van dit rapport onduidelijkheid over de te gebruiken formulering ten aanzien van de milieueffectenrapportage te voorkomen, zijn hierna enkele definities opgenomen:

- m.e.r. = milieueffectrapportage (de procedure).
- MER = milieueffectrapport (het rapport).
- Plan-MER = MER voor globale plannen (bijvoorbeeld voor een bestemmingsplan).
- Plan-m.e.r. = m.e.r. voor globale plannen (bijvoorbeeld voor een bestemmingsplan).
- Besluit-MER = MER voor concrete projecten (bijvoorbeeld voor een individuele uitbreiding van een intensieve veehouderij).
- Besluit-m.e.r. = m.e.r. voor concrete projecten (bijvoorbeeld voor een individuele uitbreiding van een intensieve veehouderij).

1.7 Doel plan-MER

De te volgen plan-m.e.r.-procedure draagt eraan bij dat de mogelijke milieugevolgen van het plan in een vroeg stadium in beeld worden gebracht en een volwaardige rol in de besluitvorming krijgen. Hierbij wordt ook een reëel alternatief uitgewerkt.

Het op te stellen plan-MER beschrijft de milieugevolgen die op kunnen treden als gevolg van het nieuwe bestemmingsplan en het alternatief hierop. Aan een plan-MER worden eisen gesteld die zijn vastgelegd in artikel 7.10 lid 1 van de Wet milieubeheer. Belangrijk hierbij is dat het MER ook de maximaal mogelijke gevolgen in beeld brengt.

Omdat de plan-MER plicht volgt uit de aanwezigheid van grotere veehouderijbedrijven in het buitengebied van de gemeente, richt het plan-MER zich met name op de mogelijke gevolgen van deze veehouderijen. Dit resulteert in een focus op de onderwerpen geur, ammoniak en luchtkwaliteit (fijn stof). Andere activiteiten die het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied mogelijk maakt (bijvoorbeeld kleinschalige extensieve recreatie, akker- en tuinbouw en champignonteelt) hebben weinig effect op de omgeving en komen in meer beschrijvende zin aan de orde.

1.8 Procedure plan-m.e.r

Het plan-MER wordt opgesteld in nauw overleg met een ambtelijke vertegenwoordiging vanuit de gemeente. Binnen de gemeente vindt regelmatig terugkoppeling plaats naar de verantwoordelijke wethouder.

Voorafgaande aan het opstellen van het plan-MER is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau opgesteld. In deze notitie van 2 mei 2012 is aangegeven welke aspecten in het plan-MER aan de orde komen (reikwijdte) en hoe diep op de verschillende aspecten wordt ingegaan (detailniveau). In afwijking van de notitie is in het plan-MER slechts één alternatief uitgewerkt, en zijn in plaats van een tweede alternatief de gevolgen van een worst case scenario in beeld gebracht.

De procedure voor het plan-MER wordt duidelijk gekoppeld aan de procedure van het bestemmingsplan Buitengebied. Zo is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau gelijktijdig met het voorontwerp bestemmingsplan gepubliceerd en wordt het plan-MER gelijktijdig met het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied openbaar gemaakt.

Door de gemeente Uden is van het voornemen om een plan-m.e.r. te doorlopen een openbare kennisgeving gepubliceerd in het Udens Weekblad d.d. 30 mei 2012. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau is hierbij ook openbaar gemaakt en kon door geïnteresseerden worden ingezien. Verder zijn door de gemeente de belanghebbende bestuursorganen en adviseurs geraadpleegd middels toezending van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Dit betreffen:

- De Commissie voor de Milieueffectenrapportage.
- De provincie Noord-Brabant.
- Omliggende gemeenten Landerd, Mill en Sint Hubert, Sint Anthonis, Boekel, Veghel en Bernheze.
- Het Waterschap Aa en Maas.
- ZLTO.
- Brabantse Milieufederatie.
- Ministeries van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) en van Infrastructuur en Milieu (I & M).
- GGD Hart voor Brabant.
- Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten.

Bij de Commissie voor de Milieueffectenrapportage (verder: de Commissie) is op vrijwillige basis een advies gevraagd op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Op 15 juni 2012 heeft de Commissie een bezoek gebracht aan de gemeente en is de notitie doorgenomen. Op 6 augustus 2012 heeft de Commissie advies uitgebracht (rapportnummer 2676-39). De opmerkingen uit het advies (dat als bijlage 1 bij dit rapport is bijgevoegd), zijn grotendeels verwerkt in het plan-MER. Daar waar dit niet is gebeurd, wordt dit toegelicht.

Verder heeft de GGD Brabant/Zeeland (Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid) middels een brief van 22 juni 2012 gereageerd op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. De GGD vraagt hierin specifiek aandacht in het plan-MER voor de blootstelling aan geur, fijn stof, geluid en biologische agentia. Hieraan wordt tegemoetgekomen middels een door de GGD uit te voeren Gezondheid Effecten Screening (GES) waarin op deze zaken wordt ingegaan.

Behoudens de adviezen van de Commissie en de GGD zijn er geen andere reacties binnengekomen op het voornemen om een plan-m.e.r. te doorlopen of op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

1.9 Opbouw plan-MER

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op het beleidskader. In hoofdstuk 3 worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling in beeld gebracht. Deze dienen als referentie voor het voorkeursalternatief (= voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied) dat in hoofdstuk 4 is uitgewerkt, en het alternatief en de worst case situatie die in hoofdstuk 5 aan de orde komen. In hoofdstuk 6 worden de milieueffecten van de huidige situatie, de autonome ontwikkeling, het voorontwerp bestemmingsplan, het alternatief en de worst case situatie in beeld gebracht. Een Passende Beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet is apart als hoofdstuk 7 opgenomen. In hoofdstuk 8 worden de verschillende scenario's met elkaar vergeleken. Tot slot wordt in hoofdstuk 9 op mitigerende en compenserende maatregelen ingegaan, komen in hoofdstuk 10 eventuele leemten in kennis aan de orde en wordt in hoofdstuk 11 een aanzet tot monitoring en evaluatie gegeven.

2 Kaders

2.1 Inleiding

Bij het tot stand komen van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied moet de gemeente rekening houden met verschillende wettelijke randvoorwaarden en beleidskaders die direct dan wel indirect doorwerken. Zo werkt rijksbeleid via provinciaal beleid door naar het gemeentelijk niveau. In de volgende paragrafen wordt kort ingegaan op de voor het bestemmingsplan Buitengebied en plan-MER meest relevante kaders. De ruimtelijke kaders betreffen allemaal beleidskaders. De milieukaders zijn deels wettelijk bepaald en deels beleidsmatig van aard.

2.2 Ruimtelijke kaders

Met de volgende ruimtelijke kaders moet in ieder geval rekening worden gehouden in het kader van het bestemmingsplan Buitengebied en dus ook het hieraan gekoppelde plan-MER:

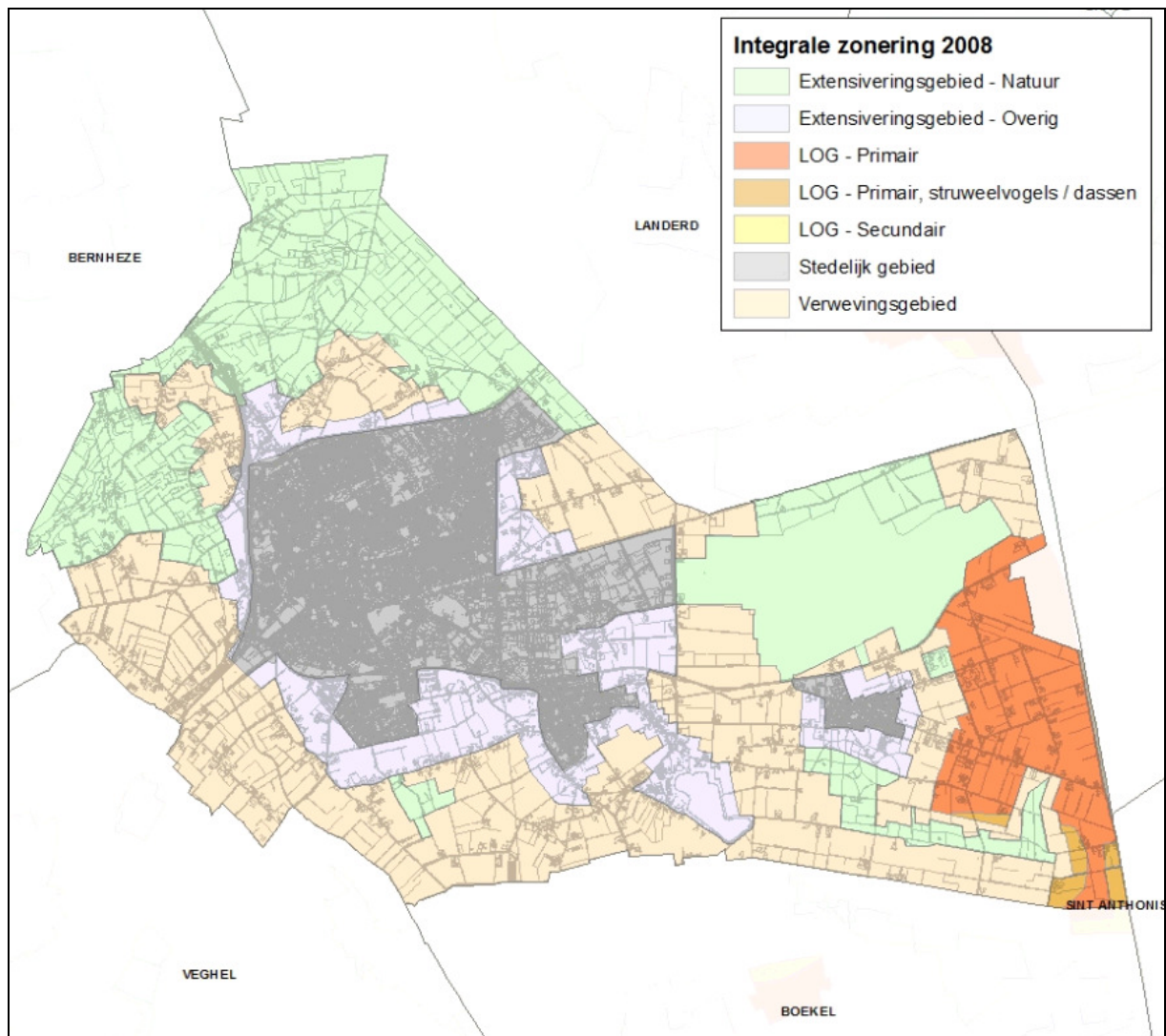
- Het Reconstructieplan Peel en Maas (Provincie Noord-Brabant, 2005).
- Correctieve herziening Reconstructieplan Peel en Maas (Provincie Noord-Brabant, 2008).
- Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (Provincie Noord-Brabant, 2010).
- De Verordening ruimte (Provincie Noord-Brabant, 2012).
- Interim Structuurvisie Uden 2009-2015 (Gemeente Uden, februari 2010).

2.2.1 Reconstructieplan Peel en Maas

In 2005 heeft de provincie Noord-Brabant de reconstructieplannen vastgesteld voor zeven reconstructiegebieden in de provincie. De gemeente Uden is gelegen binnen reconstructiegebied Peel en Maas. In de plannen is een integrale zonering opgenomen. Vanuit het verleden is er namelijk vermenging ontstaan van de diverse bestemmingen agrarisch, wonen, recreatie en toerisme, en bos en natuur. Middels de zonering wordt getracht de vermenging terug te dringen. Er is onderscheid gemaakt in de volgende zones:

- Extensiveringsgebieden.
- Verwevingsgebieden.
- Landbouwontwikkelingsgebieden (LOG).

In figuur 2 is een uitsnede van de zoneringskaart Peel en Maas opgenomen.

Figuur 2: Integrale zonering gemeente Uden

Een belangrijk onderdeel van de reconstructieplannen vormt de zogenaamde “afwaartse beweging”. Er wordt uitgegaan van een afwaartse beweging van intensieve veehouderijen vanuit extensiveringsgebieden rond dorpen en natuur naar de LOG’s en naar duurzame locaties in verwevingsgebied. Onder een duurzame locatie wordt verstaan een vanuit milieu, gezondheid en ruimtelijk gezien geschikte locatie.

Het reconstructieplan en de zonering die hierin is opgenomen, kan worden beschouwd als provinciaal beleid, waarmee rekening gehouden moet worden bij het vaststellen van het nieuwe bestemmingsplan.

2.2.2 Correctieve herziening Reconstructieplan Peel en Maas

In 2008 heeft een correctieve herziening van de reconstructieplannen plaatsgevonden. Deze heeft voor de gemeente Uden geen grote gevolgen gehad. Alleen het doorsneden bouwvlak voor de locatie Oosterheidestraat 6 is aangepast en ligt nu geheel in verwevingsgebied.

2.2.3 Intrekking reconstructieplannen

Op 2 maart 2012 hebben Provinciale Staten van Noord-Brabant, vooruitlopend op de intrekking van de Reconstructiewet, de reconstructieplannen ingetrokken. Uitgezonderd de integrale zonering. De intrekking is gebeurd naar aanleiding van enkele uitspraken van de rechtbank 's-Hertogenbosch die betrekking hadden op het gezamenlijk van kracht zijn van de reconstructieplannen en de Verordening ruimte. Door het intrekken van de reconstructieplannen wil de provincie voorkomen dat er ongewenste ontwikkelingen optreden door het bestaan van twee juridische regimes naast elkaar. De intrekking van de integrale zonering gaat pas in als de Reconstructiewet is ingetrokken en deze begrenzing via de Verordening ruimte geregeld is.

Veel van het beleid en de regels die oorspronkelijk in de reconstructieplannen waren opgenomen, zijn ondertussen geregeld in de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening en de Verordening ruimte.

2.2.4 Structuurvisie Ruimtelijke Ordening Noord-Brabant (SVRO)

De provinciale Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (vastgesteld 1 oktober 2010, in werking getreden 1 januari 2011) bevat de hoofdlijnen van het provinciaal ruimtelijk beleid tot 2025 (met een doorkijk naar 2040). De visie is bindend voor het ruimtelijk handelen van de provincie Noord-Brabant en vormt de basis voor de wijze waarop de provincie de instrumenten inzet die de Wet ruimtelijke ordening (Wro) biedt. Eén van deze instrumenten is de provinciale verordening. In de Verordening ruimte zijn de kaderstellende elementen uit de SVRO vertaald in concrete regels die van toepassing zijn op (gemeentelijke) bestemmingsplannen.

De provincie kiest in haar ruimtelijke beleid tot 2025 voor de verdere ontwikkeling van gevarieerde en aantrekkelijke woon-, werk- en leefmilieus en voor een kennisinnovatieve economie met als basis een klimaatbestendig en duurzaam Brabant. Het principe van behoud en ontwikkeling van het landschap is in de structuurvisie de rode draad die de ruimtelijke ontwikkelingen stuurt. De provincie wil het contrastrijke Brabantse landschap herkenbaar houden en verder versterken.

Zoals op de uitsnede uit de Structurenkaart van de SVRO (figuur 3) is aangegeven, bestaat het plangebied zowel uit groenblauwe structuren (kerngebied groenblauw, groenblauwe mantel en waterbergingsgebied), als landelijk gebied (gemengd landelijk gebied en accentgebied agrarische ontwikkeling) en stedelijke structuren (stedelijk concentratiegebied, stedelijk knooppunt, zoekgebied verstedelijking en kernen in het landelijk gebied).

Figuur 3: Uitsnede uit de SVRO Noord-Brabant

Voor heel Noord-Brabant zijn, in het kader van de SVRO, gebiedspaspoorten opgesteld. In de gebiedspaspoorten is aangegeven welke landschapskenmerken bepalend zijn voor de kwaliteit van een gebied of een landschapstype. Daarnaast zijn de provinciale ambities weergegeven voor de ontwikkeling van de landschapskwaliteit. Nieuwe ontwikkelingen kunnen een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van nieuwe en gebiedseigen kwaliteiten. Het westelijk deel van de gemeente Uden ligt in het gebied “Peelrand”, het oostelijk deel van de gemeente in het gebied “Peelkern”.

Peelrand

Het grootste gedeelte van de Peelrand is primair en grootschalig agrarisch gebied, met de landbouw (intensieve veehouderij en glastuinbouw) als ruimtelijk dominante functie. De landbouw is divers, van verbrede tot intensieve vormen van landbouw. Agrarische lintbebouwingen tussen de dorpen hebben een multifunctioneel karakter gekregen. De ambitie voor de Peelrand is het in stand houden van de kleinschalige ontginning van de Peelrand, als min of meer tegengestelde van de Peelkern.

Daarvoor moet het kleinschalige en afwisselende karakter van het landschap van de Peelrand worden versterkt, onder meer door ruimte te geven aan verbreding van de landbouw, recreatie, landgoedontwikkeling en andere vormen van wonen binnen de oude zandontginningen.

Peelkern

De Peelkern is een grootschalig en primair landbouwgebied. Er is een afwisseling van uitgestrekte akkers met bebouwing (ontginningsdorpen) en grootschalige bebossingen die belangrijk zijn voor natuur en recreatie. De intensieve veehouderij en glastuinbouw hebben zich in dit gebied krachtig ontwikkeld. Door ruilverkaveling heeft schaalvergroting plaatsgevonden en zijn ontsluiting en ontwateringspatronen aangepast.

De ambitie voor de Peelkern is een modern ingericht gebied waar landbouw, landschap, natuur en milieu een nieuw evenwicht hebben gevonden. Daarvoor moet de ontwikkeling van de Peel worden benaderd als een samenhangende gebiedsopgave waarin de mogelijkheden voor intensieve vormen van landbouw, natuur, landschap, leefbaarheid en water verbeteren en waarbij de milieudruk afneemt.

2.2.5 De Verordening ruimte

In 2010 heeft de provincie Noord-Brabant de Verordening ruimte vastgesteld. Deze verordening is in 2011 en 2012 geactualiseerd en richt zich op de volgende aspecten:

- Bevordering van ruimtelijke kwaliteit (hoofdstuk 2).
- Stedelijke ontwikkeling (hoofdstuk 3).
- Ecologische hoofdstructuur (hoofdstuk 4).
- Water (hoofdstuk 5).
- Groenblauwe mantel (hoofdstuk 6).
- Aardkunde en cultuurhistorie (hoofdstuk 7).
- Agrarisch gebied (hoofdstuk 8).
- Intensieve veehouderij (hoofdstuk 9).
- Glastuinbouw (hoofdstuk 10).
- Niet-agrarische ontwikkelingen buiten bestaand stedelijk gebied (hoofdstuk 11).

Voor wat betreft de intensieve veehouderij werd enerzijds geconstateerd dat vanaf 2005 (start reconstructie) de afwaartse beweging van intensieve veehouderijen onvoldoende van de grond was gekomen doordat bedrijven in extensiveringsgebieden binnen de bepalingen uit de reconstructieplannen nog (teveel) konden uitbreiden. Anderzijds was er vanuit de bevolking in Brabant veel angst en ongerustheid ten aanzien van verwachte grootschalige ontwikkelingen in landbouwonwikkelingsgebieden (de zogenaamde megastallen of varkensflats) en mogelijk hiermee gepaard gaande negatieve effecten voor de volksgezondheid.

Mede daarom zijn de mogelijkheden zoals die in de reconstructieplannen waren opgenomen middels de verordening verder aangescherpt. De belangrijkste gevolgen van de verordening voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied en dus ook de plan-m.e.r. zijn:

- Geen ontwikkelingsmogelijkheden meer voor intensieve veehouderijen in extensiveringsgebied (slot op de muur).
- Beperking van de ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderijen in verwevingsgebied tot een bouwvlak van maximaal 1,5 ha (alleen mogelijk op een duurzame locatie).
- Beperking van de ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderijen in landbouwontwikkelingsgebieden tot een bouwvlak van maximaal 1,5 ha. Met ontheffing van Gedeputeerde Staten van de provincie was aanvankelijk nog uitbreiding mogelijk naar maximaal 2,5 ha. Door een aanpassing in de verordening is dit inmiddels vervallen.
- Op grond van de verordening is ook in een landbouwontwikkelingsgebied voor intensieve veehouderijen geen nieuwvestiging meer mogelijk.
- Voor alle drie gebieden geldt dat de stallen maximaal uit één bouwlaag mogen bestaan (met uitzondering van volièrestallen en scharrelstallen voor legkippen).

2.2.6 Interim Structuurvisie Uden 2009-2015

De gemeentelijke Interim Structuurvisie 2009-2015 is vastgesteld in februari 2010 en vervangt de StructuurvisiePlus uit 2001. De Interim Structuurvisie bestaat uit:

- Een flexibele component, het programma, en
- Een meer duurzame component, het ruimtelijk structuurbeeld (zie figuur 4).

Figuur 4: Het Ruimtelijk Structuurbeeld uit de Interim Structuurvisie Uden

In de Interim Structuurvisie Uden (ISVU) zijn de kwaliteiten van wonen en werken, voorzieningen, infrastructuur, landbouw, natuur, water en cultuurhistorie in beeld gebracht. Het ruimtelijk structuurbeeld is de samenhangende visie van de gemeente op de ruimtelijke structuur van het hele plangebied, dat wil zeggen alle kernen en het buitengebied van de gemeente.

2.3 Milieukaders

Voor het bestemmingsplan Buitengebied en het plan-MER moet met name met de volgende milieukaders rekening worden gehouden:

- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo, 2010).
- Wet milieubeheer (Wm, 1993).
- Wet geurhinder en veehouderij (Wgv, 2006).
- Verordening geurhinder en veehouderij (gemeente Uden 2008).
- Wet ammoniak en veehouderij (Wav, 2002).
- Besluit huisvesting (2008) en Actieplan ammoniak en veehouderij (2010).
- Natuurbeschermingswet (1998).
- Verordening Stikstof en Natura 2000 (Provincie Noord-Brabant, 2010);
- IPPC-richtlijn.

2.3.1 WABO, Wm en Activiteitenbesluit

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de Wet milieubeheer vormen randvoorwaarden voor de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven in de gemeente. Deze wetgeving heeft over het algemeen geen directe gevolgen, maar is wel van belang in verband met de hieraan gekoppelde regelgeving die hieronder wordt behandeld. Per 1 januari 2013 is het Activiteitenbesluit in werking getreden. Veel veehouderijbedrijven vallen hier onder. Hiervoor geldt verder hetzelfde als voor de Wabo en Wm.

2.3.2 Wgv

Bij de vergunningverlening voor veehouderijen, maar ook bij de beoordeling van ruimtelijke plannen moet rekening worden gehouden met eventuele geurhinder vanuit veehouderijbedrijven naar de omgeving. Toetsing vindt plaats op grond van de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv). De gemeente Uden is gelegen in concentratiegebied waar in beginsel de landelijke standaardnormen van maximaal 3 en 14 o.u./m³ gelden voor geurgevoelige objecten (over het algemeen woningen) in respectievelijk de bebouwde kom en het buitengebied.

2.3.3 Geurverordening

Op grond van de Wgv hebben gemeenten de bevoegdheid om eigen geurbeleid vast te stellen. Hierbij kunnen de standaardnormen plaatselijk worden aangescherpt, maar ook worden versoepeld. Op grond van een geur gebiedsvisie wordt beoordeeld of het noodzakelijk en mogelijk is om afwijkende geurnormen vast te stellen. Hierbij wordt rekening gehouden met de belangen van burgers en agrariërs.

Door de gemeenteraad is op 21 februari 2008 de verordening “Wet geurhinder en veehouderij” vastgesteld. In de verordening zijn de volgende normen vastgesteld:

• Bebouwde kom Uden, Volkel en Odiliapeel	Norm 3 o.u./m ³ .
• Extensiveringgebied overig, grenzend aan de drie kernen	Norm 8 o.u./m ³ .
• Uitbreiding bebouwde kom (nieuwe woongebieden)	Norm 8 o.u./m ³ .
• Bestaande bedrijventerreinen	Norm 8 o.u./m ³ .
• Extensiveringgebied overig, grenzend aan bedrijventerreinen	Norm 14 o.u./m ³ .
• Uitbreiding bedrijventerreinen (plus specifiek Hoenderbos IV)	Norm 14 o.u./m ³ .
• Overig buitengebied	Norm 14 o.u./m ³ .
• LOG Odiliapeel	Norm 25 o.u./m ³ .

De rond de gemeente Uden gelegen gemeenten Landerd, Mill en Sint Hubert, Sint Anthonis, Boekel, Veghel en Bernheze hebben ook allemaal een eigen geurverordening. Deze verordeningen zijn voor wat betreft de normering in grote lijnen vergelijkbaar met het beleid van de gemeente Uden. Enkele gemeenten hebben op onderdelen strengere normen. Dit geldt met name voor de gemeente Boekel waar in 2012 een nieuwe geurverordening is vastgesteld.

2.3.4 Wav, Besluit huisvesting en Actieplan ammoniak en veehouderij

De Wet ammoniak en veehouderij reguleert de emissie en daaraan gekoppelde depositie van ammoniak vanuit veehouderijen op bos en natuurgebieden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen bedrijven binnen en buiten 250 meter van zeer kwetsbare gebieden.

Het Besluit huisvesting bepaalt dat bestaande stallen van intensieve veehouderijen (varkens en kippen) de komende jaren moeten worden aangepast zodat de ammoniakemissie door toepassing van nieuwe, emissiearme stalsystemen afneemt. Aanvankelijk moesten de eerste stallen uiterlijk 1 januari 2010 zijn aangepast. Dit bleek niet mogelijk. Middels het Actieplan ammoniak en veehouderij is een fasering aangebracht op grond waarvan bedrijven de tijd krijgen om de komende jaren hun stallen aan te passen. Het besluit heeft ook een positief effect op geur en fijn stof.

2.3.5 Natuurbeschermingswet en Verordening Stikstof en Natura 2000

De Natuurbeschermingswet 1998 heeft als doel de bescherming van kwetsbare natuurgebieden in Nederland, de zogenaamde Natura 2000 gebieden. Bij de bescherming wordt gedacht aan het tegengaan van directe aantasting of verstoring in een gebied, maar ook aan het tegengaan van indirecte aantasting door (extra) verzuring en/of eutrofiëring door stikstofdepositie vanuit veehouderijen of vanuit het wegverkeer of de industrie.

Een passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet is aan de orde indien op grond van de ontwikkelingen die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt, direct of indirect, significant negatieve effecten op de instandhoudingdoelstellingen van een Natuurbeschermingswetgebied niet zijn uit te sluiten.

Om ontwikkelingen van veehouderijen mogelijk te maken, zonder dat dit ten koste gaat van de bescherming van Natura 2000 gebieden, heeft de provincie Noord-Brabant de Verordening Stikstof en Natura 2000 vastgesteld. Hierin is onder andere bepaald dat in alle nieuwe en te renoveren stallen in de provincie extra emissiebeperkende maatregelen moeten worden toegepast. Mocht bij de ontwikkeling van een bedrijf dan toch nog sprake zijn van een toename van de ammoniakdepositie op een Natura 2000 gebied, dan mag deze ontwikkeling alleen plaatsvinden als elders een bedrijf stopt waardoor de ammoniakdepositie per saldo toch niet toeneemt. Dit noemt men het salderen en gebeurt vanuit een door de provincie beheerde depositiebank.

2.3.6 IPPC-richtlijn

De IPPC-richtlijn (IPPC = Integrated Pollution Prevention and Control) is een Europese richtlijn die bepaalt dat bij grote bedrijven (in dit geval grote intensieve veehouderijen) extra emissiereducerende maatregelen moeten worden toegepast.

3 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

3.1 Inleiding

Om de effecten die het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied eventueel mogelijk maakt te kunnen vergelijken, is het van belang een referentie te hebben. In dit plan-MER dienen de huidige situatie en een autonome ontwikkeling als referentie. De volgende vijf scenario's worden in het kader van dit plan-MER inzichtelijk gemaakt en met elkaar vergeleken:

1. Huidige situatie (hoofdstuk 3).
2. Autonome ontwikkeling (hoofdstuk 3).
3. Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied (hoofdstuk 4).
4. Alternatief (op het voorontwerp bestemmingsplan, hoofdstuk 5).
5. Worst case situatie (omschakeling van alle veehouderijlocaties naar intensieve veehouderij => kippen), hoofdstuk 5).

In de volgende paragrafen wordt verder ingegaan op de referentiesituatie. In het buitengebied zijn met name veehouderijen gelegen. Verder zijn er een aantal andersoortige agrarische bedrijven aanwezig zoals akkerbouwbedrijven, tuinbouwbedrijven en champignonkwekerijen, enkele recreatieve bedrijven of kleinschalige extensieve recreatieve nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven, en een aantal niet agrarische bedrijven. Tot slot ligt Vliegbasis Volkel nog in het buitengebied van de gemeente. In het kader van dit plan-MER zijn met name de veehouderijen van belang. Verder wordt apart ingegaan op de vliegbasis. De recreatieve bedrijven vallen buiten het plan, de andere bedrijfsactiviteiten hebben geen wezenlijk effect in het kader van het plan-MER.

3.2 Huidige situatie

Voor de huidige, feitelijk aanwezige situatie is in eerste instantie uitgegaan van de bedrijven en de omvang volgens het provinciale Bestand Veehouderijbedrijven Brabant (Web-BVB). Het betreft in eerste instantie dus de vergunde aantallen dieren. De veehouderijen waar geen activiteiten meer plaatsvinden en waarvoor het bouwvlak in het nieuwe bestemmingsplan wordt geschrapt, worden niet meer meegenomen.

In bijlage 2 is een vergelijking gemaakt van de dieraantallen volgens het Web-BVB en de binnen de gemeente aanwezige dieraantallen volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het blijkt dat de werkelijk aanwezige dieraantallen voor enkele diercategorieën aanmerkelijk lager liggen dan hetgeen volgens Web-BVB vergund is. Dit betekent dat ook de werkelijke emissies lager liggen dan de vergunde emissies. Ten aanzien van de beperktere afwijkingen tussen Web-BVB en CBS bij de overige diercategorieën wordt aangenomen dat deze passen binnen een normale bedrijfsvoering en dat deze verhouding ook blijft gelden voor het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied.

Voor de huidige situatie wordt daarom uitgegaan van de volgende gemiddelde bezetting:

1. Melkvee/jongvee => Web-BVB – 30%.
2. Vleesvee => BVB – 50%.
3. Paarden/pony's => BVB – 40%.
4. Intensieve veehouderij => Conform BVB, uitgezonderd vleesvee (zie hiervoor).

De agrarische bouwvlakken en hier aanwezige bedrijven zorgen in de huidige situatie voor een bepaalde belasting naar de omgeving. Deze wordt, inclusief de hiervoor uitgewerkte correctie, in hoofdstuk 6 in beeld gebracht.

3.3 Autonome ontwikkeling

Bij de autonome ontwikkeling wordt uitgegaan van de ontwikkelingen die de komende jaren “zeker” zullen optreden. Concreet betekent dit dat uitgegaan wordt van de huidig vergunde situatie (zie vorige paragraaf) en de gevolgen die het Besluit huisvesting ammoniak hierop heeft. De aanpassingen op grond van het Besluit huisvesting ammoniak moeten immers zeker worden doorgevoerd, dan wel dient de intensieve veehouderij uiterlijk in 2020 te worden beëindigd.

Voor het in beeld brengen van de autonome ontwikkeling wordt gebruik gemaakt van de gegevens uit de in het kader van het Actieplan ammoniak en veehouderij ingediende bedrijfsontwikkelingsplannen (BOP). Het is bekend dat de BOP's niet bindend zijn, maar ze geven wel een goed beeld van de nog aan te passen intensieve veehouderijen en de hiermee gepaard gaande afname van emissies.

De agrarische bouwvlakken en hier aanwezige bedrijven zorgen in de autonome situatie voor een bepaalde belasting naar de omgeving. Deze vormt samen met de huidige situatie de referentie en wordt in hoofdstuk 6 in beeld gebracht.

In het kader van dit plan-MER wordt geen apart best case scenario uitgewerkt. In het best case scenario wordt in het bestemmingsplan geen ruimte geboden voor uitbreiding van veehouderijen. De stallen en vergunningen die nu aanwezig zijn vormen het maximum. Dit is echter vergelijkbaar met de autonome ontwikkeling. Hier wordt ook uitgegaan van de nu aanwezige situatie, rekening houdende met zeker plaatsvindende ontwikkelingen. De autonome ontwikkeling kan daarom tevens gezien worden als best case scenario.

4 Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied

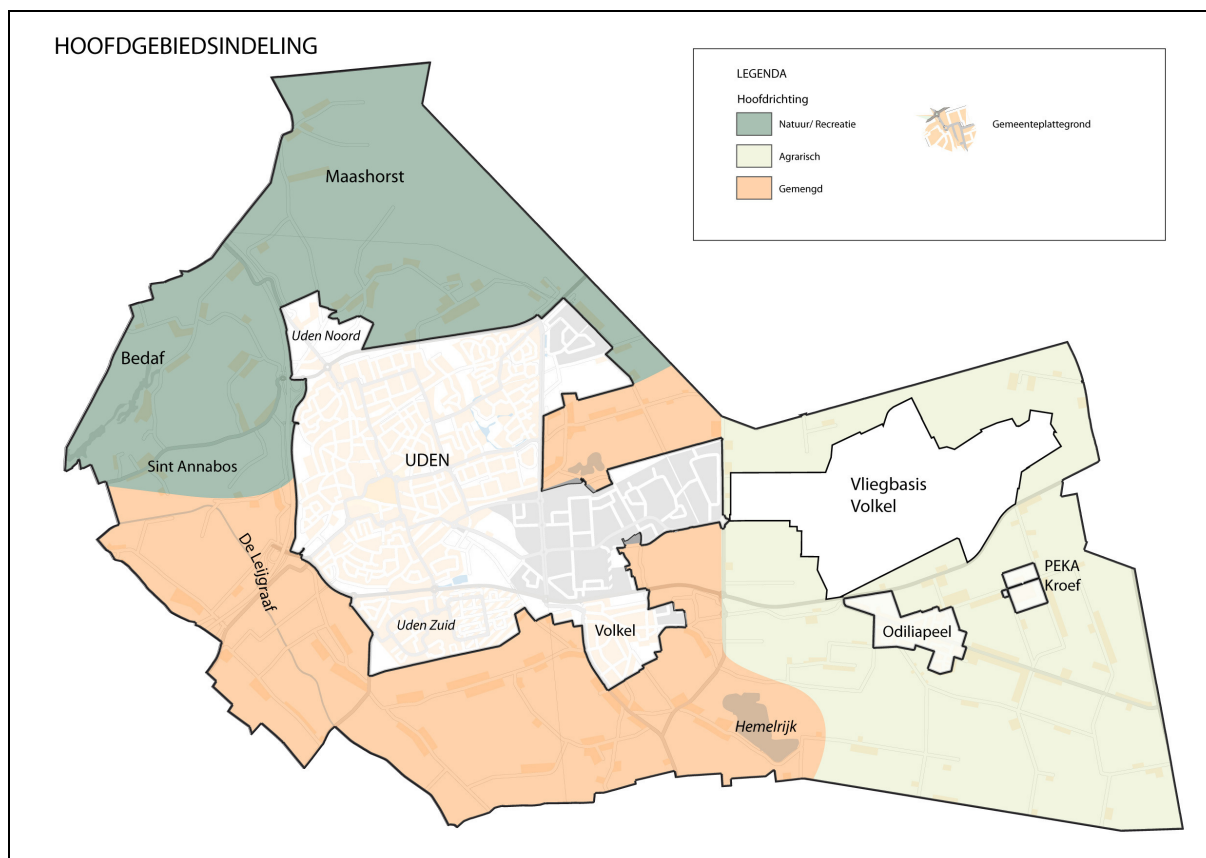
4.1 Inleiding

In dit plan-MER worden de redelijkerwijs maximaal te verwachten gevolgen van het voorontwerp bestemmingsplan en het alternatief hierop inzichtelijk gemaakt en vergeleken met de referentie: de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Hierbij wordt voor de reeds aanwezige intensieve veehouderijen (hoofdzakelijk varkensbedrijven) aangenomen dat deze ontwikkelen als gesloten varkensbedrijf. Binnen de aanduiding “intensieve veehouderij” kunnen deze bedrijven echter ook omschakelen naar kippen, hetgeen een hogere emissie van ammoniak en vooral van fijn stof tot gevolg kan hebben. Het omschakelen van alle veehouderijlocaties, dus ook de grondgebonden veehouderijlocaties, naar kippen is als worst case situatie in beeld gebracht.

4.2 Hoofdgebiedsindeling

De ontwikkeling van het buitengebied is de afgelopen jaren met name gericht geweest op het ontplooiën van bedrijvigheid, ongeacht de potentie van het landschap. De bestaande kwaliteit van natuur en landschap en agrarische structuur als uitgangspunt van de ontwikkeling werd niet gehanteerd. Het plangebied is daarmee verder versteend en natuur- en landschapswaarden zijn onder druk komen te staan.

Om deze druk te verminderen en in te zetten op een duurzame inrichting van het buitengebied is de keuze gemaakt om in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied de economische structuur te baseren op het landschap. Dit betreft geen grote, extreme keuzes, maar ze zijn wel aanwezig in het plan. Dit is onder andere terug te vinden in de in het bestemmingsplan opgenomen zoneringen uit de provinciale Verordening ruimte en de voor het bestemmingsplan opgestelde gebiedszonering of hoofdgebiedsindeling (zie figuur 5). Deze hoofdgebiedsindeling (op basis van de lagenbenadering de ondergrond en infrastructuur) heeft een bepalende rol in de keuzes en ontwikkelingsmogelijkheden van de diverse (nieuwe) functies in het buitengebied (met name voor VAB's, nevenactiviteiten en niet-agrarische functies). Met dit nieuwe beleid wordt daarom op onderdelen een andere koers gekozen. De kwaliteit van de omgeving gaat daarbij boven het hanteren van strikte maten.

Figuur 5: Hoofdgebiedindeling uit het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied

De ontplooiing van de economische structuur is meer te differentiëren op basis van de potentie die het landschap voor de betreffende structuur heeft. Dit is de basis voor het onderscheiden van drie verschillende gebieden, welke vervolgens wordt benut voor het uitbouwen van die potentie in gedifferentieerde ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijvigheid. Vanuit de landschappelijke karakteristiek is een driedeling in het plangebied toe te kennen. In het gebied ten noorden en noordwesten van Uden is sprake van een gebied met vooral bos- en natuurgebieden en recreatieve mogelijkheden. In dit gebied, waarin ook het Udense gedeelte van de Maashorst is gelegen en dat aansluit op het gebied Uden Noord met het nieuwe ziekenhuis, zijn in het voorontwerp bestemmingsplan de mogelijkheden voor de intensieve veehouderij beperkt ten opzichte van het overige gedeelte van de gemeente. In dit deelgebied kunnen de intensieve veehouderijen die zowel in verwevinggebied en de groenblauwe mantel liggen tot maximaal 1 ha bouwvlak doorgroeien. In het gebied ten westen en zuiden van Uden is sprake van een gemengd gebied met een diversiteit aan functies. Dit gebied sluit aan op het gebied Uden Zuid. In het voorontwerp bestemmingsplan gelden voor dit gebied geen extra beperkingen. In dit plan-MER is een alternatief uitgewerkt dat van dezelfde beperkingen uitgaat als het gebied noordelijk en noordwestelijk van Uden. Het oostelijke deel van de gemeente rond Odiliapeel en Vliegbasis Volkel is een gebied met hoofdzakelijk agrarische insteek. Hier is ook het LOG gelegen. Hier gelden voor de veehouderij de meeste mogelijkheden.

De gemeente Uden wil, net als de provincie, de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied van Uden bevorderen. Dit betekent dat nieuwe ontwikkelingen een bijdrage leveren aan de kernkwaliteiten van Brabant. Deze kernkwaliteiten zijn in de Structuurvisie ruimtelijke ordening en meer concreet en specifiek in de uitwerking van de Structuurvisie, door middel van Gebiedspaspoorten uitgewerkt. Gebiedskenmerken zijn de spil van ruimtelijke kwaliteit: het gaat daarbij om het verbinden van de opgave met de plek. In de Verordening ruimte is de bevordering van ruimtelijke kwaliteit concreet vertaald in twee principes: zorgplicht voor ruimtelijke kwaliteit en kwaliteitsverbetering van het landschap. De provincie vraagt gemeenten om bij ruimtelijke afwegingen het principe van zorgvuldig ruimtegebruik toe te passen. Dat betekent dat eerst gekeken wordt naar mogelijkheden voor intensivering of hergebruik op of binnen bestaand bebouwd gebied. Nieuw ruimtebeslag moet zo veel mogelijk voorkomen worden. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wil de provincie dat de initiatiefnemer zorgt voor een kwaliteitsverbetering van het landschap om daarmee het verlies aan omgevingskwaliteit te beperken. De ruimtelijke kwaliteit wordt hierbij bepaald door de gebruikswaarde, de belevingswaarde en de toekomstwaarde.

De gemeente Uden onderschrijft beide principes. In het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied wordt daarom met de gekozen systematiek invulling gegeven aan de Verordening ruimte, door middel van zonering van het plangebied, het beschermen van actuele en potentiële waarden en een passende regeling voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. De aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarden zullen hierbij een belangrijke rol spelen. Daarnaast worden bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen voorwaarden gesteld ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

Veel initiatieven komen de leefbaarheid en kwaliteit van het buitengebied mogelijk ten goede, maar kunnen niet worden uitgevoerd omdat ze niet in het bestemmingsplan Buitengebied 2006 passen. In het nieuwe bestemmingsplan wil de gemeente meer ruimte bieden aan economische ontwikkelingen, mits dit ten goede komt aan de natuur- en landschapswaarden binnen de gemeente. Verder wil de gemeente met het nieuwe bestemmingsplan flexibeler kunnen inspelen op wensen en ontwikkelingen. De kwaliteit van de omgeving gaat daarbij boven het hanteren van strikte maten.

4.3 Bebouwingsconcentraties

Het landelijk gebied is de afgelopen decennia sterk verstedelijkt, als gevolg van de ontwikkelingen in de landbouw (met name afname aantal agrarische bedrijven). In het buitengebied van Uden zijn dan ook burgerwoningen, niet-agrarische bedrijven en agrarisch-verwante bedrijven aanwezig. Bij niet-agrarische bedrijven en agrarisch-verwante bedrijven kan gedacht worden aan loonwerkbedrijven, aannemersbedrijven, timmerbedrijven, garagebedrijven etc. Vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen worden vaak overgenomen door andere vormen van bedrijvigheid. Deze niet-agrarische functieverandering ligt als een gelijkmatige deken over het landelijke gebied. Verschillen tussen druk en rustig, tussen onbebouwd en bebouwd zijn daardoor sterk afgenomen.

Een groot deel van voorgenoemde functies is geclusterd in de zogenaamde bebouwingsconcentraties. In het plangebied van het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Uden zijn 14 van deze concentraties gelegen:

1. Hultje.
2. Hengstheuvel.
3. Loo.
4. Asseldonk/Moleneind.
5. Eikenheuvel.
6. Kooldert/Hoge Randweg.
7. Brabantstraat.
8. Maatsehei.
9. Heikant.
10. Lagenheuvel.
11. Oosteres.
12. Duifhuis.
13. Bedaf.
14. Hoefstraat.

De bebouwingsconcentraties zijn te typeren aan de hand van een viertal hoofdtypen: kernrandzone, overgang stedelijk-landelijk gebied, perifere bebouwingsclusters en bebouwingsclusters die liggen in de Peelrandzone. In de bebouwingsconcentraties is hergebruik van voormalige agrarische bedrijfslocaties voor niet-agrarische functies alsmede (beperkte) toevoeging van nieuw bouwvolume, in de vorm van woningen (ruimte-voor-ruimte) en eventueel ook passende bedrijfsbebouwing, onder voorwaarden mogelijk. Ondermeer de ligging en de draagkracht van het gebied bepalen de mogelijkheden voor hergebruik en/of de toevoeging van nieuwe bebouwing. Voor de realisatie van ruimte voor ruimte-woningen geldt dat voormalige bedrijfsgebouwen moeten worden gesloopt en dat sprake dient te zijn van een aanzienlijke milieuwinst. De overige voorwaarden staan vermeld in de gemeentelijke beleidsnotitie bebouwingsconcentraties. Deze is als bijlage bij het bestemmingsplan opgenomen.

4.4 Voorkeursalternatief

In het huidige bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Uden is een groot aantal agrarische bouwvlakken opgenomen. Dit zijn bouwvlakken voor intensieve veehouderijen (overwegend varkens en kippen), grondgebonden veebedrijven (meestal melkkoeien) en overige agrarische bedrijven (bijvoorbeeld akker- en tuinbouw en kassen). Het vigerende bestemmingsplan staat in primair agrarische gebied omschakeling naar intensieve veehouderij en vergroting van een bouwvlak niet in de weg. In het deelgebied natuur/recreatie is omschakeling naar intensieve veehouderij niet mogelijk. In het deelgebied gemengd is omschakeling alleen mogelijk op grond van een duurzame locatie toets. In het LOG Odiliapeel is een duurzame locatietoets geen voorwaarde (aangenomen wordt dat alle locaties in het LOG duurzaam zijn). In het plan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen, waarin is bepaald dat omschakeling en uitbreiding eventueel mogelijk is op grond van een door de gemeente goed te keuren ruimtelijke onderbouwing.

Ook het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied geeft veehouderijen in het buitengebied een bepaalde ontwikkelruimte. Hiervoor wordt opnieuw aan alle veehouderijbedrijven een agrarisch bouwvlak toegekend, met een wijzigingsbevoegdheid om onder voorwaarden om te schakelen en/of door te groeien. Voor intensieve veehouderijen mag een bouwvlak in het grootste gedeelte van de gemeente doorgroeien naar maximaal 1,5 hectare. Uitzondering vormt het deelgebied natuur/recreatie. Daar mogen intensieve veehouderijen die zowel in verwevingsgebied als in de groenblauwe mantel liggen tot maximaal 1 hectare doorgroeien. Voor grondgebonden veehouderijen is dit voor de gehele gemeente maximaal 2,5 ha, mits aangetoond wordt dat de ruimte nodig is en er sprake is van zuinig ruimtegebruik.

Ten aanzien van de grondgebonden veehouderij is van belang dat de beperkingen die op grond van de provinciale Verordening ruimte gelden voor intensieve veehouderijen, niet gelden voor grondgebonden melkveehouderijen. Omdat in de verordening geen scherpe scheiding is opgenomen tussen grondgebonden en niet grondgebonden melkveehouderij, is op verzoek van de IGO adviescommissie Landbouw en Milieu (een bestuurlijk overleg van gemeenten uit Oost Brabant en Noord- en Midden Limburg) door een subwerkgroep uit de MOLO werkgroep Veehouderij en Milieu (een ambtelijk overleg van de provincie, milieudiensten en gemeenten in de provincie Noord-Brabant) een handreiking opgesteld. In deze “Handreiking Verordening ruimte en grondgebonden melkveehouderij” van 2 mei 2011 wordt een praktisch toepasbare systematiek aangedragen hoe om te gaan met deze materie. Samengevat is de systematiek als volgt:

I. *Melkrunderveehouderijen tot 1,5 ha bouwvlak en/of 200 melkkoeien*:*

- Worden in beginsel als grondgebonden beschouwd.
- Bij twijfel kan worden getoetst of een oppervlakte huiskavel van indicatief 0,125 ha per koe aanwezig is.
- Zo nodig kan advies worden gevraagd bij de provinciale Adviescommissie Agrarische Bouwaanvragen (AAB).

II. *Melkrunderveehouderijen groter dan 1,5 ha bouwvlak en/of meer dan 200 melkkoeien*:*

- Worden in beginsel als niet grondgebonden beschouwd.
Hiervan kan worden afgeweken indien:
- Minimaal 0,125 ha per koe aan de noodzakelijke oppervlakte huiskavel aanwezig is, of
- De melkveehouderij op advies van de provinciale Adviescommissie Agrarische Bouwaanvragen (AAB) als grondgebonden kan worden beschouwd, of
- De melkveehouderij gecertificeerd deelnemer is aan de “Maatlat Duurzame Veehouderij”.

** Het criterium van 200 koeien en/of 1,5 ha kan op grond van de Verordening ruimte geen strakke grens zijn, maar is een indicatie vanaf welke omvang er een grotere kans is dat er sprake is van een niet grondgebonden veehouderij.*

De indicatieve grens van 200 koeien sluit overigens aan op de bovengrens uit het Activiteitenbesluit (in werking getreden 01-01-2013) en de ondergrens uit het nieuwe Besluit m.e.r. (in werking getreden 01-04-2011). De indicatieve grens van 1,5 ha bouwvlak sluit aan bij de maximaal toegestane oppervlakte bouwvlak uit de Verordening ruimte voor intensieve veehouderijen in verwevingsgebied.

Op grond van het vorenstaande wordt voor de grondgebonden veehouderij uitgegaan van melkveehouderijen van 200 melkkoeien met bijbehorend jongvee (140 stuks). Worden bedrijven groter dan zal in veel gevallen geen sprake meer zijn van een grondgebonden veehouderij en moet hierop de aanduiding van het bouwvlak worden aangepast.

De bouwvlakken en wijzigingsbevoegdheden geven over het algemeen mogelijkheden voor uitbreiding. De ontwikkelruimte is behalve van het bestemmingsplan, vooral afhankelijk van ruimtelijke regelgeving uit de provinciale Verordening ruimte, milieuregelgeving op het gebied van geur, ammoniak en fijn stof en de regelgeving op het gebied van de Natuurbeschermingswet (en de hierop gebaseerde provinciale Verordening Stikstof en Natura 2000). Zo kan het voorkomen dat een bouwvlak niet tot 1,5 ha kan worden ontwikkeld, omdat een veehouderij eerder op grond van het aspect geur vastloopt op omwonenden.

Net als in het vigerende bestemmingsplan, wordt in het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied onderscheid gemaakt in de verschillende agrarische bouwvlakken. Hierbij geldt de volgende onderverdeling:

- Grondgebonden agrarische bedrijven (bijvoorbeeld melkvee, akker- of tuinbouw en paardenfokkerijen).
- Intensieve veehouderij (IV, met name varkens en kippen).
- Paardenhouderij (uitgezonderd paardenfokkerijen).
- Glastuinbouw (kassen).
- Overig niet grondgebonden agrarisch (bijvoorbeeld champignons en witlof).
- Schapen- en geitenhouderij.

In hoofdstuk 6 worden de mogelijke gevolgen van het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied in beeld gebracht. Het voorontwerp bestemmingsplan is in 2012 tot stand gekomen middels een zorgvuldige, projectmatige aanpak, waarbij regelmatige terugkoppeling naar de verantwoordelijke bestuurder heeft plaatsgevonden. Het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied wordt daarom als het zogenaamde voorkeursalternatief beschouwd. In het volgende hoofdstuk worden het alternatief en de worst case situatie uitgewerkt.

4.5 Ontwikkelingen en gevolgen

Het inzichtelijk maken van de mogelijke gevolgen van het voorontwerp bestemmingsplan gebeurt op basis van wat redelijkerwijs maximaal te verwachten valt. Hierbij moeten aannames worden gedaan, onder andere ten aanzien van de te verwachten afname van het aantal veehouderijen en de uitbreiding van de overblijvende bedrijven.

Deze aannames worden in bijlage 3 toegelicht. Hierbij is het verder van belang om welk type agrarisch bouwvlak het gaat (bijvoorbeeld grondgebonden of intensief), of de bedrijven volgens de zonering uit het Reconstructieplan Peel en Maas in extensiveringgebied, verwevinggebied of een landbouwontwikkelingsgebied (LOG) liggen en in welk gebied van de hoofdgebiedsindeling uit het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied de locatie is gelegen (zie figuur 5).

Het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied gaat voor het grootste gedeelte van de gemeente uit van bouwvlakken voor intensieve veehouderijen die, mits gelegen in verwevingsgebied of LOG en mits beschouwd als een duurzame locatie, middels een wijzigingsbevoegdheid kunnen worden uitgebreid naar maximaal 1,5 hectare (idem Verordening ruimte). In het gebied noordelijk en noordwestelijk van de bebouwde kom van Uden (donkergroen in figuur 5) is sprake van bos- en natuurgebieden en recreatieve mogelijkheden. Om deze een extra bescherming te geven geldt voor de hier aanwezige intensieve veehouderijen die zijn gelegen in de groenblauwe mantel een groei naar maximaal 1,0 hectare. Voor de grondgebonden veehouderijen wordt voor de gehele gemeente uitgegaan van een maximale ontwikkeling tot 2,5 hectare. Hiervoor geldt als voorwaarde dat duidelijk gemotiveerd moet worden dat de ruimte nodig is en er sprake is van zuinig ruimtegebruik.

Het voorontwerp bestemmingsplan biedt de mogelijkheid voor het onder voorwaarden omschakelen van grondgebonden veehouderij naar intensieve veehouderij. Binnen de aanduiding intensieve veehouderij bestaat de mogelijkheid om over te schakelen van varkens naar kippen. Bij het inzichtelijk maken van de redelijkerwijs te verwachten gevolgen van het voorontwerp bestemmingsplan is hier geen rekening mee gehouden. Omdat er sprake is van bestaande bedrijven zal hier in de praktijk waarschijnlijk ook weinig of geen gebruik van worden gemaakt. De enkele omzetting die eventueel plaats zal vinden, wordt waarschijnlijk ruim gecompenseerd door stoppende bedrijven.

In het LOG Odiliapeel is in het vigerende bestemmingsplan voor een aantal burgerwoningen en grondgebonden agrarische bedrijven al een IV-aanduiding opgenomen. Deze onderdelen blijven in het voorontwerp bestemmingsplan gehandhaafd. In de doorrekening van de mogelijke gevolgen van het voorontwerp bestemmingsplan is er vanuit gegaan dat deze locaties inderdaad omgezet worden naar een intensieve veehouderij.

In het voorontwerp bestemmingsplan is een flexibiliteitsregeling opgenomen die, onder voorwaarden, bewerking of verwerking van biomassa op bedrijfsniveau en van derden mogelijk maakt. Voorwaarden zijn dat het een nevenactiviteit bij een andere agrarische activiteit betreft, kleinschalig van omvang blijft en binnen een agrarisch bouwvlak plaatsvindt. In het voorontwerp bestemmingsplan is voor een nevenactiviteit aangegeven dat het een activiteit betreft die gezien de relationele aard en geringe omvang slechts een aanvulling is op de hoofdactiviteit. Dit betekent dat de omvang altijd beperkt blijft. Anders is het immers geen (ondergeschikte) nevenactiviteit binnen een maximaal bouwvlak van 1,5 ha. Daarom wordt aangenomen dat de gevolgen beperkt zijn ten opzichte van de gevolgen van de te houden dieren binnen een bouwvlak.

5 Alternatief en worst case

5.1 Inleiding

In een plan-MER worden één of meer redelijke alternatieven op het plan onderzocht. Verder dient de worst case situatie in beeld te worden gebracht. Een alternatief moet de besluitvorming ondersteunen en de beschikbare ontwikkelingsmogelijkheden zo volledig mogelijk in beeld brengen. Een alternatief wordt op de verschillende aspecten vergeleken met het plan, het voorkeursalternatief.

Er is gekozen voor één uit te werken alternatief en een volledige worst case uitwerking van het voorkeursalternatief. Het alternatief en de worst case situatie worden in dit hoofdstuk toegelicht.

5.2 Alternatief

Ook in het gebied westelijk en zuidelijk van Uden geldt een maximaal bouwvlak van 1 ha.

Als alternatief wordt in het plan-MER onderzocht wat de gevolgen zijn als de bouwvlakken voor intensieve veehouderijen in een groter gedeelte van de gemeente qua uitbreidingsmogelijkheden worden beperkt tot maximaal 1 hectare. Naast de intensieve veehouderijen noordelijk en noordwestelijk van de kern Uden, worden ook de bedrijven westelijk en zuidelijk van de kern Uden beperkt tot een maximale omvang van 1 hectare. Het betreft de in figuur 5 met donkergroen (natuur/recreatie) en oranje (gemengd) aangegeven gebieden. In het gebied ten westen en zuiden van Uden is sprake van een gemengd gebied met een diversiteit aan functies. Door in het gemengd gebied de intensieve veehouderij minder mogelijkheden te bieden wordt in dit alternatief onderzocht of niet-agrarische bestemmingen in het gemengd gebied meer beschermd worden. Het oostelijk deel van de gemeente (lichtgroen in figuur 5) betreft een agrarisch gebied waar ook het LOG Odiliapeel is gelegen. Hier blijft de uitbreiding van een intensieve veehouderij naar 1,5 ha onder voorwaarden mogelijk.

De overige randvoorwaarden blijven gelijk aan het voorontwerp bestemmingsplan.

De ontwikkelingsmogelijkheden worden in hoofdstuk 6 inzichtelijk gemaakt, inclusief de mogelijke gevolgen hiervan voor de omgeving. Dit gebeurt evenals voor het voorkeursalternatief op basis van wat redelijkerwijs maximaal te verwachten valt.

5.3 Worst case

Op het voorkeursalternatief wordt een volledig worst case beoordeling doorgevoerd.

Bij de beoordeling van het voorkeursalternatief wordt rekening gehouden met een redelijkerwijs maximaal te verwachten benutting van de aanwezige bouwvlakken. Hierbij wordt er echter vanuit gegaan dat niet alle veehouderijen maximaal ontwikkelen en wordt geen rekening gehouden met de omzetting van grondgebonden veehouderijen naar intensieve veehouderijen en de omzetting van varkensbedrijven naar kippen. Omschakeling naar intensief kan leiden tot extra geur, omzetting binnen intensief van varkens naar kippen kan vervolgens nog weer leiden tot een hogere belastingen van ammoniak en met name fijn stof.

In het worst case scenario wordt er vanuit gegaan dat alle ontwikkelingen bij veehouderijen, mits niet gelegen in extensiveringgebied, als duurzaam worden beschouwd en dus binnen de geldende randvoorwaarden, maximaal ontwikkelen: Grondgebonden veehouderijen maken gebruik van de wijzigingsbevoegdheid om over te schakelen naar intensieve veehouderij, intensieve veehouderijen schakelen om naar kippen. Voor zover mogelijk breiden intensieve veehouderijen uit naar de maximale omvang van 1,5 ha.

De overige randvoorwaarden blijven gelijk aan het voorontwerp bestemmingsplan.

De ontwikkelingsmogelijkheden worden in hoofdstuk 6 inzichtelijk gemaakt, inclusief de maximaal mogelijke gevolgen hiervan voor de omgeving.

6 Milieueffecten

6.1 Inleiding

6.1.1 Reikwijdte

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de effecten van de scenario's zoals deze zijn beoordeeld. Het bestemmingsplan Buitengebied is plan-m.e.r.-plichtig op grond van de mogelijkheden die het plan biedt aan de aanwezige veehouderijen. Daarom richt het plan-MER zich met name op de mogelijke gevolgen van de veehouderijen in de gemeente. De aspecten geur, ammoniak en fijn stof worden kwantitatief beoordeeld. De andere onderdelen komen globaler aan de orde.

In dit hoofdstuk worden de volgende aspecten behandeld:

- Geur.
- Ammoniak.
- Fijn stof.
- Volksgezondheid.
- Geluid.
- Verkeer en infrastructuur.
- Water.
- Bodem.
- Externe veiligheid.
- Beeldkwaliteit.
- Landschap en natuur.
- Archeologie en cultuurhistorie.
- Bedrijven en milieuzonering.

6.1.1.1 Referentie

Voor de aspecten geur, ammoniak en fijn stof wordt steeds eerst ingegaan op de huidige situatie en de autonome ontwikkeling.

Op grond van het huidige bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Uden is in het buitengebied een groot aantal agrarische bouwvlakken aanwezig. Dit zijn bouwvlakken voor onder andere intensieve veehouderijen (overwegend varkens en kippen) en voor grondgebonden veebedrijven (met name melkkoeien). Deze bedrijven zorgen in de huidige situatie voor een bepaalde belasting naar de omgeving. Deze is in beeld gebracht.

Bij de autonome ontwikkeling wordt uitgegaan van “zekere” ontwikkelingen die de komende jaren gaan plaatsvinden. Op grond van het Besluit huisvesting moeten stallen van intensieve veehouderijen worden aangepast naar een maximale emissie van ammoniak. Dit heeft gedeeltelijk al plaatsgevonden, voor een ander gedeelte moet dat de komende jaren nog gebeuren.

Deze verplichting is een zekere ontwikkeling waarmee in de autonome situatie rekening is gehouden. De verplichte stalaanpassingen voor ammoniak hebben over het algemeen ook een positief effect op de emissie van geur en fijn stof. Voor de veehouderijen in de gemeente Uden is dit als autonome ontwikkeling uitgewerkt.

De huidige situatie en de autonome ontwikkeling vormen samen de referentie, waarmee de mogelijke effecten van het plan, het alternatief en de worst case situatie worden vergeleken.

6.1.1.2 Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied

Omdat in de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) uitgegaan wordt van een looptijd van 10 jaar voor een bestemmingsplan, wordt bij de te verwachten toekomstige ontwikkelingen ook steeds globaal uitgegaan van deze termijn.

De effecten van de ontwikkelingen in het plangebied kunnen verder gaan dan alleen de gemeente Uden. Daarom wordt uitgegaan van een groter onderzoeksgebied, dat per milieuaspect kan verschillen en eventueel de gemeente- of de provinciegrens overschrijdend kan zijn.

Zo worden voor de aspecten geur en fijn stof de gevolgen voor geurgevoelige objecten binnen ongeveer 2 tot 3 kilometer van de gemeente meegenomen. Om geur vanuit de omliggende gemeenten adequaat mee te nemen, worden bij de geurbronnen ook intensieve veehouderijen binnen circa 2 km vanaf de gemeentegrens meegerekend.

Binnen de gemeente Uden zijn geen Natura 2000-gebieden gelegen. Deze gebieden liggen allen op grote afstand, waarvan enkele in de provincies Limburg en Gelderland. Deze gebieden kunnen echter wel relevant zijn voor de beoordeling van de gevolgen van de ammoniakdepositie vanuit de gemeente.

6.1.2 Detailniveau

Het detailniveau van het plan-MER is dusdanig dat het een betrouwbaar beeld geeft van de redelijkerwijs maximaal te verwachten gevolgen van het plan. Dit betekent dus ook dat de mogelijke gevolgen globaler in beeld worden gebracht dan bij een individuele bedrijfsontwikkeling. Verder wordt op de meest relevante aspecten geur, ammoniak en fijn stof gedetailleerder ingegaan, dan op aspecten waarop het vaststellen van het nieuwe bestemmingsplan weinig invloed zal hebben.

6.2 Geur

6.2.1 Inleiding

Vanaf 1 januari 2007 vormt de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) het toetsingskader als het gaat om geurhinder vanuit veehouderijbedrijven. De Wgv schrijft voor dat de geurbelasting door één veehouderij op een geurgevoelig object bepaalde individuele waarden niet mag overschrijden. Voor concentratiegebieden gelden in beginsel de landelijke standaardnormen 3 en 14 o.u./m³ op woningen binnen de bebouwde kom, respectievelijk woningen in het buitengebied. Voor de bebouwde kom geldt een bandbreedte van 0,1 tot maximaal 14 o.u./m³. Voor het buitengebied gelden de minimale en maximale normen van 3 en 35 o.u./m³. Voor de mate van geurhinder geeft de wet geen waarden of bandbreedten. De gemeenteraad beoordeelt of de geurhinder past bij de doelstellingen voor het gebied en welke mate van geurhinder zij aanvaardbaar acht.

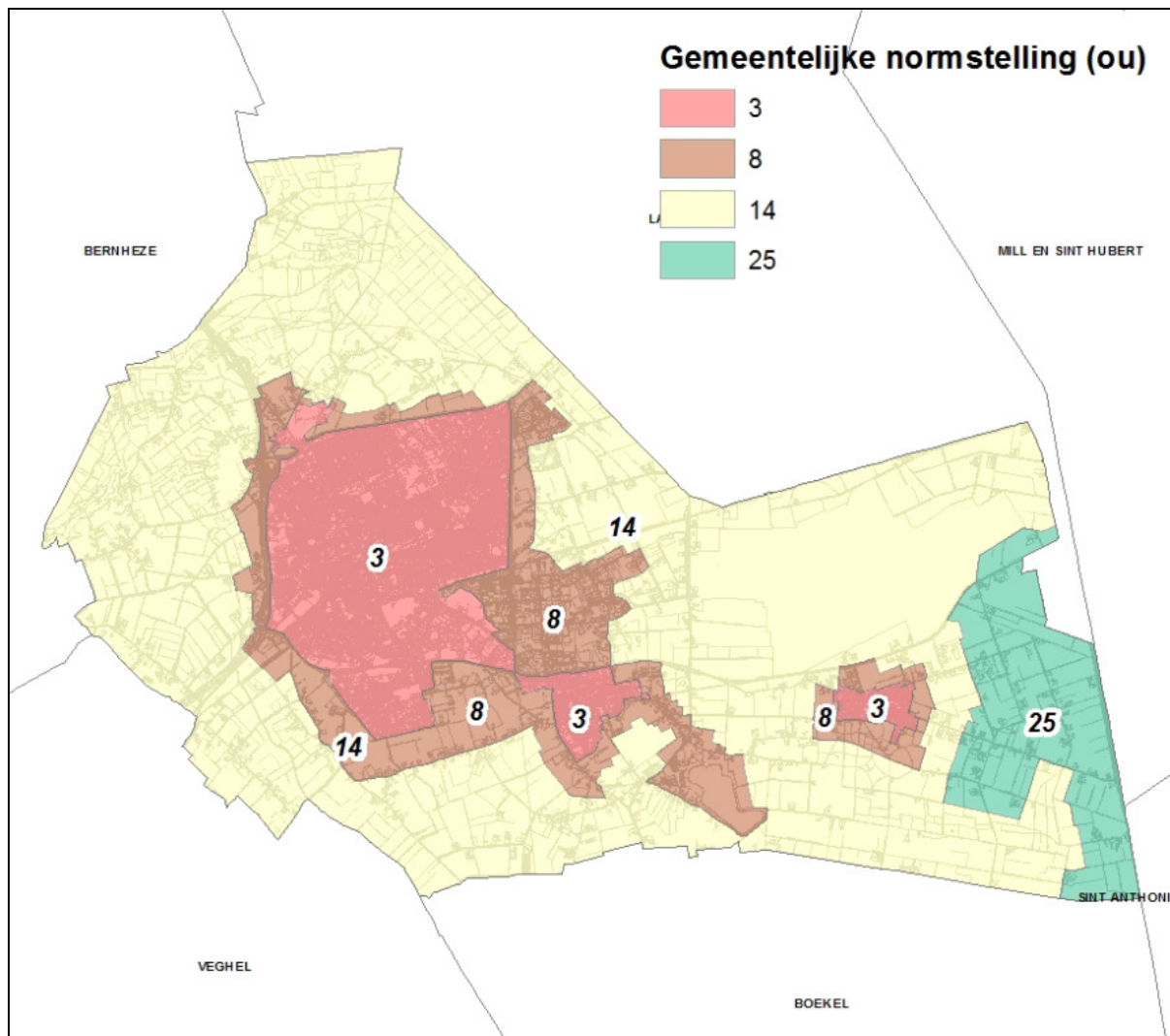
6.2.2 Aanvaardbaar woon- en leefklimaat

Door gemeenteraad van de gemeente Uden is op 21 februari 2008 de Verordening “Wet geurhinder en veehouderij” vastgesteld. Op basis van een extreem doorgroeiscenario is onderzocht wat de komende jaren de gezamenlijke geurgevolgen vanuit de intensieve veehouderijen in de gemeente kunnen zijn. Vervolgens is gezocht naar een individuele normering op grond waarvan een aanvaardbaar woon- en leefklimaat nagestreefd wordt. Hierbij rekening houdend met de belangen van burgers en agrariërs.

In de verordening zijn de volgende normen vastgesteld:

• Bebouwde kom Uden, Volkel en Odiliapeel	Norm 3 o.u./m ³ .
• Extensiveringgebied overig, grenzend aan de drie kernen	Norm 8 o.u./m ³ .
• Uitbreiding bebouwde kom (nieuwe woongebieden)	Norm 8 o.u./m ³ .
• Bestaande bedrijventerreinen	Norm 8 o.u./m ³ .
• Extensiveringgebied overig, grenzend aan bedrijventerreinen	Norm 14 o.u./m ³ .
• Uitbreiding bedrijventerreinen (plus specifiek Hoenderbos IV)	Norm 14 o.u./m ³ .
• Overig buitengebied	Norm 14 o.u./m ³ .
• LOG Odiliapeel	Norm 25 o.u./m ³ .

In figuur 6 zijn de verschillende gebieden met de daarvoor geldende normering aangegeven.

Figuur 6: Geurnormen uit de gemeentelijke Verordening geurhinder 2008

Voor het bepalen van de aanvaardbare geursituatie wordt in het plan-MER teruggevallen op de benadering uit de gemeentelijke geurverordening. In de geurgebiedsvisie die hieraan is voorafgegaan, heeft een uitvoerige afweging plaatsgevonden wat binnen de gemeente qua geur als acceptabel wordt beschouwd, hierbij rekening houdende met de belangen van zowel burgers als agrariërs. De gebiedsvisie en geurverordening zijn tot stand gekomen op basis van een beoordeling op grond van het computerprogramma V-stacks gebied. De geurnormen zijn dus tot stand gekomen op basis van een gezamenlijke beoordeling van alle veehouderijen in de gemeente.

De ontwikkelingen die op grond van het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied eventueel mogelijk worden gemaakt, moeten voldoen aan de hiervoor genoemde voorgrondnormering uit de geurverordening. Dit betreft een individuele toets. Verder zijn de gezamenlijke gevolgen van meerdere veehouderijen samen van belang (achtergrondniveau). Er dient sprake te blijven van een acceptabel woon- en leefklimaat. De Wgv en de door de gemeenteraad vastgestelde geurverordening bepalen wat een acceptabel geurniveau is.

Net als bij de geurgebiedsvisie zijn ook in dit plan-MER de gezamenlijke geurgevolgen met V-stacks gebied bepaald.

In de volgende paragrafen worden als referentie de huidige geursituatie (mei 2012) en de geursituatie die door de autonome ontwikkeling kan ontstaan, in beeld gebracht. Deze worden vergeleken met de geursituatie die het voorontwerp bestemmingsplan mogelijk maakt, alsmede het alternatief hierop en de worst case situatie. Bij de beoordeling van de geursituatie wordt aangesloten bij paragraaf 2.3 uit de geurgebiedsvisie (zie hieronder in tabel 1). Een achtergrondwaarde tot 13 o.u./m³ wordt als goed aangemerkt, boven deze waarde wordt als matig of slecht beoordeeld.

Achtergrondbelasting Geur-Ou/m ³	Mogelijke kans op geurhinder (%)	Beoordeling Leefklimaat
1-3	<5	Zeer goed
4-8	5-10	Goed
9-13	10-15	Redelijk goed
14-20	15-30	Matig
21-28	20-25	Tamelijk slecht
29-38	25-30	Slecht
39-50	30-35	Zeer slecht
51-65	35-40	Extreem slecht

Tabel 1: Classificatie achtergrondbelasting uit geurgebiedsvisie 2008.

6.2.3 Huidige situatie

Op basis van de dierenaantallen uit de vigerende milieuvergunningen zoals deze door de gemeente Uden in het provinciale Bestand Veehouderijbedrijven Brabant (Web-BVB) zijn opgenomen, is de achtergrond geursituatie van mei 2012 in beeld gebracht. Voor enkele diercategorieën heeft een correctie plaatsgevonden op grond van de CBS diergegevens (zie paragraaf 3.2). Voor zover deze zijn gelegen binnen een zone van 2 kilometer van de gemeentegrens, zijn ook veehouderijen uit omliggende gemeenten meegenomen in de berekeningen. Dit geldt ook voor de andere doorgetrokken scenario's. De invoergegevens van de veehouderijen binnen de gemeente zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 5.

Het blijkt dat er in de kernen Uden, Volkel en Odiliapeel over het algemeen sprake is van een goede geursituatie (tot 13 o.u./m³ achtergrondwaarde). In het oostelijk gedeelte van de kern Odiliapeel is voor 86 receptoren (= geurgevoelige objecten) sprake van een matige geursituatie (tot 20 o.u./m³ achtergrondwaarde).

Ook in grote delen van het buitengebied is sprake van een goede geursituatie. Direct rond een aantal intensieve veehouderijen in het buitengebied is echter sprake van een matige (13 tot 20 o.u./m³ achtergrondwaarde) of slechte geursituatie (meer dan 20 o.u./m³ achtergrondwaarde). In totaal gaat het om 154 receptoren.

6.2.4 Autonome ontwikkeling

De autonome ontwikkeling is in beeld gebracht, rekening houdende met “zekere” ontwikkelingen op grond van het Besluit huisvesting. De invoergegevens zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 6.

Het blijkt dat de geursituatie in de gemeente licht verbetert ten opzichte van de huidige situatie. In de kernen van de gemeente blijft over het algemeen sprake van een goede geursituatie. Het aantal receptoren in het oostelijke gedeelte van de kern Odiliapeel met een matige geursituatie neemt af van 86 naar 52.

Ook in het buitengebied is sprake van een lichte verbetering. Het totaal aantal receptoren met een matige of slechte geursituatie neemt af van 154 naar 119.

6.2.5 Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied

Voor het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied wordt uitgegaan van de redelijkerwijs maximaal te verwachten ontwikkelingen op grond van de randvoorwaarden uit het voorontwerp bestemmingsplan en andere milieuregelgeving en ruimtelijke randvoorwaarden. De invoergegevens zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 7. Een redelijkerwijs maximaal te verwachten ontwikkeling kan soms lager uitvallen dan hetgeen reeds aanwezig en vergund is. Om onderschatting van de mogelijke gevolgen te voorkomen, is in die gevallen gerekend met hetgeen op dit moment reeds vergund is. Een ontwikkeling komt dus nooit lager uit dan hetgeen op dit moment reeds vergund is.

De geursituatie in de gemeente kan verslechteren ten opzichte van de huidige situatie. In de kernen van de gemeente blijft over het algemeen sprake van een goede geursituatie. In het oostelijk gedeelte van de kern Odiliapeel kan het aantal receptoren met een matige geursituatie echter toenemen van 86 naar 208. Verder kan voor 10 receptoren een slechte geursituatie ontstaan.

Een zelfde ontwikkeling is mogelijk voor het buitengebied. Over het algemeen blijft sprake van een goede geursituatie, maar het aantal receptoren met een matige of slechte geursituatie kan toenemen van 154 naar 187.

6.2.6 Alternatief

In het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied geldt voor het grootste gedeelte van de gemeente een maximale oppervlakte voor een intensief bouwvlak van 1,5 ha. Uitzondering vormt het gebied noordelijke en noordwestelijk van Uden. In het alternatief wordt er vanuit gegaan dat er, voortvloeiend uit de hoofdgebiedsindeling uit het voorontwerp bestemmingsplan, voor het gehele gebied noordelijk en noordwestelijk van Uden, maar ook westelijk en zuidelijk van Uden een maximale omvang geldt van 1,0 ha voor een intensief bouwvlak. De invoergegevens zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 8. Ook hier geldt dat een ontwikkeling niet lager uitkomt dan hetgeen op dit moment vergund is.

De geursituatie wijzigt marginaal ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan. In de kernen van de gemeente blijft over het algemeen sprake van een goede geursituatie. In het oostelijk gedeelte van de kern Odiliapeel blijft het aantal receptoren waar een matige geursituatie kan ontstaan gelijk aan het plan (208). Verder kan ook in het alternatief voor 10 receptoren een slechte geursituatie ontstaan.

In het buitengebied kan een sprake zijn van een beperkte verbetering ten opzichte van het plan. Het aantal receptoren waar een matige of slechte geursituatie kan ontstaan neemt af van 187 naar 183.

6.2.7 *Worst case situatie*

Voor de volledige worst case situatie van het voorkeursalternatief wordt er vanuit gegaan dat alle veehouderijen maximaal ontwikkelen. Hierbij wordt er rekening mee gehouden dat, binnen de mogelijkheden van het bestemmingsplan en andere wet- en regelgeving, alle grondgebonden veehouderijen, mits niet gelegen in extensiveringgebied, overschakelen naar intensief (kippen) en dat ook alle varkenshouderijen omschakelen naar kippen. Een pluimveebedrijf heeft ten opzichte van een varkenshouderij verhoudingsgewijs een hogere emissie in ammoniak en een aanmerkelijk hogere emissie fijn stof. Doordat grondgebonden veehouderijen omschakelen naar intensieve veehouderij, neemt ook voor geur de belasting toe. De invoergegevens zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 9. Net als in het voorontwerp bestemmingsplan en het alternatief geldt ook hier dat een ontwikkeling niet lager uitkomt dan hetgeen op dit moment vergund is.

De geursituatie in de gemeente kan aanmerkelijk verslechteren ten opzichte van de huidige situatie en het voorontwerp bestemmingsplan. In de kernen van de gemeente blijft over het algemeen sprake van een goede geursituatie. In het oostelijk gedeelte van de kern Odiliapeel kan het aantal receptoren met een matige geursituatie echter toenemen van 86 naar 304. Verder kan voor 10 receptoren een slechte geursituatie ontstaan.

Een zelfde ontwikkeling is mogelijk voor het buitengebied. Ook hier blijft over het algemeen sprake van een goede geursituatie, maar kan het aantal receptoren met een matige of slechte geursituatie toenemen van 154 naar 278.

6.2.8 *Vergelijking vijf scenario's*

Zoals hiervoor aangegeven, zijn de mogelijke geurgevolgen van de vijf scenario's verwerkt op de kaarten in bijlage 5 tot en met 9. Middels GIS is voor de geurgevoelige objecten (receptoren) de situatie uitgewerkt in bijlage 10. Hierbij zijn dezelfde begrenzingen aangehouden als in de geurgebiedsvisie die ten grondslag heeft gelegen aan de gemeentelijke geurverordening (zie tabel 1). De resultaten zijn voor de gehele gemeente samengevat in tabel 2.

Gemeente Uden		Geursituatie (in aantallen geurgevoelige objecten)		
Totale	Totaal	Goed	Matig	Slecht
Huidige situatie	15.836	15.596	191	49
Autonome ontwikkeling.	15.836	15.665	130	41
Voorontwerp bestemmingsplan	15.836	15.431	317	88
Alternatief	15.836	15.435	314	87
Worst case situatie	16.182	15.244	458	134

Tabel 2: Samenvatting en vergelijking geursituatie.

Als gevolg van het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied kan de toekomstige geursituatie verslechteren ten opzichte van de referentie. Het alternatief wijkt nauwelijks af van het plan. De worst case situatie kan wel nog een verdere verslechtering van de geursituatie opleveren.

6.2.9 Conclusie

Het voorontwerp bestemmingsplan maakt een verslechtering van de geursituatie mogelijk ten opzichte van de huidige en autonome situatie. Dit is echter inherent aan het vergelijken van de werkelijk aanwezige situatie met de redelijkerwijs maximaal te verwachten ontwikkelingen.

Het alternatief wijkt nauwelijks af van het plan. Dit heeft er mee te maken dat veel veehouderijen in het gebied westelijk en zuidelijk van de kern Uden in emissies al groter zijn dan de aangenomen ontwikkeling op 1 ha, en/of dat ze al niet meer verder kunnen groeien door de geldende geurregeling. De oppervlakte van het bouwvlak maakt hierin dan weinig verschil.

Op grond van de worst case ontwikkeling dat alle veehouderijen omschakelen naar kippen, is er sprake van een duidelijke verslechtering ten opzichte van de huidige en autonome situatie, maar ook ten opzichte van het plan. De omschakeling van alle veehouderijen naar kippen zal nagenoeg zeker niet plaatsvinden.

Het valt niet te verwachten dat er als gevolg van het nieuwe bestemmingsplan een onaanvaardbare geursituatie in de gemeente zal ontstaan. Middels monitoring wordt de komende jaren regelmatig getoetst dat er in de gemeente sprake blijft van een aanvaardbaar geurniveau (zie tabel 1). Indien uit de monitoring blijkt dat de geursituatie in de gemeente toch onevenredig zou verslechteren ten opzichte van de aannamen waar vanuit is gegaan bij het vaststellen van de geurverordening, dan kan zo nodig bijstelling van normen uit de geurverordeningen plaatsvinden. Dit zal dan vervolgens gebeuren op grond van een zorgvuldige geurgebiedsvisie, waarin ook de resultaten uit dit plan-MER kunnen worden meegenomen.

6.3 Ammoniak

6.3.1 Inleiding

Voor wat betreft het aspect ammoniak wordt aandacht besteed aan de gezamenlijke gevolgen van de ontwikkelingen die het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied mogelijk maakt. Hierbij gaat het enerzijds om de bos- en natuurgebieden die in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) worden beschermd, en anderzijds om de als extra waardevol geachte Natura 2000-gebieden, die op grond van de Natuurbeschermingswet een extra bescherming genieten.

Ten aanzien van het meest waardevolle Wav-gebied in de gemeente, De Maashorst, wordt opgemerkt dat hiervoor op grond van de hoofdgebiedsindeling een extra bescherming geldt. Hierop wordt in paragraaf 6.11.3 verder ingegaan.

Wav-gebieden

In het kader van de Wav zijn bos- en natuurgebieden in en direct rond de gemeente aangemerkt als zeer kwetsbaar. Deze gebieden zijn gelegen in de zogenaamde Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De Wav reguleert de emissie en daaraan gekoppelde depositie van ammoniak vanuit veehouderijen op deze bos en natuurgebieden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen veehouderijen binnen en buiten 250 meter van zeer kwetsbare gebieden. In figuur 7 zijn de twee in het noordelijk en westelijk gedeelte van de gemeente Uden gelegen Wav-gebieden Maashorst en Bedafse bergen weergegeven. De in het oosten van de gemeente gelegen bosgebieden bij Odiliapeel en op het vliegveld Volkel worden in het kader van de Wav niet speciaal beschermd. Rond het oostelijk gedeelte van de gemeente liggen nog de Wav-gebieden Trentse bossen (gemeente Landerd), Molenheidse bossen (gemeente Mill en Sint Hubert), Sint Anthonisbossen (gemeente Sint Anthonis) en het Hurkske (gemeente Veghel).

Figuur 7: Zeer kwetsbare gebieden in het kader van de Wav

Het Besluit huisvesting ammoniak bepaalt dat in nieuwe stallen van intensieve veehouderijen emissiearme stalsystemen moeten worden toegepast (BBT: Best Beschikbare Technieken). Maar ook bestaande stallen van intensieve veehouderijen moeten de komende jaren worden aangepast, hetgeen resulteert in een algehele afname van de ammoniakemissie en -depositie door toepassing van nieuwe, emissiearme stalsystemen. Aanvankelijk zouden de eerste stallen uiterlijk 1 januari 2010 aangepast moeten zijn. Dit is niet mogelijk gebleken. Middels het Actieplan ammoniak en veehouderij is een fasering aangebracht op grond waarvan bedrijven de tijd krijgen om de komende jaren hun stallen aan te passen.

Natura 2000-gebieden

In Nederland zijn natuurgebieden aangewezen die extra bescherming genieten ten opzichte van de overige bos- en natuurgebieden. Dit heeft te maken met bijzondere soorten of gebiedstypen die in deze gebieden voorkomen. De bescherming van deze Natura 2000-gebieden vindt plaats middels de Natuurbeschermingswet.

Bij de bescherming wordt gedacht aan het tegengaan van directe aantasting of verstoring in een gebied, maar ook aan het tegengaan van indirecte aantasting door (extra) verzuring en/of eutrofiëring door stikstofdepositie vanuit veehouderijen, het wegverkeer of de industrie.

In hoofdstuk 7 is voor de Natura 2000-gebieden een passende beoordeling opgenomen.

Mogelijke gevolgen

De mogelijke gevolgen van het nieuwe bestemmingsplan zijn inzichtelijk gemaakt voor de binnen de gemeente gelegen bos- en natuurgebieden die in het kader van de Wav zijn aangemerkt als zeer kwetsbaar. Omdat er in het oostelijk gedeelte van de gemeente geen Wav-gebieden zijn gelegen, is dit ook gebeurd voor enkele Wav-gebieden buiten de gemeente.

Verder komen de mogelijke gevolgen aan de orde voor de gebieden die beschermd worden op grond van de Natuurbeschermingswet en voor de twee Beschermden Natuurmonumenten. De gebieden liggen allemaal op ruime afstand buiten de gemeente.

De redelijkerwijs maximaal te verwachten gezamenlijke gevolgen vanuit de gemeente Uden zijn middels het rekenmodel OPS-Pro 4.3 (versie 20 juli 2011) van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) getalsmatig en middels GIS op kaart inzichtelijk gemaakt.

In de volgende paragrafen worden als referentie de huidige ammoniaksituatie (mei 2012) en de autonome ammoniaksituatie in beeld gebracht. Deze worden vergeleken met de ammoniaksituatie die het voorontwerp bestemmingsplan mogelijk maakt, alsmede het alternatief en de worst case situatie.

6.3.2 Huidige situatie

Op basis van het Web-BVB is de ammoniaksituatie van mei 2012 in beeld gebracht. De invoergegevens zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 11. Het betreft uitsluitend de bijdrage van de veehouderijbedrijven vanuit de gemeente Uden.

Wav gebieden

De ammoniakdepositie op de Wav-gebieden is afkomstig van de verspreid over de gemeente gelegen veehouderijen. Om een vergelijking te kunnen maken van de referentiesituatie met de mogelijke depositie als gevolg van het voorontwerp bestemmingsplan, het alternatief en de worst case situatie, is verdeeld over de Maashorst, de Bedafse bergen en enkele Wav-gebieden buiten de gemeente een aantal punten genomen waar de (mogelijke) bijdrage vanuit de gemeente Uden is bepaald.

Het blijkt dat de totale huidige bijdrage van veehouderijen uit de gemeente Uden op de binnen de gemeente gelegen Wav-gebieden globaal varieert van 142,0 tot 189,2 mol (zie bijlage 16a).

Natura 2000-gebieden

De Natura 2000-gebieden liggen allemaal op ruime afstand van de gemeente. De ammoniakdepositie op de Natura 2000-gebieden is afkomstig van de verspreid over de gemeente gelegen veehouderijen. De totale bijdrage op de dichtstbijzijnde punten van de Natura 2000-gebieden is bepaald.

Het blijkt dat de huidige bijdrage op de dichtstbijzijnde punten van de verschillende Natura 2000-gebieden globaal varieert van 1,9 tot 25,1 mol (zie bijlage 16b). Opgeteld bij de heersende achtergrondconcentratie kan deze bijdrage voor een overschrijding van de kritische depositiewaarde zorgen.

6.3.3 Autonome ontwikkeling

De autonome ontwikkeling is in beeld gebracht, rekening houdende met “zekere” ontwikkelingen op grond van het Besluit huisvesting. De invoergegevens zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 12.

Wav-gebieden

Het blijkt dat de depositie afneemt ten opzichte van de huidige situatie. De totale autonome bijdrage van veehouderijen uit de gemeente Uden op de binnen de gemeente gelegen Wav-gebieden kan variëren van 122,9 tot 155,6 mol (zie bijlage 16a).

Natura 2000-gebieden

Het blijkt dat ook voor de Natura 2000-gebieden een afname van de depositie op zal treden. De bijdrage op de dichtstbijzijnde punten van de verschillende Natura 2000-gebieden kan variëren van 1,6 tot 22,1 mol (zie bijlage 16b). Opgeteld bij de heersende achtergrondconcentratie kan deze bijdrage nog steeds voor een overschrijding van de kritische depositiewaarde zorgen.

6.3.4 Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied

De invoergegevens voor het voorontwerp bestemmingsplan zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 13. Omdat uit wordt gegaan van de redelijkerwijs maximaal te verwachten gevolgen, komt een ontwikkeling niet lager uit dan hetgeen op dit moment reeds vergund is.

Wav-gebieden

Uitgaande van de redelijkerwijs maximaal te verwachten ontwikkelingen op grond van het voorontwerp bestemmingsplan kan de totale bijdrage van veehouderijen uit de gemeente Uden op de binnen de gemeente gelegen Wav-gebieden globaal variëren van 172,3 tot 222,9 mol (zie bijlage 16a). Dit is een mogelijke toename ten opzichte van de huidige en autonome situatie.

Natura 2000-gebieden

Uitgaande van de redelijkerwijs maximaal te verwachten ontwikkelingen op grond van het voorontwerp bestemmingsplan kan de totale bijdrage op de dichtstbijzijnde punten van de verschillende Natura 2000-gebieden variëren van 2,2 tot 31,7 mol (zie bijlage 16b). Dit is een mogelijke toename ten opzichte van de huidige en autonome situatie. Opgeteld bij de heersende achtergrondconcentratie kan deze bijdrage voor een overschrijding van de kritische depositiewaarde zorgen.

6.3.5 Alternatief

In het plan wordt voor intensieve veehouderijen uitgegaan van een maximale groei tot 1,5 ha. In het gedeelte noordelijk en noordwestelijk van Uden wordt daarentegen uitgegaan van een mogelijke groei naar een maximale omvang van 1,0 ha. In het alternatief wordt ook voor het gedeelte westelijk en zuidelijk van de kern Uden van een maximale groei tot 1,0 ha uitgegaan. De invoergegevens voor het alternatief zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 14. Ook hier geldt dat een ontwikkeling niet lager uitkomt dan hetgeen op dit moment vergund is.

Wav-gebieden

Uitgaande van de redelijkerwijs maximaal te verwachten ontwikkelingen op grond van het alternatief kan de totale bijdrage van veehouderijen uit de gemeente Uden op de binnen de gemeente gelegen Wav-gebieden globaal variëren van 170,8 tot 221,7 mol (zie bijlage 16a). Dit is een mogelijke toename ten opzichte van de huidige en autonome situatie. Ten opzichte van het plan is er sprake van een marginale afname.

Natura 2000-gebieden

Uitgaande van de redelijkerwijs maximaal te verwachten ontwikkelingen op grond van het alternatief kan de totale bijdrage op de dichtstbijzijnde punten van de verschillende Natura 2000-gebieden variëren van 2,2 tot 31,5 mol (zie bijlage 16b). Dit is een mogelijke toename ten opzichte van de huidige en autonome situatie. Ten opzichte van het plan is er sprake van een marginale afname. Opgeteld bij de heersende achtergrondconcentratie kan de bijdrage voor een overschrijding van de kritische depositiewaarde zorgen.

6.3.6 Worst case situatie

Voor de volledige worst case situatie van het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied wordt er vanuit gegaan dat alle intensieve veehouderijen in het gebied maximaal ontwikkelen binnen de mogelijkheden van het beschikbare bouwvlak (inclusief wijzigingsbevoegdheid) en voor zover de geurregelgeving dit niet in de weg staat. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheid om van varkens over te schakelen naar kippen (extra emissie ammoniak en fijn stof). Voor de grondgebonden veehouderijen wordt er vanuit gegaan dat deze omschakelen naar intensieve veehouderij (en dus naar kippen). De invoergegevens zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 15. Net als in het voorontwerp bestemmingsplan en het alternatief hierop geldt ook hier dat een ontwikkeling niet lager uitkomt dan hetgeen op dit moment vergund is.

Wav-gebieden

Uitgaande van de maximaal te verwachten ontwikkelingen op grond van het worst case scenario kan de totale bijdrage van veehouderijen uit de gemeente Uden op de binnen de gemeente gelegen Wav-gebieden globaal variëren van 254,7 tot 311 mol (zie bijlage 16a). Dit is een mogelijke toename ten opzichte van de huidige en de autonome situatie, en ook ten opzichte van het plan en het alternatief.

Natura 2000-gebieden

Uitgaande van de maximaal te verwachten ontwikkelingen op grond van het worst case scenario kan de totale bijdrage op de dichtstbijzijnde punten van de verschillende Natura 2000-gebieden variëren van 3,4 tot 49,6 mol (zie bijlage 16b). Dit is een mogelijke toename ten opzichte van de huidige en autonome situatie, en ook ten opzichte van het plan en het alternatief. Opgeteld bij de heersende achtergrondconcentratie kan deze bijdrage voor een overschrijding van de kritische depositiewaarde zorgen.

6.3.7 Vergelijking vijf scenario's

Zoals eerder aangegeven, zijn de (mogelijke) ammoniakgevolgen van de vijf scenario's verwerkt op de kaarten in bijlage 11 tot en met 15. In tabel 3 en bijlage 16 zijn de resultaten samengevat en met elkaar vergeleken. Het blijkt dat de ontwikkelingen die het voorontwerp bestemmingsplan mogelijk maakt in de gemeente een toename van de ammoniakdepositie op de getoetste zeer kwetsbare Wav-gebieden tot gevolg kan hebben. Hetzelfde geldt voor de op afstand gelegen Natura 2000-gebieden.

Stikstofdepositie op Wav-gebieden (in mol/ha./jaar)						
NR	Wav-gebied	Huidig	Autonoom	Vo Bp	Alternatief	Worst case
1	Maashorst	176,9	143,9	209,3	208,2	303,7
2	Bedafse bergen	142,0	122,9	172,3	170,8	254,7
Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden* (in mol/ha./jaar)						
NR	Natura 2000-gebied	Huidig	Autonoom	Vo Bp	Alternatief	Worst case
1	Oeffelter Meent	10,1	8,8	12,7	12,6	19,9
2	Sint Jansberg	25,1	22,1	31,7	31,5	49,6

** Ivm de overzichtelijkheid zijn in deze tabel alleen de twee binnen de gemeente gelegen Wav-gebieden opgenomen (en voor de Maashorst gemiddeld) en de twee dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden.*

Tabel 3: Samenvatting en vergelijking ammoniaksituatie.

6.3.8 Conclusie

Het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied en de het alternatief hierop maken een verslechtering mogelijk van de ammoniaksituatie ten opzichte van de huidige en autonome situatie. Dit is echter inherent aan het vergelijken van de werkelijk aanwezige situatie met de redelijkerwijs maximaal te verwachten ontwikkelingen. In het alternatief kan voor wat betreft ammoniak sprake zijn van een marginale verbetering ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan.

Op grond van de worst case ontwikkeling dat alle veehouderijen omschakelen naar pluimveebedrijven is er sprake van een duidelijke verslechtering ten opzichte van de huidige en autonome situatie, maar ook ten opzichte van het plan. De omschakeling van alle veehouderijen naar pluimveebedrijven zal nagenoeg zeker niet plaatsvinden.

Op grond van de Nbw en de Verordening Stikstof en Natura 2000 mag er geen toename van depositie op Natura 2000-gebieden optreden. Saldering kan hiervoor noodzakelijk zijn. Hiermee wordt een toename van de ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden te allen tijde voorkomen en wordt ook een positief effect op de Wav-gebieden bereikt.

De Nbw en de Verordening Stikstof en Natura 2000 hebben echter geen rechtstreekse werking in het bestemmingsplan Buitengebied. Het plan kan daarom een verslechtering van de situatie veroorzaken. Daarom worden in het ontwerp bestemmingsplan voorwaarden opgenomen die borgen dat een ontwikkeling pas mag plaatsvinden nadat vooraf is aangetoond dat er geen significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden op kunnen treden. In de Passende Beoordeling in hoofdstuk 7 wordt hier verder op ingegaan.

6.4 Fijn stof

6.4.1 Inleiding

Voor het onderdeel fijn stof moeten de ontwikkelingen individueel voldoen aan “hoofdstuk 5, titel 5.2 van de Wet milieubeheer en de hierbij behorende bijlage 2”. Ter plaatse van gevoelige objecten gelden maximale normen voor fijn stof:

- Voor de jaargemiddelde concentratie fijn stof geldt een maximum van 40 microgram/m³.
- Voor het aantal overschrijdingsdagen van de 24-uur gemiddelde concentratie van 50 microgram/m³ geldt een maximum van 35 dagen per jaar.

De berekeningen van de fijn stof concentraties zijn uitgevoerd conform de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. Hiervoor is het rekenprogramma Geomilieu 2.11, module Stacks gebruikt. Dit programma maakt gebruik van het door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu goedgekeurde rekenhart Stacks+ (ontwikkeld door KEMA). De resultaten zijn na aftrek van de correctie voor het aandeel zeezout. De correctie bedraagt 3 µg/m³ voor de jaargemiddelde concentratie en 6 dagen voor de overschrijdingsdagen, conform de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. De resultaten zijn als contouren gepresenteerd. Daarnaast is per situatie het aantal gevoelige objecten binnen de concentratieklassen bepaald. Het doel hiervan is om de verschillen tussen de situaties te kunnen kwantificeren. De bedrijfswoningen behorende bij de veehouderijen zijn hierbij niet als gevoelig object meegenomen.

In het kader van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) worden bestaande fijn stof knelpunten bij veehouderijen opgelost. Uit de berekeningen die het RIVM heeft uitgevoerd ten behoeve van de NSL Monitoring 2012 blijkt dat er in de gemeente Uden geen veehouderijen zijn gelegen die nog als knelpunt worden aangemerkt.

Dit betekent dat er in de huidige situatie geen blootgestelden aan concentraties boven de wettelijke normen voorkomen. Per scenario is aangegeven of het kan leiden tot toename van het aantal blootgestelden aan concentraties boven de norm.

6.4.2 Huidige situatie

Op basis van de dieraantallen uit de vigerende milieuvergunningen zoals deze door de gemeente in het provinciale Bestand Veehouderijbedrijven Brabant (Web-BVB) zijn opgenomen, is de situatie voor fijn stof van mei 2012 in beeld gebracht. De invoergegevens zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 17. Omdat uit wordt gegaan van de redelijkerwijs maximaal te verwachten gevolgen, komt een ontwikkeling niet lager uit dan hetgeen op dit moment reeds vergund is. Voor de achtergrondconcentraties is uitgegaan van 2012.

In de huidige situatie wordt de wettelijke norm voor de jaargemiddelde concentratie fijn stof van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ter plaatse van geen enkel gevoelig object (receptor) overschreden. De hoogste concentratie fijn stof ligt voor 3 receptoren tussen 30 en $35 \mu\text{g}/\text{m}^3$. De rest ligt lager. Ter plaatse van 5 gevoelige objecten bedraagt het aantal overschrijdingsdagen meer dan de wettelijke norm van 35. Hiervan bevindt één receptor zich in de klasse groter dan 40 dagen. Ter plaatse van de overige receptoren wordt voldaan aan de wettelijke norm.

De hoogste concentraties fijn stof komen voor op korte afstand van de veehouderijbedrijven ten oosten van Uden (rond de Patersweg), ten zuidwesten van Uden bij de gemeentegrens met Veghel en ten oosten van Odiliapeel.

6.4.3 Autonome ontwikkeling

De autonome situatie is in beeld gebracht, rekening houdende met “zekere” ontwikkelingen op grond van het Besluit huisvesting. De invoergegevens zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 18. Voor de achtergrondconcentraties is uitgegaan van 2012.

In de autonome situatie zijn de concentraties fijn stof in beperkte mate lager dan in de huidige situatie. In de autonome situatie wordt de norm voor de jaargemiddelde concentratie fijn stof van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ter plaatse van geen enkel gevoelig object (receptor) overschreden. De hoogste concentratie fijn stof ligt voor 3 receptoren tussen 30 en $35 \mu\text{g}/\text{m}^3$. De rest ligt lager. Ter plaatse van 5 gevoelige objecten bedraagt het aantal overschrijdingsdagen meer dan de wettelijke norm van 35. Deze receptoren bevinden zich alle 5 in de klasse tussen 35 en 40 dagen. Ter plaatse van de overige receptoren wordt voldaan aan de wettelijke norm.

6.4.4 Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied

De invoergegevens voor het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 19. Omdat uit wordt gegaan van de redelijkerwijs maximaal te verwachten gevolgen, komt een ontwikkeling niet lager uit dan hetgeen op dit moment reeds vergund is. Voor de achtergrondconcentraties is uitgegaan van 2022.

Op grond van het voorontwerp bestemmingsplan bedraagt de jaargemiddelde concentratie fijn stof ten hoogste $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ter plaatse van gevoelige objecten. Hiermee wordt voldaan aan de wettelijke norm van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Ter plaatse van geen enkel gevoelig object bedraagt het aantal overschrijdingsdagen meer dan de wettelijke norm van 35. De maatgevende receptoren bevinden zich in de klasse tussen 30 en 35 dagen.

De hoogste concentraties fijn stof komen voor op korte afstand van de veehouderijbedrijven ten oosten van Uden (rond de Patersweg) en ten oosten van Odiliapeel.

Ondanks de mogelijke ontwikkelingen in het gebied, is er sprake van een verbetering ten opzichte van de referentiesituaties huidig en autonoom. Dit houdt verband met een voor de komende 10 jaar te verwachten landelijke afname van de achtergrondconcentratie op het gebied van fijn stof, waardoor de algehele fijn stof concentratie afneemt. Deze verwachte afname is groter dan de lokaal mogelijke toename door de ontwikkeling van de aanwezige veehouderijen.

6.4.5 Alternatief

In het plan wordt voor intensieve veehouderijen uitgegaan van een maximale groei tot 1,5 ha. In het gedeelte noordelijk en noordwestelijk van Uden wordt daarentegen uitgegaan van een mogelijke groei naar een maximale omvang van 1,0 ha. In het alternatief wordt ook voor het gedeelte westelijk en zuidelijk van de kern Uden van een maximale groei tot 1,0 ha uitgegaan. Dit kan ook gevolgen hebben voor de fijn stof situatie. De invoergegevens voor het alternatief zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 20. Ook hier geldt dat een ontwikkeling niet lager uitkomt dan hetgeen op dit moment vergund is. Voor de achtergrondconcentraties is uitgegaan van 2022.

In het alternatief bedraagt de jaargemiddelde concentratie fijn stof ten hoogste $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ter plaatse van gevoelige objecten. Hiermee wordt voldaan aan de wettelijke norm van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Ter plaatse van geen enkel gevoelig object bedraagt het aantal overschrijdingsdagen meer dan de wettelijke norm van 35. De maatgevende receptoren bevinden zich in de klasse tussen 30 en 35 dagen.

In het alternatief is sprake van een zeer beperkte verbetering van de fijn stof situatie ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan. De hoogste concentraties fijn stof komen voor op korte afstand van de veehouderijbedrijven ten oosten van Uden (rond de Patersweg) en ten oosten van Odiliapeel.

6.4.6 Worstcase situatie

Voor de volledige worst case situatie van het voorontwerp bestemmingsplan wordt er vanuit gegaan dat alle intensieve veehouderijen in het gebied maximaal ontwikkelen binnen de mogelijkheden van het beschikbare bouwvlak (inclusief wijzigingsbevoegdheid) en voor zover de geurregeling dit niet in de weg staat. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheid om van varkens over te schakelen naar pluimvee (extra emissie ammoniak en fijn stof). Voor de grondgebonden veehouderijen wordt er vanuit gegaan dat deze omschakelen naar intensieve veehouderij (en dus naar kippen). De invoergegevens zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 21. Net als in het voorontwerp bestemmingsplan en het alternatief hierop geldt ook hier dat een ontwikkeling niet lager uitkomt dan hetgeen op dit moment vergund is. Voor de achtergrondconcentraties is uitgegaan van 2022.

In de worst case scenario wordt ter plaatse van geen enkele receptor de wettelijke norm voor de jaargemiddelde concentratie van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ overschreden. De hoogste concentratie fijn stof ligt voor 6 objecten tussen de 35 en $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Ter plaatse van 60 gevoelige objecten bedraagt het aantal overschrijdingsdagen meer dan de wettelijke norm van 35. De maatgevende receptoren bevinden zich in de klasse groter dan 40 dagen. Ter plaatse van de overige receptoren wordt voldaan aan de wettelijke norm.

Ondanks de voor de komende 10 jaar te verwachten landelijke afname van de achtergrondconcentratie fijn stof is sprake van een verslechtering ten opzichte van de huidige situatie. Dit wordt veroorzaakt door de maximaal mogelijke ontwikkelingen in het gebied.

De hoogste concentraties fijn stof komen voor op korte afstand van de veehouderijbedrijven ten oosten van Uden (rond de Patersweg), ten oosten van Odiliapeel en langs de gemeentegrens met Veghel en Boekel.

6.4.7 Vergelijking vijf scenario's

In tabel 4 is per scenario ingezoomd op de jaargemiddelde concentraties.

Jaargem. conc. in $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Aantal gevoelige objecten				
	Huidig	Autonoom	Plan	Alternatief	Worst case
< 25	15761	15761	15820	15820	15109
25-30	72	72	16	16	691
30-35	3	3	0	0	30
35-40	0	0	0	0	6
40-45	0	0	0	0	0
> 45	0	0	0	0	0

Tabel 4: Vergelijking van de jaargemiddelde concentraties fijn stof

Uit een vergelijking van de blootstelling van de receptoren aan de jaargemiddelde concentraties fijn stof volgt dat in de gemeente Uden in de huidige en autonome situatie geen receptoren worden blootgesteld aan een concentratie van meer dan $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (de norm). In het plan en alternatief is door een daling van de achtergrondconcentratie ook op geen van de receptoren sprake van een overschrijding van de norm. Er is zelfs sprake van een verbetering van de fijn stof situatie. In de worst case situatie is ondanks de daling van de achtergrondconcentratie sprake van een aanmerkelijke toename ten opzichte van de huidige situatie. Bij geen enkele receptor zal echter sprake zijn van een overschrijding van de norm. Ten aanzien van de blootstelling aan de concentratie fijn stof zijn het voorontwerp bestemmingsplan en het alternatief niet onderscheidend. De blootstelling in beide situaties is gelijk.

In tabel 5 is per scenario ingezoomd op het aantal overschrijdingsdagen.

Overschrijdings- dagen	Aantal gevoelige objecten				
	Huidig	Autonoom	Plan	Alternatief	Worst case
< 10	0	0	13358	13392	8
10-15	9266	9450	2434	2400	11547
15-20	6425	6241	23	23	3329
20-25	122	122	15	15	374
25-30	10	10	1	1	436
30-35	8	8	5	5	82
35-40	1	5	0	0	20
> 40	4	0	0	0	40

Tabel 5: Vergelijking van de overschrijdingsdagen van de etmaalgemiddelde norm fijn stof

In de huidige situatie, de autonome situatie en de worst case situatie is sprake van een aantal receptoren waarbij de norm van 35 dagen wordt overschreden. De blootstelling van het plan en het alternatief is ondanks de mogelijke ontwikkelingsmogelijkheden lager dan in de huidige en autonome situatie en de geldende norm. Dit wordt veroorzaakt door de afnemende achtergrondconcentraties. In de autonome situatie is de blootstelling nagenoeg gelijk aan de blootstelling in de huidige situatie. Ook voor het plan en het alternatief geldt dat de blootstelling nagenoeg gelijk is. In de worst case is de blootstelling aanmerkelijk hoger dan in het plan en alternatief en ook in de huidige situatie. Door de maximale ontwikkelingsruimte die in de worst case wordt benut kan ondanks de landelijke tendens van de dalende achtergrondconcentratie sprake zijn van een toename ten opzichte van de huidige situatie. In de huidige situatie is ter plaatse van 5 receptoren sprake van een overschrijding van de norm en in de worst case situatie bij 60 receptoren.

6.4.8 Conclusie

Ondanks dat de ontwikkelingen op grond van het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied tot een toename van de fijn stof emissie kunnen leiden, is door de dalende achtergrondconcentratie fijn stof in totaliteit een beperkte verbetering mogelijk van de fijn stof situatie ten opzichte van de huidige en autonome situatie. Het alternatief is voor wat betreft fijn stof nagenoeg gelijk aan het voorontwerp bestemmingsplan. Het plan en het alternatief voldoen aan de voor fijn stof geldende normering voor de jaargemiddelde concentraties en het maximaal toegestane aantal overschrijdingsdagen. Op grond van de worst case ontwikkeling is er sprake van een duidelijkere verslechtering ten opzichte van het plan, het alternatief, de huidige en autonome situatie. In de worst case situatie wordt niet aan de norm voor het maximale aantal overschrijdingsdagen voldaan. Het is niet te verwachten dat alle veehouderijen omschakelen naar pluimveebedrijven. De blootstelling die is berekend in het worst case scenario zal daardoor nagenoeg zeker niet plaatsvinden.

6.5 Volksgezondheid

6.5.1 Inleiding

Door de schaalvergroting in de intensieve veehouderij is er de laatste jaren een groeiende maatschappelijke aandacht ontstaan voor het thema volksgezondheid in relatie tot de (intensieve) veehouderij. Vooral bij de ontwikkeling van LOG's is er veel bezorgdheid bij bewoners in en rond deze LOG's. Dit is aanleiding geweest voor een landelijk onderzoek, gezamenlijk uitgevoerd door het Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van de Universiteit Utrecht, het Nederlands Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL) en het RIVM naar mogelijke effecten van de intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden. Op 14 juni 2011 is het eindrapport gepresenteerd. De belangrijkste resultaten uit het rapport zijn:

- **Blootstelling:**
Rond intensieve veehouderijen zijn hogere concentraties fijn stof, endotoxinen en MRSA-bacteriën waargenomen. Binnen woningen zijn geen verhoogde concentraties endotoxinen waargenomen.
- **Gezondheid:**
Er zijn weinig verschillen geconstateerd in de gezondheidstoestand van mensen die rond intensieve veehouderijen wonen en die elders wonen. Enkele aandoeningen komen vaker voor, ander juist minder.
- **Relatie blootstelling en gezondheid:**
Er is een beperkte relatie geconstateerd tussen de dichtheid van veehouderijbedrijven en de gezondheid van mensen die rond intensieve veehouderijen wonen. Zo komt astma minder vaak voor, eczeem en longontsteking komen in enigszins verhoogde mate voor. Er is wel een duidelijke relatie tussen "mogelijke Q-koorts" en geitenbedrijven.
- Er bestonden weinig aanwijzingen dat zeer grote stallen sterker met gezondheidseffecten op omwonenden zijn geassocieerd.

Dit heeft geleid tot de volgende aanbevelingen:

- Gerichte studies naar concentraties endotoxinen en micro-organismen rond intensieve veehouderijen.
- Ontwerpen van een beoordelingskader volksgezondheid.
- Nader onderzoek naar onder andere relatie astma, allergie en longontsteking met veehouderijen.
- Het opzetten van een surveillancenetwerk.

Het rapport is voor de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aanleiding geweest om aan de Gezondheidsraad te vragen een beoordelingskader te ontwikkelen voor zaken als micro-organismen en endotoxinen afkomstig uit de veehouderij. Concreet is verzocht aan te geven hoe de gezondheidsrisico's van wonen in de buurt van veehouderijen kunnen worden beoordeeld. Ook is gevraagd naar nut en noodzaak van het hanteren van minimumafstanden tussen veehouderijbedrijven en woongebieden.

Op 30 november 2012 heeft de Gezondheidsraad middels het rapport "Gezondheidsrisico's rond veehouderijen" advies uitgebracht. In het rapport zijn de verschillende vragen als volgt beantwoord:

Waarom kunnen mensen die in de buurt van veehouderijen wonen worden blootgesteld?

Er zijn duidelijke aanwijzingen dat omwonenden kunnen worden blootgesteld aan micro-organismen en aan stoffen afkomstig van micro-organismen, met name zogeheten endotoxinen, bestanddelen van de celwand van bepaalde bacteriën. Deze microbiële componenten bevinden zich vooral in de grovere fractie van zogeheten fijn stof, een verzamelnaam voor deeltjes in de lucht met verschillende grootte, herkomst en chemische samenstelling. De deeltjescocktail rond veehouderijen is daarmee duidelijk anders samengesteld dan stedelijk fijn stof.

Hoe hangt de concentratie van de diverse componenten in de buitenlucht af van de woonafstand tot een veehouderijbedrijf en van het type bedrijf?

Concentraties van bepaalde stofdeeltjes, endotoxinen en micro-organismen, zullen over het algemeen afnemen met toenemende afstand tot een bedrijf en eveneens afhangen van de mate van emissie vanuit een bedrijf. Ook de meteorologische omstandigheden en de lokale bebouwing en beplanting kunnen daarop van invloed zijn. Blijkens een recent uitgevoerd Nederlands onderzoek werden verhoogde endotoxineniveaus gemeten tot maximaal een afstand van ongeveer 250 meter van specifieke bedrijven. Op zeer korte benedenwindse afstand werden bij varkenshouderijen vijf- tot maximaal tienvoudige verhogingen ten opzichte van de achtergrondconcentratie gevonden. Bij een nertsbedrijf waren de betreffende niveaus wat lager en bij een pluimveebedrijf duidelijk hoger.

In hetzelfde onderzoek werden ook enkele metingen gedaan naar bepaalde micro-organismen in de fijnstofmonsters. Zo werd regelmatig de Q-koorts-bacterie gevonden, vooral op meetlocaties waar zich enkele jaren geleden veel Q-koorts-gevallen hadden voorgedaan. Ook de veespecifieke MRSA-bacterie werd vaker en in hogere concentraties aangetroffen in een straal van 1.000 meter rondveehouderijbedrijven.

De commissie wijst er op dat deze gegevens weliswaar een indicatie bieden van de (potentiële) blootstelling van omwonenden, maar dat we over diverse zaken nog in het duister tasten. Vooral de verschillen tussen grotere en kleinere bedrijven in termen van emissies zijn nog onvoldoende onderzocht. Evenmin is duidelijk hoe de algehele bedrijfsvoering die emissies precies kan beïnvloeden.

Welke gezondheidseffecten kunnen zich bij omwonenden voordoen en in hoeverre zijn die te relateren aan blootstellingsgegevens?

De commissie heeft vastgesteld dat de beschikbare wetenschappelijke informatie hierover schaars en heterogeen is en beperkte zeggingskracht heeft. Naast het zojuist genoemde onderzoek van Nederlandse bodem zijn alleen een Duits en een Amerikaans onderzoek van relatief goede kwaliteit. De opzet van deze onderzoeken verschilt echter, wat de interpretatie van het geheel aan gegevens bemoeilijkt. Er zijn naar het oordeel van de commissie enkele aanwijzingen dat zich bij omwonenden effecten op de luchtwegen kunnen voordoen, in het bijzonder longfunctievermindering en mogelijk allergie. In Nederland kwam Q-koorts duidelijk vaker voor op korte afstand van geitenstallen. Ook longontsteking werd significant vaker gevonden bij omwonenden van geitenbedrijven en pluimveehouderijen. Astma bleek iets minder vaak voor te komen op korte afstand van veehouderijen. De gegevensbasis is echter nog te smal voor conclusies over oorzakelijke kwantitatieve verbanden tussen het optreden van gezondheidsproblemen en blootstelling aan specifieke componenten in het fijn stof. Het enige gezondheidsrisico waarvoor tot nu toe wel stevig wetenschappelijk bewijs bestaat zijn uitbraken van Q-koorts. Daarmee heeft ons land enkele jaren geleden te maken gekregen.

In hoeverre biedt wetenschappelijke informatie over specifieke componenten van de deeltjescocktail houvast bij de bepaling van de onderhavige gezondheidsrisico's?

Waar rechtstreekse informatie over gezondheidsrisico's van wonen in de buurt van veehouderijen veel beperkingen kent, rijst de vraag of indirecte informatie of extrapolatie vanuit andere situaties meer licht op de zaak kan werpen. De commissie heeft dat voor de diverse componenten van de deeltjescocktail nagegaan. Over de gezondheidsrisico's van blootstelling aan fijn stof is weliswaar het nodige bekend, maar dat betreft onderzoek in stedelijk gebied. Volgens de commissie verschilt stedelijk fijn stof te zeer van fijn stof rond veehouderijen om als basis te kunnen dienen voor een risicoschatting. Evenmin biedt onze kennis over micro-organismen goede aanknopingspunten. We weten namelijk vrijwel niets over blootstelling-responsrelaties voor deze agentia. Bij endotoxinen ligt het weer anders. Daar is nogal wat onderzoek gedaan naar blootstelling van werknemers in diverse bedrijfssectoren, inbegrepen mensen die in stallen werken. Zo zijn bij concentraties die in de veehouderij voorkomen, zonder uitzondering chronische effecten op de longfunctie gevonden die gepaard gaan met luchtwegklachten. In 2010 heeft de Gezondheidsraad een nieuwe gezondheidkundige advieswaarde voor werknemers afgeleid: 90 EU/m³. Bij blootstelling aan concentraties onder die advieswaarde lopen werknemers geen gezondheidsrisico. Het schort echter aan gegevens over effecten bij de algemene bevolking. Daaronder zouden zich groepen mensen kunnen bevinden die gevoeliger zijn dan werknemers.

Een mogelijke manier om daar rekening mee te houden is het toepassen van een onzekerheidsfactor. Hoe groot die factor zou moeten zijn valt op basis van de beschikbare kennis niet te zeggen, mede omdat onduidelijk is hoe middeling van blootstelling over de tijd moet worden verdisconteerd. Zou men desondanks willen kiezen voor toepassing van een dergelijke onzekerheidsfactor, dan ligt volgens de commissie de standaard factor 3 het meest voor de hand. Een gezondheidkundige advieswaarde voor de algemene bevolking zou daarmee 30 EU/m³ bedragen.

Vergelijking met de schaarse blootstellinggegevens leert dat alleen op enkele tientallen meters afstand tot sommige veehouderijbedrijven, in het bijzonder een pluimveebedrijf, de endotoxineconcentratie rond de 30 EU/m³ lijkt te kunnen liggen. Wat meer op afstand is die concentratie al gauw minder dan 10 EU/m³. Op basis van de beschikbare kennis acht de commissie het te vroeg om een uitspraak te kunnen doen over de eventuele negatieve gezondheidseffecten van zulke beduidend lagere blootstellingsniveaus.

Welke factoren spelen verder nog een rol bij beschouwingen over het gezondheidsrisico?

De commissie constateert dat de maatschappelijke ongerustheid over de intensieve veehouderij mede bepaald wordt door de risicopercepties van mensen en door geurhinder. Gebrek aan controle op een situatie kan stress in de hand werken. Geurhinder betekent primair een vermindering van de kwaliteit van leven, maar wordt door mensen ook in verband gebracht met gezondheidsklachten.

Wat is een geschikt kader om de gezondheidsrisico's van de intensieve veehouderij te beoordelen?

Bij de huidige stand van kennis is het naar het oordeel van de commissie niet mogelijk één kwantitatief beoordelingskader te ontwikkelen, waarin beleidsmatig wordt vastgelegd welke risiconiveaus voor omwonenden maximaal toelaatbaar zijn. Wel vindt de commissie dat het bestaande "Beoordelingskader Gezondheid en Milieu" goede diensten kan bewijzen. Daarin wordt systematisch aandacht geschonken aan de omvang van het probleem, de ernst van de (mogelijke) gezondheidseffecten, de waardering van het probleem, de noodzaak tot en mogelijkheden voor interventie en de kosten en baten van maatregelen. Zo wordt ook maximaal zichtbaar waar wetenschappelijke beschouwingen eindigen en beleidsmatige afwegingen beginnen. Tevens is een zorgvuldig besluitvormingsproces nodig om de gewenste structurering en transparantie te bewerkstelligen. Alle belanghebbende partijen zullen daarin hun inbreng moeten hebben. Volgens de commissie moet deze aanpak op lokaal niveau zijn beslag krijgen, juist omdat de lokale omstandigheden kunnen variëren. Uiteindelijke weging van elk van de aspecten in het beoordelingskader zou daarmee ook lokaal moeten worden bepaald. Dit alles valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten, met de GGD in een adviserende functie.

Is het nodig en nuttig minimumafstanden tussen woongebieden en veehouderijbedrijven te hanteren?

Het is niet bekend tot welke afstand mensen in de omgeving (omwonenden, bezoekers) onder reguliere omstandigheden verhoogde gezondheidsrisico's lopen.

Bij uitbraken van zoönosen (infectieziekten die van dieren op mensen kunnen worden overgedragen) weten we meer: in het geval van Q-koorts kan het om afstanden tot wel vijf kilometer gaan.

Verder worden in de praktijk minimumafstanden gehanteerd op basis van geurnormen krachtens de Wet geurhinder en veehouderij. Een onmiskenbare realiteit is echter de ongerustheid van veel omwonenden. Om daaraan tegemoet te komen kan het inderdaad nuttig en nodig zijn emissiegerelateerde minimumafstanden te hanteren die niet alleen op geurbelasting gebaseerd zijn. Bij de door de commissie bepleite toepassing van het beoordelingskader zouden die dan via lokaal maatwerk moeten worden vastgesteld. Zeker zo belangrijk echter zijn maatregelen om de emissie van deeltjes uit stallen terug te dringen. Technieken zoals luchtwassers kunnen hieraan bijdragen, maar naar het oordeel van de commissie is blijvende aandacht nodig voor nieuwe vormen van bedrijfsvoering en bedrijfshygiëne en voor verduurzaming van de veehouderijsector als geheel. Welke plaats de veehouderijsector in de toekomst kan gaan innemen, qua omvang en locatie, is een politieke vraag die mogelijk een belangrijk thema is voor een nationaal debat. Los van de uitkomst van zo'n debat is er hoe dan ook behoefte aan aanvullend onderzoek van het type dat recent in ons land is uitgevoerd. Alleen zo valt meer zicht te krijgen op de gezondheidsrisico's van wonen in de buurt van veehouderijen.

Omdat het rapport van de Gezondheidsraad niet de gewenste duidelijkheid geeft en er daardoor op dit moment nog steeds geen duidelijk beoordelingskader voor volksgezondheid bestaat, is door de gemeente Uden bij de GGD Hart voor Brabant advies opgevraagd.

6.5.2 GES

Bij de GGD is concreet gevraagd om een advies uit te brengen over de consequenties die de veehouderijen in huidige situatie, de autonome ontwikkeling, het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied, het alternatief en de worst case situatie, kunnen hebben op het gebied van volksgezondheid:

- Zijn er (extra) risico's voor de volksgezondheid te verwachten?
- Zo ja, welke en in hoeverre zijn deze middels het stellen van voorwaarden te ondervangen of reden om het bestemmingsplan bij te stellen?

Hiervoor is door de GGD een zogenaamde Gezondheidseffectscreening (GES) uitgevoerd. De Gezondheidseffectscreening Bestemmingsplan buitengebied gemeente Uden d.d. 09 januari 2013 is gebaseerd op de resultaten uit dit plan-MER. Het GES is verwerkt in een aparte rapportage die bij het bestemmingsplan Buitengebied wordt gevoegd. De belangrijkste resultaten komen hierna aan de orde. Dit leidt tot de volgende conclusies:

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Luchtkwaliteit

De luchtkwaliteit van ca. 16.000 gevoelige objecten (circa 37.000 bewoners) binnen de gemeente Uden valt in beide varianten in GES-score 4 (20-29 ug/m³). Minder dan 1 % van de gevoelige objecten vallen in GES-score 5 (30-34 ug/m³) of hoger in de scenario's (circa 170 bewoners). Er is geen verschil in luchtkwaliteit tussen beide varianten.

Geurhinder

In de huidige situatie wordt de milieugezondheidskwaliteit wat betreft geur van veehouderijen in een groot gedeelte van het buitengebied en de kernen Uden en Volkel beoordeeld als goed en vrij matig (GES score 1 en 3). In de kern Odiliapeel varieert de milieugezondheidskwaliteit van vrij matig (GES-score 3) tot matig (GES-score 4). In de huidige situatie scoren ca. 150 geurgevoelige objecten binnen de gemeente onvoldoende (GES-score 6 of hoger). Hoe hoger de GES-score, des te hoger het percentage geurghinderde personen. In totaal zijn in de huidige situatie naar verwachting circa 1400 geurgevoelige objecten (3200 bewoners) die daadwerkelijk geurhinder ondervinden. In de variant “autonome ontwikkeling” zijn in totaal naar verwachting circa 1350 geurgevoelige objecten (3100 bewoners) die daadwerkelijk geurhinder ondervinden.

Voorontwerp bestemmingsplan

Luchtkwaliteit

De luchtkwaliteit van ca. 16.000 gevoelige objecten binnen de gemeente Uden (ca. 37.000 bewoners) valt in GES-score 4 (20-29 ug/m³). Minder dan 1 % van de gevoelige objecten vallen in GES-score 5 (30-34 ug/m³) of hoger (circa 35 bewoners). Het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied maakt een heel beperkte verbetering zichtbaar van de milieugezondheidssituatie ten opzichte van de huidige situatie (circa 135 bewoners “verschuiven” van een blootstelling aan een GES score 5 naar 4). Deze verbetering wordt echter veroorzaakt door de verwachte landelijke afname in de komende 10 jaar van de achtergrondconcentratie fijn stof. De toename in de verwachte uitstoot van fijn stof in het voorontwerp bestemmingsplan wordt teniet gedaan door de landelijke afname.

Geurhinder

Het scenario voor het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied in 2022 leidt tot een verslechtering van de milieugezondheidssituatie ten opzichte van de huidige situatie. In het plan zijn in het totale gebied naar verwachting 1600 geurgevoelige locaties (3700 bewoners) die daadwerkelijk geurhinder ondervinden.

Vooraf in de kern Odiliapeel en delen van het buitengebied neemt het aantal geurgevoelige objecten waarvoor een ‘onvoldoende’ milieugezondheidskwaliteit geldt nog meer toe: in de kern is sprake van een verzesvoudiging ten opzichte van de huidige situatie (van 29 naar 184 objecten).

Alternatief

Luchtkwaliteit

De luchtkwaliteit van ca. 16.000 gevoelige objecten binnen de gemeente Uden (ca. 37.000 bewoners) valt in alle varianten in GES-score 4 (20-29 ug/m³). Minder dan 1 % van de gevoelige bestemmingen vallen in GES-score 5 (30-34 ug/m³) of hoger (circa 35 bewoners). Het alternatief maakt een heel beperkte verbetering zichtbaar van de milieugezondheidssituatie ten opzichte van de huidige situatie (circa 135 bewoners “verschuiven” van een blootstelling aan een GES score 5 naar 4). Deze verbetering wordt echter veroorzaakt door de verwachte landelijke afname in de komende 10 jaar van de achtergrondconcentratie fijn stof.

De toename in de verwachte uitstoot van fijn stof in het voorontwerp bestemmingsplan wordt teniet gedaan door de landelijke afname. Er is geen meetbaar verschil in luchtkwaliteit tussen het plan en het alternatief.

Geurhinder

In het alternatief is een iets lagere geurbelasting te verwachten dan in het voorontwerp bestemmingsplan. In beide scenario's zijn evenveel geurgevoelige locaties met een GES-score 6 of hoger (340 objecten). Het verschil zit hem in de gebieden met een lage geurbelasting. In het alternatief zijn de meeste geurgevoelige locaties met een GES-score 1 (in het alternatief verschuiven circa 500 objecten van een GES-score 3 naar GES-score 1). In het alternatief zijn in het totale gebied naar verwachting 1560 geurgevoelige locaties (3600 bewoners) die daadwerkelijk geurhinder ondervinden.

Worst case situatie

Luchtkwaliteit

De luchtkwaliteit van ca. 16.000 gevoelige objecten binnen de gemeente Uden (ca. 37.000 bewoners) valt in alle varianten in GES-score 4 (20-29 ug/m³). In het worst case scenario valt 3% in de GES-score 5 of hoger (circa 1200 bewoners). Op grond van de worst case ontwikkeling is er sprake van een zeer duidelijkere verslechtering van de milieugezondheidskwaliteit ten opzichte van het plan, het alternatief, de huidige en autonome situatie, waarbij delen van de gemeente (120 bewoners) een onvoldoende kwaliteit kennen (GES-score van 6 en hoger). De verbetering door de verwachte landelijke afname in de komende 10 jaar van de achtergrondconcentratie fijn stof, wordt teniet gedaan door de verwachte uitstoot van fijn stof in de worst case benadering.

Geurhinder

Op grond van de worst case ontwikkeling is er sprake van een zeer duidelijkere verslechtering van de milieugezondheidskwaliteit ten opzichte van het plan, het alternatief, de huidige en autonome situatie, waarbij over de gehele gemeente een verschuiving naar hogere GES-scores plaatsvindt. In dit scenario scoren ca. 500 geurgevoelige objecten binnen de gemeente onvoldoende (GES-score 6 of hoger). Naar verwachting ondervinden in de worst case benadering in het totale gebied 1940 geurgevoelige locaties (4450 bewoners) daadwerkelijk geurhinder.

Aanvullende kwalitatieve evaluatie rondom veehouderij

Biologische agentia zoals endotoxinen

Uit onderzoek blijkt dat op 250 meter afstand nog verhoging van endotoxinen zijn gemeten rondom intensieve veehouderijen. Blootstelling kan leiden tot ademklachten en griepachtige verschijnselen. De Gezondheidsraad heeft geen beoordelingskader op kunnen stellen over gezondheidsrisico's voor de bevolking van blootstelling aan verschillende micro-organismen en endotoxinen afkomstig uit de veehouderij. Om overbelaste situaties in de toekomst te voorkomen heeft de GGD een aantal aanbevelingen geformuleerd.

Zoönosen

Zoönosen zijn infectieziekten die van dieren op mensen kunnen overgaan. Per diersoort kunnen verschillende ziekten voorkomen die kunnen verspreiden naar mensen. Het risico voor omwonenden ligt vooral bij de via de lucht overdraagbare aandoeningen.

De via lucht overdraagbare micro-organismen kunnen zich hechten aan fijn stof. De zoönosen die via direct contact worden overgedragen zijn van belang voor de gezondheid van de veehouder en mensen die met dieren in aanraking komen. De voedseloverdraagbare ziekten worden veroorzaakt door ziektekiemen die op of in het voedsel zitten. In Bijlage 4 van het GES staan de meest voorkomende zoönosen in Nederland beschreven bij pluimvee, varkens, rundvee, kleine herkauwers (schapen, geiten), nertsen en konijnen.

Antibioticaresistentie

Antibiotica zijn nodig bij de bestrijding van bacteriële infecties bij mens en dier. De laatste decennia is er een toename van resistentie van bacteriën, terwijl er bijna geen nieuwe antibiotica meer worden ontwikkeld die deze infecties kunnen bestrijden. Met name op plekken waar veel dieren bij elkaar verblijven, veel dieren worden verplaatst en waar veel antibiotica worden gebruikt kunnen resistente bacteriën ontstaan en zich makkelijk verspreiden.

Hygiënestatus van bedrijven

Het risico op zoönosen voor omwonenden wordt voor een groot deel bepaald door de hygiënestatus op een veehouderijbedrijf. Een bedrijf waarbij de hygiënemaatregelen correct worden gehanteerd heeft minder insleep en uitstoot van micro-organismen welke schadelijk kunnen zijn voor omwonenden. Door een goede hygiëne en stalklimaat is er minder ziekte bij de dieren en daardoor is er minder antibiotica nodig. In de veehouderijsector is al ingezet op vermindering van het preventief gebruik van antibiotica.

Bestemmingsplan

Vanuit infectieziekten heeft de alternatieve variant een lichte voorkeur. Hiermee wordt het risico op blootstelling van omwonenden aan geur, fijn stof en mogelijk aangehechte micro-organismen beperkt. Bij een kleinere veestapel in hetzelfde bedrijf is de infectiedruk lager en daardoor ook minder antibiotica nodig, ervan uitgaande dat een kleiner bouwblok ook minder dieren betekent. Echter is het risico van infectieziekten voor omwonenden meer afhankelijk van de gehanteerde hygiëne op het bedrijf en het stalsysteem, dan van de grootte van de veestapel. Bureau GMV ontwikkelt momenteel een toetsingskader om juist ook deze aspecten mee te wegen bij besluitvorming.

6.5.3 Conclusie

Op grond van de rapporten van het IRAS en de Gezondheidsraad blijft het onduidelijk of het voorontwerp bestemmingsplan en het alternatief hierop voor wat betreft het aspect volksgezondheid dusdanig negatieve effecten kunnen veroorzaken, op grond waarvan het bestemmingsplan niet in de huidige hoedanigheid kan worden vastgesteld. Het GES geeft hierin meer duidelijkheid. Uit de GES blijkt dat:

- De luchtkwaliteit van ca. 16.000 gevoelige objecten (per adrespunt gemiddeld 2,3 bewoners) binnen de gemeente Uden valt in alle varianten in GES-score 4 (20-29 ug/m³). Minder dan 1 % van de gevoelige bestemmingen vallen in GES-score 5 (30-34 ug/m³) of hoger in de diverse scenario's (afhankelijk van scenario 15 tot 74 objecten), behalve in het worst-case scenario. In het worst case scenario valt 3% in de GES-score 5 of hoger (ca. 500 objecten, 1200 bewoners).

Op grond van de fijn stof berekeningen kan geen expliciete voorkeur uitgesproken worden voor het voorontwerp bestemmingsplan of het alternatief. De achtergrondconcentratie bepaalt grotendeels de gezondheidswaarde. De toename in de verwachte uitstoot van fijn stof in de toekomstscenario's van ontwerpbestemmingsplan en alternatief wordt teniet gedaan door de verwachte landelijke afname in de komende 10 jaar van de achtergrondconcentratie fijn stof.

- In vergelijking met de huidige situatie verslechtert de geurbelasting naar verwachting bij zowel het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied, het alternatief als de worst case situatie. Vooral in de kern Odiliapeel en delen van het buitengebied neemt het aantal geurgevoelige objecten toe waarvoor een 'onvoldoende' milieugezondheidswaarde geldt (van 29 naar 184 objecten). In het alternatief is een iets lagere geurbelasting te verwachten dan in het voorontwerp bestemmingsplan. In beide scenario's zijn evenveel geurgevoelige locaties met een GES-score 6 of hoger (ca. 340 van de ca. 16.000 geurgevoelige locaties). Het verschil zit hem in de objecten met een lage geurbelasting. In het alternatief zijn de meeste geurgevoelige locaties met een GES-score 1 (ca. 6900 ten opzichte van 6400 in het plan). Omdat de GGD streeft naar een zo laag mogelijke geurbelasting, wordt op grond van de geurbelasting een lichte voorkeur gegeven aan het alternatief.
- Vanuit infectieziekten heeft de alternatieve variant een lichte voorkeur. Hiermee wordt het risico op blootstelling van omwonenden aan geur, fijn stof en mogelijk aangehechte micro-organismen beperkt. Bij een kleinere veestapel in hetzelfde bedrijf is de infectiedruk lager en daardoor ook minder antibiotica nodig, ervan uitgaande dat een kleiner bouwblock ook minder dieren betekent. Echter is het risico van infectieziekten voor omwonenden meer afhankelijk van de gehanteerde hygiëne op het bedrijf en het stalsysteem, dan van de grootte van de veestapel. Bureau GMV ontwikkelt momenteel een toetsingskader om juist ook deze aspecten mee te wegen bij besluitvorming.

Op basis van deze GES heeft de GGD vanuit het oogpunt van gezondheid de volgende adviezen met betrekking tot het bestemmingsplan buitengebied:

- Ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan, zal het alternatief naar verwachting tot een iets lagere belasting leiden. Dit verschil is beperkt. De GGD geeft dan ook licht de voorkeur aan het alternatief.
- Houdt pluimvee en varkens gescheiden.
- De gezondheidsraad concludeert dat één landelijke 'veilige' minimumafstand tussen veehouderijen en woningen niet op wetenschappelijke gronden is vast te stellen. Omwonenden zijn echter vaak ongerust, en dat verdient serieuze aandacht. Daarom zouden gemeenten samen met de GGD en belanghebbenden lokaal beleid moeten ontwikkelen met minimumafstanden. Die kunnen namelijk wel op beleidsmatige gronden vastgesteld worden. In een maatschappelijke dialoog zouden die dan via lokaal maatwerk moeten worden vastgesteld.

- Vooruitlopend op deze lokale maatschappelijke dialoog, adviseert de GGD om overbelaste situaties in de toekomst te voorkomen:
 - Geen nieuwbouw van intensieve veehouderijbedrijven toestaan binnen 250 meter van kernen of lintbebouwing.
 - Gezondheidkundige beoordeling bij uitbreiding, omschakeling, nieuwbouw binnen bestaand bouwblok of vergroting bouwblok van intensieve veehouderij binnen 250 meter van een woning.
 - Beperking blootstelling binnen 250 meter van een woning, bijvoorbeeld door het opnemen van voorwaardelijke verplichtingen hiertoe in het bestemmingsplan, bijvoorbeeld door het verhogen of gunstig (ver)plaatsen van emissiepunten.
- Let bij verbredingsactiviteiten in het LOG voldoende op hygiënemaatregelen.
- Tot slot is het erg belangrijk om goede burens te blijven als burgers en agrariërs. Zorg voor goede communicatie & landschappelijke inpassing.

De adviezen uit het GES zijn waar mogelijk, verwerkt in het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied.

6.6 Geluid

6.6.1 Inleiding

Het geluidniveau in het buitengebied van de gemeente Uden wordt hoofdzakelijk bepaald door het vliegverkeer van vliegbasis Volkel, plaatselijk en doorgaand wegverkeer en het geluid afkomstig van de agrarische bedrijven en hiermee gepaard gaande activiteiten in het buitengebied. Het plan-MER richt zich voor wat betreft het aspect geluid met name op de agrarische bedrijven en het hiermee gepaard gaand wegverkeer. Op het doorgaand wegverkeer heeft het plan geen invloed. Voor het vliegverkeer geldt de zogenaamde Ke-zonering. Hier wordt in paragraaf 6.13 verder op ingegaan.

6.6.2 Wet geluidhinder

De Wet geluidhinder (Wgh) bepaalt vereiste zoneringen voor geluid. De wet bevat een uitgebreid stelsel van bepalingen ter voorkoming en bestrijding van geluidshinder door onder meer industrie, weg-, spoorweg- en vliegverkeer. De wet richt zich onder andere op de bescherming van de burger in zijn woonomgeving en bevat bijvoorbeeld normen voor de maximale geluidsbelasting op de gevel van een huis.

6.6.3 Verkeerslawaaï en industrielawaai:

In de Wgh is vastgelegd dat vaststelling van een bestemmingsplan gepaard dient te gaan met het uitvoeren van een akoestisch onderzoek. Akoestisch onderzoek dient uitgevoerd te worden indien er binnen het bestemmingsplan nieuwe geluidsgevoelige projecties mogelijk gemaakt worden. Aangezien er binnen het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied geen nieuwe geluidsgevoelige projecties rechtstreeks mogelijk worden gemaakt, kan akoestisch onderzoek achterwege blijven. Het is op dit moment te onzeker of en waar middels een wijzigingsbevoegdheid gevoelige objecten worden gerealiseerd.

Het op basis van een wijzigingsbevoegdheid splitsen van boerderijen of woningen wordt gezien als de oprichting van een nieuwe geluidgevoelige bestemming. Een akoestisch onderzoek moet dan aantonen, of aan de grenswaarden kan worden voldaan, dan wel dat een hogere grenswaarde aangevraagd dient te worden.

Per 1 juli 2012 is de SWUNG I (Samen Werken in de Uitvoering van Nieuw Geluidbeleid) vastgesteld. Dit betekent dat rondom de snelweg A50 geluidproductieplafonds zijn vastgelegd (zogenaamde GPP's). Deze GPP's geven de geluidsbelasting (+ 1,5 dB) op vaste punten (referentiepunten) langs de snelweg weer. Als uitgangssituatie wordt de geluidbelasting van 1 januari 2008 gekozen.

De hoeveelheid aan geluid mag in de toekomst de vastgestelde geluidbelasting op dat punt niet overschrijden. Momenteel heeft dit nog geen consequenties ten aanzien van het oprichten van geluidgevoelige bestemmingen. Daarop blijven voor de beoordeling van geluidhinder (onder andere zones) vooralsnog de bestaande regels van de Wgh, met enkele noodzakelijke aanpassingen, van toepassing. Dit zal wel onderdeel gaan uitmaken van de volgende stap in de herziening van de geluidregelgeving.

Voor de onderdelen vliegtuiglawaai en zone industrielawaai vliegbasis wordt verwezen naar de aparte paragraaf in dit plan-MER over Vliegbasis Volkel.

6.6.4 Huidige situatie

In de huidige situatie hebben veehouderijen op grond van de geldende geurregelgeving over het algemeen een dusdanige afstand naar gevoelige objecten, dat directe geluidhinder als gevolg van bijvoorbeeld ventilatiesystemen niet te verwachten is. Naast de directe geluidhinder, is bij de veehouderijen ook indirect geluid door aan- en afrijdend verkeer aan de orde. De op dit moment binnen de gemeente aanwezige veehouderijen hebben een bepaalde verkeersintensiteit en hiermee gepaard gaande geluidproductie tot gevolg. Dit verkeer bestaat uit landbouwverkeer, vrachtauto's (voer, mest, dieren) en personenauto's. Door de over het algemeen verspreide ligging van de veehouderijen over een groot gebied, in combinatie met een relatief lage intensiteit van het aantal vervoersbewegingen per bedrijf, en een spreiding van het verkeer in de tijd, zal het geluid van het aan- en afrijdende verkeer over het algemeen nauwelijks herkenbaar zijn ten opzichte van het overige verkeer in het buitengebied.

Als gevolg van de in het buitengebied plaatsvindende akkerbouwactiviteiten kunnen over een heel jaar plaatselijk wel incidentele geluidpieken optreden. Denk hierbij aan de oogstperiode. Deze zijn echter dusdanig incidenteel en vinden dusdanig verspreid over de gehele gemeente plaats dat ter plaatse van geluidgevoelige objecten geen sprake zal zijn van onevenredige geluidoverlast.

6.6.5 Ontwikkelingen

Eén van de doelen van het Vitaal Landelijk gebied (de opvolger van de reconstructie van het Brabantse platteland), is de zogenaamde afwaartse beweging. Hierbij kunnen intensieve veehouderijen rond dorpskernen (en natuurgebieden) niet meer ontwikkelen en is het streven dat intensieve veehouderijen in deze gebieden op termijn beëindigen of "afwaarts" verplaatsen naar geschikte locaties verder van de dorpen en natuur.

Door het verdwijnen van intensieve veehouderijen rond dorpen en het niet meer kunnen ontwikkelen van de overblijvende bedrijven, levert dit een verbetering op voor de geursituatie in en rond deze dorpen. Het is te verwachten dat dit tegelijkertijd ook een verbetering van de geluidssituatie in de gemeente oplevert. Het verkeer en het hiermee gepaard gaande geluid verplaatst immers ook van de dorpen af.

In het noorden van de gemeente is het stiltegebied Maashorst gelegen. Dit is een gebied dat extra bescherming geniet voor wat betreft het aspect geluid. Omdat het gebied Maashorst en de omgeving hiervan grotendeels als extensiveringgebied is aangewezen, zullen ook in dit gebied intensieve veehouderijen niet verder kunnen groeien en op termijn beëindigen of verplaatsen. Het is te verwachten dat dit een verbetering van de geluidssituatie in het stiltegebied Maashorst oplevert.

De ontwikkeling van veehouderijen in het overige gedeelte van de gemeente wordt middels individuele omgevingsvergunningen (onderdeel milieu) gereguleerd. De geluidsbijdrage van bedrijven op omliggende woningen is een resultaat van het geproduceerde geluidsniveau, de afstand tot omwonenden en eventuele afscherming hiertussen. Zoals onder de huidige situatie al is aangegeven, geven de minimaal noodzakelijke afstanden voor geur over het algemeen ook een borging dat er voor wat betreft geluid geen problemen zijn te verwachten. In het geval dat ondanks de afstanden naar omwonenden een eventuele overschrijding toch nog niet is uit te sluiten, zijn geluidsbeperkende maatregelen te treffen die de geluidsproductie naar de omgeving alsnog voldoende reduceren. De maatregelen kunnen bronmaatregelen betreffen aan bijvoorbeeld ventilatiesystemen en/of maatregelen in de overdrachtssfeer (afscherming).

De rechtstreekse ontsluiting van veehouderijen verloopt slechts beperkt via de binnen de gemeente gelegen dorpen. Door de afwaartse beweging zal een gedeelte van de intensieve veehouderijen rond dorpen op termijn beëindigen of verplaatsen, maar in ieder geval niet meer verder ontwikkelen. Hierdoor zal het aantal vervoersbewegingen door kernen verder afnemen.

6.6.6 Conclusie

Door enerzijds de afname van het aantal veehouderijen in de gemeente en anderzijds de ontwikkeling van overblijvende veehouderijen, kan er een verschuiving van de geluidbelasting plaatsvinden. De individuele ontwikkelingen worden gereguleerd middels de hiervoor noodzakelijke omgevingswetvergunningen. Daarom kan er vanuit worden gegaan dat de (cumulatieve) geluidbelasting als gevolg van de veehouderijbedrijven over de gehele gemeente neutraal blijft of verbetert ten opzichte van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Verder kan worden aangenomen dat het voorontwerp bestemmingsplan en het alternatief hierop voor wat betreft het aspect geluid waarschijnlijk weinig onderscheidend zullen zijn ten opzichte van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Maar ook niet ten opzichte van elkaar.

6.7 Verkeer en infrastructuur

6.7.1 Inleiding

De hoofdontsluiting van de gemeente Uden vindt plaats via de A 50 en de N 277 en N 264. De snelweg A 50 loopt door het westelijk gedeelte van de gemeente. De Peelweg (N 277) vormt voor een gedeelte de oostelijke begrenzing van de gemeente. Beide wegen vormen belangrijke noord-zuid verbindingen. De N 264 vormt de oost-west verbinding vanaf de A73 bij Haps naar de Peelweg bij Odiliapeel en de A 50 bij Uden.

Behoudens de drie hiervoor genoemde doorgaande wegen, wordt de verkeersintensiteit in het buitengebied van de gemeente hoofdzakelijk bepaald door lokaal verkeer.

In het Gemeentelijke Verkeers- en Vervoersplan Uden uit 2006 is het verkeers- en vervoerbeleid van de gemeente beschreven. De gemeente Uden streeft ernaar om het GVVP uit 2006 de komende tijd te actualiseren. Het GVVP is de paraplu voor beleidsdocumenten met betrekking tot de verkeersstructuur, parkeren, verkeersveiligheid en openbaar vervoer. Op dit moment vormt het GVVP de grondslag voor het Udense beleid ten aanzien van verkeer en vervoer in alle modaliteiten. De centrale ambitie voor het verkeer en vervoer in Uden is, aansluitend op het rijks- en provinciaal beleid, de volgende: “Het op een zo duurzaam mogelijke wijze faciliteren van de mobiliteitsvraag in Uden en tegelijkertijd het verbeteren van leefbaarheid”. In 2013 gaat de regio een regionaal verkeers- en vervoersplan (RVVP) opstellen. Dit wordt de kapstok voor het GVVP in 2014.

Onder duurzame mobiliteit wordt in het kader van het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied verstaan een verkeers- en vervoerssysteem voor de lange termijn dat enerzijds een bijdrage levert aan een kwalitatief goede leefomgeving (afname verkeersonveiligheid, geluidshinder en milieuvervuiling) en waarin anderzijds de noodzakelijke bereikbaarheid van de verscheidene voorzieningen wordt gewaarborgd met verschillende vervoerswijzen. De voor de gebruiker en zijn omgeving meest aantrekkelijke vorm van vervoer moet daarbij ook steeds de meest voor de hand liggende zijn.

6.7.2 Huidige situatie

De op dit moment aanwezige veehouderijen hebben een bepaalde verkeersintensiteit tot gevolg. Dit verkeer bestaat uit landbouwverkeer, vrachtauto's (voer, mest, dieren) en personenauto's. De binnen de gemeente aanwezige infrastructuur (wegen) is hier zoveel mogelijk op afgestemd. Door de over het algemeen verspreide ligging van de veehouderijen over een groot gebied, in combinatie met een relatief lage intensiteit van het aantal vervoersbewegingen per bedrijf, en een spreiding van het verkeer in de tijd, vormt de capaciteit van de lokale wegen over algemeen geen probleem.

6.7.3 Ontwikkelingen

De afwaartse beweging van intensieve veehouderijen van de kernen Uden, Volkel en Odiliapeel vandaan, leidt ook tot een afname op van de verkeersintensiteit in en rond deze dorpen.

De rechtstreekse ontsluiting van veehouderijen verloopt slechts beperkt via de binnen de gemeente gelegen dorpen. Door de afwaartse beweging zal deze situatie verder verbeteren.

Tot slot vormen het landbouwverkeer en het vrachtverkeer in het buitengebied een aandachtspunt voor de verkeersveiligheid. Bij een gecombineerd gebruik van de relatief smalle lokale wegen met het fietsverkeer, kan de verkeersveiligheid voor de fietsers eventueel in het gedrang komen. Dit verschilt echter niet ten opzichte van de huidige situatie.

6.7.4 Conclusie

Door enerzijds een te verwachten afname van het aantal veehouderijen en anderzijds het ontwikkelen van overblijvende veehouderijen kan er een verschuiving van de verkeersintensiteit plaatsvinden. Beëindiging van bedrijven zorgt immers voor een afname van de verkeersintensiteit. Daartegenover kan de ontwikkeling van andere veehouderijen lokaal tot een toename van de intensiteit leiden. Er kan vanuit worden gegaan dat de verkeerssituatie over de gehele gemeente neutraal blijft of verbetert. Door de afwaartse beweging zal de situatie rond de dorpen naar verwachting verbeteren. Verder kan worden aangenomen dat het voorontwerp bestemmingsplan en het alternatief hierop voor wat betreft het aspect verkeer en infrastructuur waarschijnlijk weinig onderscheidend zullen zijn ten opzichte van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Maar ook niet ten opzichte van elkaar.

6.8 Water

6.8.1 Inleiding

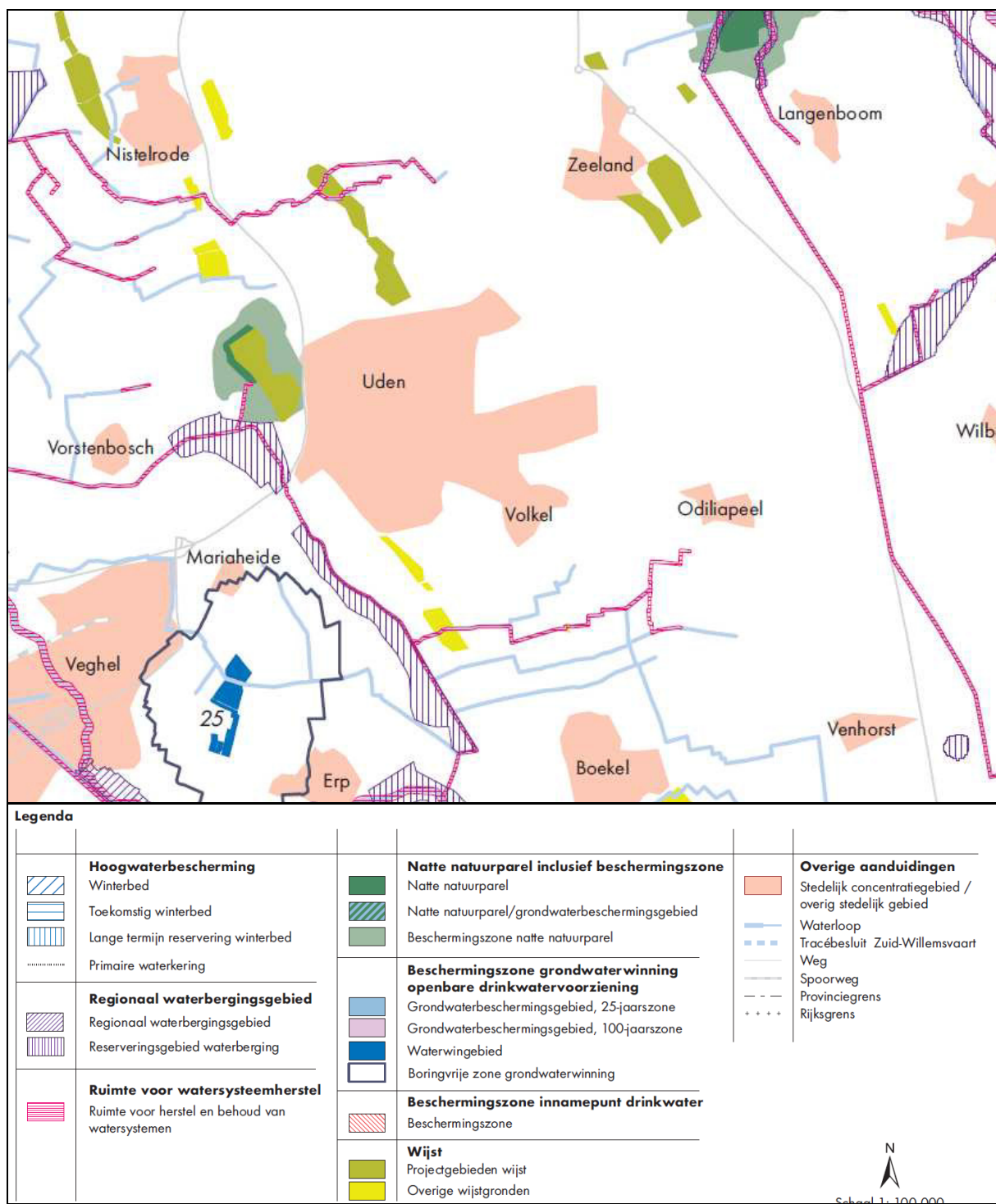
Het waterbeleid is vastgelegd in het provinciaal waterplan, het waterbeheerplan van het waterschap Aa en Maas en het gemeentelijk waterplan.

6.8.2 Provinciaal Waterplan Noord-Brabant 2010-2015 “Waar water werkt en leeft”

Op 20 november 2009 hebben Provinciale Staten van Noord Brabant het Provinciaal Waterplan 2010-2015 “Waar water werkt en leeft” vastgesteld. Het plan is op 22 december 2009 in werking getreden. Het provinciaal waterplan bestaat uit zes verschillende onderdelen:

- Plantekst Provinciaal Waterplan en het uitvoeringsprogramma: De plantekst beschrijft het provinciale waterbeleid voor de periode 2010 tot 2015.
- Kaderrichtlijn Waterdoelstellingen en onderbouwing: Deze geeft per grond- en oppervlaktewaterlichaamde doelstellingen, die, volgens de Kaderrichtlijn Water, moeten worden vastgelegd en bijbehorende onderbouwingen hierbij.
- Plan-MER inclusief aanvulling: Voor het plan en de waterbeheerplannen van de waterschappen is een plan-MER uitgevoerd. Dit is een formele eis, die de wet stelt aan strategische plannen, zoals een provinciaal waterplan.
- Plankaart Waterhuishoudkundige functies: De plankaart laat zien waar de verschillende functies voor het waterbeleid worden toegekend.
- Plankaart Structuurvisie water: De plankaart laat zien welke watermaatregelen ruimtelijke consequenties hebben. De kaart heeft de status van structuurvisie onder de Wet ruimtelijke ordening.
- Nota van inspraak en reactie: In de nota geven Gedeputeerde Staten aan hoe zij de inspraakreacties hebben verwerkt in het provinciaal waterplan.

In figuur 8 is te zien dat het beekdal van de Leijgraaf is aangeduid als regionaal waterbergingsgebied. Het gebied ten noordwesten van de kern Uden valt binnen een beschermingszone natte natuurparel en een heel klein deel binnen de natte natuurparel zelf. Deze aspecten zijn met een passende (beschermings)regeling doorvertaald in het bestemmingsplan. Daarnaast is voor een tweetal gebieden binnen de gemeente de aanduiding “projectgebieden wijst” en voor een drietal gebieden binnen de gemeente de aanduiding “overige wijstgronden” opgenomen. Deze gebieden zijn op de verbeelding van het voorontwerp bestemmingsplan voorzien van een zogenaamde gebiedaanduiding en hebben, ter bescherming van de karakteristieke kenmerken en waarden van deze gebieden, in het plan een beschermingsregime met omgevingsvergunningstelsel gekregen.

Figuur 8: Kaartuitsnede Structuurvisie water, provinciaal Waterplan en legenda

6.8.3 Waterbeheerplan 2010-2015 waterschap Aa en Maas

Het Waterbeheerplan 2010-2015 is op 30 december in werking getreden, met terugwerkende kracht tot 22 december 2009. Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben het waterbeheerplan op 21 december 2009 goedgekeurd. Hiermee is het startsein gegeven om samen te werken aan een waterbestendig Brabant.

Het waterbeheerplan maakt inzichtelijk wat waterschap Aa en Maas tot en met 2015, vaak in samenwerking met partners, gaat doen. Het doel is om het watersysteem en de afvalwaterketen op orde te houden. Het beheer van water door het waterschap bepaalt mede dat mensen en dieren in Noordoost Brabant leven in een veilige, schone en prettige omgeving.

Hierna is een korte samenvatting opgenomen van de acties uit het waterbeheerplan (per maatschappelijk waterthema):

1. Veilig en bewoonbaar gebied

- Investeren in het verbeteren van dijken zodat de veiligheid tegen overstromingen blijft gewaarborgd. Hiervoor verbetert het waterschap de vijf kilometer primaire waterkering en vijf waterkerende kunstwerken die niet aan de norm voldoen.
- De grootste knelpunten van wateroverlast oplossen.

2. Voldoende water

- De baggerachterstand verder wegwerken.
- De knelpunten in agrarisch gebied oplossen door inrichtings- en beheermaatregelen;
- Het aanpakken van de verdroging van natuurgebieden.

3. Schoon water

- Onderzoeken of er verontreinigingen in de waterbodem zitten en waar nodig het betreffende waterlichaam baggeren.
- Afvalwater zo goed mogelijk en tegen zo laag mogelijke kosten blijven zuiveren;
- De samenwerking in de afvalwaterketen met gemeenten verder verdiepen;
- Initiatieven om diffuse verontreinigingen terug te dringen, blijven stimuleren.

4. Natuurlijk water

- 30 km beek herstellen om te zorgen voor een goede leefomgeving voor planten en dieren.
- 120 km ecologische verbindingzones (zones die natuurgebieden aan elkaar verbindt) aanleggen samen met gemeenten en terreinbeheerders.
- 50 barrières voor de vistrek opheffen door onder andere het aanleggen van vispassages. Hierdoor creëert het waterschap een belangrijke randvoorwaarde voor een gezonde visstand.
- Samen met de gemeenten de belangrijkste knelpunten in stedelijk gebied aanpakken, zoals blauwalgen en waterstank.

6.8.4 Waterparagraaf

Het rijk heeft voor belangrijke ruimtelijke plannen de opstelling van een waterparagraaf verplicht gesteld. Hierin is verwoord hoe er in het plan met de aspecten water en ruimte rekening wordt gehouden (met name veiligheid en wateroverlast), mede in relatie tot de waterhuishouding en het waterbeleid.

Watersysteem en waterketen

Het plangebied ligt op oude en jonge Peelontginningen. Het plangebied kenmerkt zich deels als droog en deels als een nat gebied. Dit komt overeen met het grondwatersysteem, dat bestaat uit infiltratiegebieden, intermediaire gebieden en kwelgebieden. Het oppervlaktewatersysteem omvat hoofdwaterlopen en haarvaten. Verder kent het plangebied open wateren in de vorm van plassen en vennen/poelen.

Waterbeleid en waterbeheer

Het waterbeleid is vastgelegd in het provinciaal waterhuishoudingplan, het waterbeheerplan van het waterschap en het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP+). In het waterhuishoudingplan staat het provinciaal waterbeleid uitgewerkt (onder andere voor wat betreft het grondwaterbeheer). In het waterbeheerplan van het waterschap staat het waterbeleid van deze oppervlaktewaterbeheerder binnen het betrokken stroomgebied.

Water in het plan

Het waterbeleid en het watersysteem vormen uitgangspunt voor het voorontwerp bestemmingsplan, onder andere via de doorvertaling van de aanwezige (water)functies. Bij de situering van bestemmingen is rekening gehouden met het aspect water. In het plan zit de bestemming/aanduiding water. Vennen en poelen worden beschermd binnen de betreffende gebiedsbestemming. Het voorontwerp bestemmingsplan heeft in principe geen negatieve gevolgen voor de waterhuishouding. Verder is van belang te melden dat bestaande regelgeving van provincie en waterschap, zoals vigerende water- en milieuverordeningen, de Keur(en), de legger en eventueel peilbesluit(en) een separaat toetsingskader vormen. De Keur van het waterschap bevat onder andere bepalingen ten behoeve van de bescherming en het beheer en onderhoud van watergangen en oppervlaktewater. Het gaat hier om activiteiten binnen 5 meter van de insteek van watergangen en beschermingsgebieden (natte natuurparels, beekdalen).

In het plan zijn geen bepalingen opgenomen die dubbelop zijn, dan wel indruisen tegen deze regelgeving. Normale waterstaatskundige werkzaamheden zijn uitgesloten van een aanlegvergunningplicht. Als randvoorwaarde bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen en voor ontwikkelingen waarbij de oppervlakte verharding toeneemt, geldt dat hydrologisch neutraal moet worden ontwikkeld. Dat wordt getoetst op het moment van de vergunningaanvraag. Verder is deze randvoorwaarde van toepassing op bijvoorbeeld alle wijzigingsbevoegdheden die in het voorontwerp bestemmingsplan zijn opgenomen.

Wijstgronden Uden

De Peelrandbreuk is met zijn wijstgronden nadrukkelijk aanwezig in de gemeente Uden. De breuken zijn ontstaan onder invloed van krachten diep uit de aardkorst, waarbij gesteente moet buigen of barsten. De breuklijn blokkeert het vrij doorstromen van grondwater vanwege de verspringende aardlagen, verdichting, versmering en ijzerafzetting. Zodoende ontstaat kwel: het grondwater wordt opgestuwd tot aan het maaiveld. Het merkwaardige gevolg hiervan is dat de hogere delen van het landschap, de horst, het natste zijn en grotendeels tamelijk moerassig. De slenk daarentegen is ondanks de enkele meters lagere ligging aanzienlijk droger. In die gebieden liggen enkele waterloopjes met vrij veel verval waarin het water bijzonder veel ijzer bevat. Dat komt door de herkomst uit diepere aardlagen en omdat zich rond de breuklijn veel ijzer heeft afgezet. Het water ziet daardoor opvallend rood, zelfs knalrood.

De Peelrandbreuk is duidelijk zichtbaar als een steilrand in het landschap. Het hoogteverschil varieert van 1 tot 5 meter. De breuken rondom Uden zijn goed te zien, bijvoorbeeld in het landschap bij de Karperdijk, in de wijk Melle, de Stadsweide bij het Museum voor Religieuze Kunst, Uden Zuid en Kooldert. Daarnaast zijn voor het “wijstproces” de infiltratiegebieden van belang. Voor de wijstgronden is een aanduiding en bijbehorende beschermende regeling opgenomen. Waterschap Aa en Maas gaat het Annabos nu aanpakken zodat het er weer natter wordt. Het inrichtingsplan fase 1 is vastgesteld en aanbesteed. Fase 1 heeft betrekking op ongeveer 35 hectare. De maatregelen daaruit zijn hoofdzakelijk gericht op verdrogingsbestrijding en natuurherstel. Gedempte sloten, minder diepe slootbodems en stuwen moeten ervoor zorgen dat het grondwaterpeil licht stijgt. De plannen omvatten ook cultuurhistorische, landschappelijke en educatieve maatregelen, zoals een nat wandelpad door het gras (laarzenpad).

Beekherstel

Delen van de Leijgraaf zijn reeds middels een basisinspanning ingericht als ecologische verbindingszone of zullen binnen afzienbare tijd worden omgevormd. Het dal vormt een duidelijk landschappelijk element met specifieke kenmerken en functies. Het herinrichten van de Leijgraaf zelf houdt niet op bij de oever van de waterloop. De toekomst vraagt om verdergaande veranderingen. Deze vraag komt onder andere voort uit de veranderende recreatiebehoefte van de burgers, nieuwe inzichten binnen waterbeheer, herstel van ecologische zones, veranderingen in de landbouw en de ontwikkeling van de stedelijke regio Uden-Veghel.

Natte natuurparels en waterberging

Het reconstructieplan Peel en Maas benoemt een beschermingsbeleid dat moet gelden voor de bescherming van natte natuurparels inclusief de zogenaamde beschermingszone natte natuurparel (zone van 500 m) en voor inundatiegebieden/waterberginggebieden. Voor natte natuurparels is een hydrologisch stand still van toepassing. Er mogen in het gebied (de natte natuurparel) of de omgeving (de beschermingszone natte natuurparel) geen activiteiten plaatsvinden die een verslechtering van de (hydrologische) situatie in de natte natuurparel zelf tot gevolg hebben. Deze gebieden zijn in de verordening ruimte aangewezen als attentiegebied EHS met bijbehorend aanlegvergunningstelsel (omgevingsvergunning). Het omgevingsvergunningstelsel is dan ook gericht op een adequate bescherming van de hydrologie van de natte natuurparel zelf. Voor inundatiegebieden en concreet begrensde waterberginggebieden is een hydrologische basisbescherming van toepassing. Deze gebieden, die een functie vervullen voor de wateropgave worden als zodanig beschermd. Dit wil zeggen dat voorkomen wordt dat dergelijke gebieden hun waarde als inundatiegebied/waterberginggebied zullen verliezen.

6.8.5 Watertoets

Aan de hand van de “Beleidsnota uitgangspunten watertoets Aa en Maas” van eind 2007 is een watertoets uitgevoerd. Het doel van de watertoets is het waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen bij alle waterhuishoudkundig relevante plannen en besluiten.

Het Waterschap Aa en Maas laat zich bij de watertoets leiden door acht uitgangspunten. Deze betreffen:

1. Wateroverlastvrij bestemmen.
2. Gescheiden houden van vuil afvalwater en schoon hemelwater.
3. Hydrologisch neutraal bouwen.
4. Afwegen hergebruik, infiltratie, buffering en afvoer.
5. Voorkomen van vervuiling.
6. Water als kans.
7. Meervoudig ruimtegebruik.
8. Waterschapsbelangen.

Hierna wordt ingegaan op de acht uitgangspunten.

1. Wateroverlastvrij bestemmen

Bij de uitbreiding van bouwvlakken dient rekening te worden gehouden met de norm uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW). In eerste instantie dient bij de keuze van doorontwikkelingen gezocht worden naar plaatsen die “hoog en droog” liggen. Binnen de gemeente is dit niet altijd haalbaar, doordat delen van het gebied laaggelegen zijn en daardoor met hoge grondwaterstanden te maken hebben, met kans van overstrooming. Bij ontwikkelingen op lager gelegen locaties moeten maatregelen worden getroffen om het gewenste beschermingsniveau tegen wateroverlast te realiseren.

Het waterbergend vermogen dat hierdoor eventueel verloren gaat, dient in de omgeving te worden gecompenseerd. De waterbergingsgebieden zijn in de verbeelding behorende bij het Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied aangewezen en middels de regels in het Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied wordt wateroverlastvrij bouwen en behoud van waterberging gereguleerd.

2. *Gescheiden houden vuil afvalwater en schoon hemelwater*

Bij bedrijven in het buitengebied van de gemeente dient het vuil afvalwater apart te worden opgevangen van het niet verontreinigd hemelwater van daken en niet verontreinigde erfverhardingen. Stallen moeten zijn voorzien van vloestofdichte vloeren en mestopslagen. Een gedeelte van het afvalwater komt bij de drijfmest in de mestopslag. Het overige afvalwater wordt afgevoerd via de gemeentelijk riolering. Afvalwater van luchtwassers moet apart worden opgevangen en worden afgevoerd. Dit afvalwater mag niet op de riolering of in de bodem worden geloosd. De “afvoer” van niet verontreinigd hemelwater komt in de volgende alinea aan de orde.

3. *Hydrologisch neutraal bouwen*

In het algemeen geldt dat bij uitbreiding van verhard oppervlak (nieuwbouw) de lokale grondwaterstand gelijk dient te blijven. Voorkomen moet worden dat hemelwater rechtstreeks op oppervlaktewater wordt geloosd en op deze manier direct het gebied verlaat. In dat geval wordt namelijk minder water in de bodem geïnfiltreerd en kan dit dus, als dit bij meerdere bedrijven aan de orde is, tot grondwaterstandverlaging leiden. Verder heeft het direct afvoeren cumulatief gezien negatieve gevolgen voor het noodzakelijke afvoerdebiet (met name bij pieken) van de Maas.

Het hydrologisch neutraal bouwen kan gerealiseerd worden door het hemelwater te hergebruiken of, voor zover dit niet mogelijk is, te infiltreren in de bodem. Het hemelwater dat geïnfiltreerd wordt in de bodem mag de grondwaterkwaliteit niet verslechteren. Het infiltreren van het hemelwater kan plaatsvinden via een retentievoorziening (bijvoorbeeld een poel). Aan deze waterberging worden kwantitatieve eisen gesteld betreffende de minimale berging per hectare verhard oppervlak en aan het debiet van een op de waterberging aangebrachte noodoverstort naar een waterloop. Ten tijde van de ontwikkeling van een locatie dient getoetst te worden aan de dan geldende normering voor waterberging van het waterschap.

4. *Afwegen hergebruik, infiltratie, buffering en afvoer*

In de vorige alinea is al ingegaan op deze mogelijkheden.

5. *Voorkomen van vervuiling*

Bij de ontwikkeling van een bedrijf dient, voor zover dit niet al in het verleden is gerealiseerd, een duidelijke scheiding te worden gehanteerd van het afvalwater en het niet verontreinigd hemelwater. Verder dient het toepassen van uitlogende of uitspoelende materialen zoveel mogelijk te worden voorkomen.

6. Water als kans

Water kan een meerwaarde geven aan een plan. Hierbij valt te denken aan de eventuele aanleg van een poel of vergelijkbaars voor de infiltratie van niet verontreinigd regenwater, die ook een functie heeft in het kader van de landschappelijke inpassing van een bedrijf.

7. Meervoudig ruimtegebruik

Voor wat betreft dit onderdeel kan terugverwezen worden naar de vorige alinea waarbij de aanleg van een infiltratievoorziening een meervoudig doel kan hebben: infiltratie van regenwater en landschappelijke inpassing van een bedrijf. Hetzelfde kan gelden bij het gebruik van een opvangvoorziening voor berging en/of hergebruik van water.

8. Waterschapsbelangen

Bij het onderdeel waterschapsbelangen kan gedacht worden aan de aanwezigheid of geplande realisering in het gebied van waterlopen en waterkeringen, infrastructuur, waterberging, beekherstel en natte Ecologische Verbindingszones (EVZ's). Bij het tot stand komen van het bestemmingsplan is rekening gehouden met de belangen van het waterschap. Middels onder andere de aanduidingen op de verbeelding behorende bij het Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied en middels de regels in het Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied worden deze geborgd.

6.8.6 Conclusie

Het voorontwerp bestemmingsplan en het alternatief hierop zullen voor wat betreft het aspect water weinig onderscheidend zijn ten opzichte van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Maar ook niet ten opzichte van elkaar.

6.9 Bodem

6.9.1 Inleiding

Bij het mogelijk maken van nieuwe ontwikkelingen moet rekening worden gehouden met de omgeving. Dit kunnen bepaalde waarden en kwaliteiten zijn, maar ook bestaande functies. Die omgeving kan natuurlijk ook de ondergrond zijn. Te denken valt aan waardevolle aardkundige elementen, reserveringen voor warmte-koude opslag of aanwezige leidingenzones of ondergrondse bouwwerken. Op dit moment is het algemene uitgangspunt bij bestemmingsplannen dat wat voor de bovengrond geldt ook op de ondergrond van toepassing is. Dit betekent dat randvoorwaarden voor ondergronds ruimtegebruik worden meegenomen in de regels voor de bovengrondse bestemming. Wel kunnen via aanduidingen, zoals "aardkundig waardevol gebied", "grondwaterbeschermingsgebied" of "gasleiding" beperkingen worden opgelegd aan het bovengronds gebruik. In enkele gemeenten wordt gewerkt met zogenaamde dubbelbestemmingen. In al deze gevallen betekent dat het bestemmen van functies in de ondergrond maatwerk vereist.

Een belangrijk en richtinggevend onderdeel van de bodem in Uden vormt de Peelrandbreuk en de daarmee samenhangende wijstgronden. Bescherming en herstel zijn op provinciaal en gemeentelijk niveau belangrijke aandachtspunten. De wijstgronden aan de Loose en Rakse beemden zijn op provinciaal niveau aangewezen als “Natte natuurplek”. De wijstgronden in de omgeving van de “Maashorst” maken deel uit van de totale begeleid natuurlijke eenheid, zoals door de provincie Noord Brabant vastgelegd in de natuurgebiedplannen. Voor beide gebieden geldt een actieve houding tot herstel en bescherming hiervan. Dit is mogelijk door herstel van met name het hydrologisch systeem. Toename van kweldruk is een voorwaarde, waardoor de grondwaterstanden kunnen stijgen. De kweldruk kan worden hersteld door herstel van de breuk, maar met name door maatregelen buiten het wijstgebied: bescherming infiltratiegebieden, terugdringen van grondwateronttrekkingen en peilopzet in intermediair gebieden.

Voortvloeiend uit bovenstaande maatregelen zullen alle EHS gronden welke gelegen zijn op of in de directe omgeving van de wijstgronden, aangekocht moeten worden.

6.9.2 Ontwikkeling veehouderijen

De ontwikkeling van veehouderijen heeft weinig invloed op de algehele bodemopbouw en de kwaliteit van de bodem in het buitengebied van de gemeente. Bij individuele ontwikkelingen kan plaatselijk wel verstoring van de bodemopbouw aan de orde zijn. Verder kan door de opslag van mest, voer, diesel, olie, zuren, spuiwater en eventuele andere bodembedreigende stoffen, verontreiniging van de bodem optreden. Deze aspecten komen echter op individueel niveau bij de beoordeling van de noodzakelijke omgevingsvergunning aan de orde. Dit gebeurt op basis van de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB). Door het treffen van bodembeschermende maatregelen en het opnemen van voorschriften in de vergunningen is bodemverontreiniging in voldoende maten te voorkomen of te beperken.

6.9.3 Conclusie

Het voorontwerp bestemmingsplan en het alternatief hierop zullen voor wat betreft het aspect bodem weinig onderscheidend zijn ten opzichte van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Maar ook niet ten opzichte van elkaar.

6.10 Externe veiligheid

6.10.1 Inleiding

Externe veiligheid gaat over de beheersing van activiteiten met gevaarlijke stoffen. Deze activiteiten kunnen bestaan uit het opslaan, verwerken of transporteren van gevaarlijke stoffen en kunnen een risico veroorzaken voor de leefomgeving. Vanwege de aanwezige risicobronnen is externe veiligheid relevant voor het plan-MER.

6.10.2 Beleid en regelgeving

De vertaling van de veiligheid naar de ruimtelijke inrichting rond transportassen wordt beschreven in de nota 'Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' (RNVGS, 1996). Hierin is aangegeven aan welke risiconormen moet worden voldaan bij transport van gevaarlijke stoffen over wegen, vaarwegen en spoor. Verdere verankering vindt plaats in de circulaire 'Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' (hierna: circulaire RNVGS). Deze circulaire is voor het laatst op 1 januari 2010 gewijzigd.

Er bestaat nog geen wettelijke borging voor de normering van externe veiligheidsrisico's als gevolg van het vervoer van gevaarlijke stoffen. Momenteel wordt gewerkt aan de totstandkoming van afspraken over de beheersing van risico's van het vervoer over het spoor, water en de weg. Dit gebeurt in het zogenaamde Basisnet. Hierin wordt ondermeer bepaald op welke wijze de ruimtelijke planvorming langs transportassen kan plaatsvinden. Wettelijke verankering van veiligheidsnormen voor het vervoer over de weg zal naar verwachting in 2012 plaatsvinden in het Besluit transportroutes externe veiligheid. Het ontwerp van dit besluit is inmiddels gepubliceerd.

De normering van het vervoer van aardgas en aardolieproducten door buisleidingen is geregeld in het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb). Dit besluit is op 1 januari 2011 in werking getreden.

Op 29 oktober 2012 is de Structuurvisie buisleidingen 2012 – 2035 vastgesteld. De Structuurvisie Buisleidingen is een visie van het Rijk waarmee het Rijk voor de komende 20 tot 30 jaar. Bij de visie is een visiekaart gevoegd waarop een leidingenstraat is weergegeven. Deze leidingenstraat ligt net buiten de oostelijke gemeentegrens. Desondanks heeft de leidingenstraat gevolgen voor de externe veiligheid op het grondgebied van Uden. Het tracé van de leidingenstraat zal worden opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Voor de aanleg van de afzonderlijke leidingen is een Wabo-vergunningen nodig.

Voor de normstelling van risicovolle bedrijven moet worden aangesloten bij het Besluit externe veiligheid voor inrichtingen (Bevi). Het toetsingskader is meer gedetailleerd uitgewerkt in de Regeling externe veiligheid voor inrichtingen (Revi). De zwaardere risicovolle bedrijven vallen onder de werkingssfeer van het Besluit Risico's Zware Ongevallen 1999 (BRZO). De opslag van vuurwerk en munitie vallen niet onder de werkingssfeer van het Bevi. Hiervoor gelden veiligheidsafstanden respectievelijk op basis van het Vuurwerkbesluit en het Barro.

6.10.3 Gemeentelijke Beleidsvisie Externe Veiligheid

In mei 2011 is de gemeentelijke Beleidsvisie Externe Veiligheid vastgesteld. In de beleidsvisie is de gemeentelijke visie op de beheersing van externe veiligheidsrisico's opgenomen. Het uitgangspunt is om tenminste te voldoen aan de wettelijke normen voor externe veiligheid en risicovolle activiteiten zoveel mogelijk te scheiden van de woon-, leef- en (zo mogelijk) werkomgeving.

De gemeente heeft een hogere ambitie geformuleerd dan de basisveiligheid die in de wet- en regelgeving is opgenomen. De gemeente streeft ernaar om binnen de 100% letaliteitscontouren van risicovolle inrichtingen en buisleidingen en binnen een zone van 30 meter vanaf de rand van risicovolle transportassen geen objecten voor verminderd zelfredzame personen toe te staan. In de beleidsvisie is aangegeven wat wordt beschouwd als een object voor minder zelfredzame personen. Het betreft met name basisscholen, zorginstellingen, bejaardenhuizen, kinderdagopvang, aanleuningswoningen, cellencomplexen en sociale werkvoorzieningen.

In de Beleidsvisie Externe Veiligheid is onderscheid gemaakt in vier gebiedstypen: woongebieden (inclusief voorzieningen), Bevi-bedrijventerreinen, niet Bevi-bedrijventerreinen en het landelijk gebied. Voor alle gebiedstypen geldt dat een overschrijding van de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico niet acceptabel is. Voor het landelijk gebied geldt dat geen nieuwe Bevi-inrichtingen mogelijk worden gemaakt, met uitzondering van propaantanks. Voor alle gebiedstypen geldt dat het vervoer van gevaarlijke stoffen een gegeven is. Langs de A50 heeft de gemeente een plasbrand-zone van 30 meter ingesteld, waarbinnen geen nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten worden toegestaan.

6.10.4 Risicomaten

Voor het aspect externe veiligheid worden 2 risicomaten onderscheiden: het plaatsgebonden

risico en het groepsrisico. Het plaatsgebonden risico (PR) wordt uitgedrukt in de kans op overlijden van een denkbeeldig aanwezige persoon op een bepaalde plaats als gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het plaatsgebonden risico is vastgelegd in een grenswaarde of een richtwaarde. Deze normen zijn vastgesteld op een kans van 10^{-6} (kans van 1 op de 1 miljoen) per jaar dat een denkbeeldig persoon overlijdt.

Het groepsrisico (GR) wordt uitgedrukt in de kans op overlijden ineens van een groep personen als gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het groepsrisico wordt gepresenteerd in een curve waarbij de omvang van de groep dodelijke slachtoffers wordt uitgezet tegen de kans dat die groep komt te overlijden. De normstelling voor het groepsrisico heeft een status van oriëntatiewaarde. Daarbij wordt ingezoomd op het gebied waarbinnen nog 1% van de aanwezige personen kan komen te overlijden. Dit wordt ook wel het invloedsgebied van het groepsrisico genoemd. Op grond van het Bevb en het Bevi moet bij de vaststelling van een bestemmingsplan, op grond waarvan de aanleg, bouw of vestiging van een kwetsbaar of een (beperkt) kwetsbaar object wordt toegelaten, het GR in het invloedsgebied van de buisleiding of de risicovolle inrichting worden verantwoord.

Weliswaar is sprake van een conserverend bestemmingsplan en worden er geen nieuwe kwetsbare objecten toegestaan, toch wordt in de jurisprudentie het vaststellen van een conserverend bestemmingsplan uitgelegd als een nieuwe ontwikkeling in de zin van het Bevi.

In de wet- en regelgeving wordt onderscheid gemaakt in kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten. Van elk object in de nabijheid van een risicovolle activiteit kan het PR in de vorm van een contour worden berekend. Voor kwetsbare objecten geldt het PR als een grenswaarde. Hieraan moet worden voldaan. Voor beperkt kwetsbare objecten geldt het PR als een richtwaarde. Van deze richtwaarde kan gemotiveerd worden afgeweken.

Voor munitieopslag gelden afwijkende risicomaten. Deze worden beschreven in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en uitgewerkt in de Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Rarro). Hierin worden drie veiligheidszones aangeduid: A-, B- en C- veiligheidszone:

- De A-zone ligt direct om het complex: Binnen deze zone zijn geen (beperkt-) kwetsbare objecten zoals bedoeld in het Bevi, geen openbare wegen, spoorwegen of druk bevaren waterwegen, geen parkeerterreinen, geen recreatie en beperkt agrarisch grondgebruik toegestaan.
- De B-zone (circa 1,5 maal de A-zone): Binnen deze zone zijn geen kwetsbare objecten zoals bedoeld in het Bevi toegestaan, wel wegen met beperkt verkeer en extensieve dagrecreatie.
- De C-zone (circa 2 maal de B-zone): Binnen deze zone zijn geen gebouwen met vlies-of gordijngewelconstructies en gebouwen met grote glasoppervlakken toegestaan.

Voor vliegbewegingen ontbreken normen voor toetsing van externe veiligheidsaspecten. Het externe veiligheidsbeleid is alleen voor de luchthaven Schiphol uitgewerkt in wet- en regelgeving. Voor militaire vliegvelden treedt op termijn binnen afzienbare tijd het Besluit militaire luchthavens in werking. Dit besluit treedt echter pas in werking nadat er een luchthavenbesluit voor de vliegbasis Volkel is vastgesteld. Bij de militaire velden is ten aanzien van het opnemen van externe veiligheidsbeleid een “kan bepaling” opgenomen. Dit betekent dat in het bestemmingsplan ruimte moet worden vrijgehouden voor waar niet gebouwd mag worden en t.b.v. toegankelijkheid van hulpdiensten. De contouren (PR) worden pas in het bestemmingsplan opgenomen, indien deze definitief geregeld worden in wetgeving en luchthavenbesluit. Aanbevolen wordt om bij het opstellen of actualiseren van een bestemmingsplan hierop te anticiperen.

6.10.5 Beoogde wijziging

Het bestemmingsplan is conserverend van aard. Het plan wordt mede herzien op grond van de Structuurvisie ruimtelijke ordening Noord-Brabant en de Verordening Ruimte. In dit plan zijn de beleidsmatige en feitelijke ontwikkelingen verwerkt. Eventuele nieuwe ontwikkelingen zijn slechts mogelijk na toepassing van de wijzigingsbevoegdheid. Dit betekent dat er geen significante wijziging van het aantal personen en de kwetsbaarheid van objecten optreedt.

Daarom wordt bij de beoordeling van de risico's uitsluitend gekeken naar de omvang van de risico's in de toekomstige situatie, die overeenkomen met de omvang van de huidige risico's.

6.10.6 Risicobronnen in het plangebied

Risicovolle inrichtingen

In of nabij het plangebied liggen diverse risicovolle inrichtingen. Het betreft de volgende bedrijven:

Risicobron	PR 10 ⁻⁶ in meters	Invloedsgebied in meters
Propaantanks > 13 m3 (diverse adressen)	30 meter	191/267 meter
PEKA Kroef, Beukenlaan 61	Niet aanwezig	Wel aanwezig maar niet over het plangebied
Vliegbasis Volkel (munitieopslag en vliegbewegingen)	Niet aanwezig	Niet aanwezig, wel veiligheidszone
LPG-tankstations Shell Zelftankstation Vluchtoord - Industrielaan 31 Smits VOF – Antoniusstraat 48 Servicestation Odiliapeel – Oudedijk 6	Maximaal 45 meter maar niet over het plangebied	150 meter

De propaantanks, LPG-tankstations en PEKA-Kroef vallen onder de werkingssfeer van het Bevi. De explosiecirkels rondom munitieopslagplaatsen (A, B en C-zone) treden gedeeltelijk buiten de grens van de vliegbasis en over het plangebied. De zones zijn op de verbeelding weergegeven.

Buisleidingen

Alleen buisleidingen met een hoge druk (meer dan 16 bar) en grote diameter waardoor vervoer van gevaarlijke stoffen plaatsvindt, vallen onder het Bevb. Door of langs het plangebied lopen de volgende voor externe veiligheid relevante buisleidingen:

Risicobron	Maximale omvang PR 10 ⁻⁶ contour in meters	Maximaal invloedsgebied in meters
Defensiepijpleiding Sint Anthonis - Vliegbasis	Niet aanwezig	23 meter
Aardgastransportleiding Veghel/Boekel – Uden -Landerd	Niet aanwezig	65 meter
Buisleidingstraat Sint Anthonis - Landerd	150 meter	560 meter

In de buisleidingenstraat liggen momenteel 4 aardgastransportleidingen. Eén leiding veroorzaakt een PR-contour en is verantwoordelijk voor de omvang van het hierboven genoemde maximale invloedsgebied. De leidingstraat is opgenomen in de Structuurvisie buisleidingen. Uitbreiding van de leidingenstraat zal niet plaatsvinden op het grondgebied van de gemeente.

Transport over weg

In het plangebied vindt vervoer van gevaarlijke stoffen plaats van en naar de risicovolle bedrijven of buurgemeenten. In de praktijk blijkt alleen bulkvervoer van gevaarlijke stoffen bij te dragen aan de externe veiligheidsrisico's. Deze transporten vinden plaats over veel wegen in het buitengebied in verband met het de levering van propaan aan huishoudens en bedrijven. De transportfrequentie is over het algemeen zeer laag waardoor de risico's te verwaarlozen zijn. De transportfrequentie op de hoofdontsluitingswegen en de A50 zijn hoger. De volgende wegen zijn het meest relevant voor het vervoer van gevaarlijke stoffen:

Risicobron	PR 10⁻⁶ contour aanwezig in plangebied	Invloedsgebied in meters
Lippstadtsingel - Nieuwedijk (N 264)	Nee	880 meter
Industrielaan	Nee	355 meter
Midden Peelweg - Grote Baan (N 266)	Nee	355 meter
Rijksweg A 50	Nee	880 meter

Risico-informatie

De volgende risico-informatie is voorhanden:

- De risico's van de LPG-tankstations zijn in diverse risicoberekeningen verduidelijkt.
- De risico's van PEKA Kroef zijn berekend ('Risicoanalyse uitbreiding PEKA Kroef B.V. (AVIV Projectnr. 101741 d.d. 17 maart 2010).
- Ten behoeve van dit bestemmingsplan zijn de risico's van de A50, N264 en N266 berekend en weergegeven in het rapport "Onderzoek vervoer gevaarlijke stoffen" (RMB, Projectnummer 74300328, november 2012).
- De risico's van de buisleidingen zijn berekend in het rapport "Kwantitatieve risicoberekening aardgastransportleiding Gemeente Uden" (RMB, oktober 2012).

6.10.7 Plaatsgebonden risico

Van alle risicobronnen die in het buitengebied zijn gelegen hebben de propaantanks en een aardgastransportleiding een PR 10⁻⁶-contour die over het plangebied ligt. Binnen de risicocontouren van de propaantanks liggen geen (beperkt) kwetsbare objecten. Aan de grens- en richtwaarden voor het plaatsgebonden risico wordt voldaan.

Binnen de plaatsgebonden risicocontour van de buisleidingenstraat (Landerd – Sint Anthonis) liggen twee kwetsbare objecten. Het betreft twee bestaande woningen op het perceel aan de Middenpeelweg 4 te Odiliapeel. Er wordt niet voldaan aan de grenswaarde van het plaatsgebonden risico. Na inwerkingtreding van het Bevb is besloten dat overschrijding van deze grenswaarde wordt gezien als knelpunt en door de Gasunie wordt gesaneerd.

Een manier die veel toegepast wordt om de omvang van de PR-contour terug te brengen, is het toepassen van mitigerende maatregelen, in de vorm van strikte begeleiding bij werkzaamheden. Deze maatregel heeft de Gasunie inmiddels getroffen. De PR-contour ligt echter nog steeds over de woningen, zij het dat de overschrijding beperkt is.

De gemeente heeft dit knelpunt bij de Gasunie gemeld. Daarmee zijn de mogelijkheden voor de gemeente uitgeput. Voor dit bestemmingsplan wordt er vanuit gegaan dat de Gasunie verdere maatregelen neemt om de overschrijding ongedaan te maken.

De vliegbasis Volkel heeft veiligheidszones vanwege de munitieopslag die over het plangebied lopen. Deze veiligheidszones zijn door de Minister aangewezen en worden op de verbeelding weergegeven. Binnen de A-zone ligt een beperkt kwetsbaar object. Hierdoor wordt weliswaar niet voldaan aan norm (zonering) zoals genoemd is in het Barro. De zone komt wel overeen met de zone die in de Barro is opgenomen. De gemeente is in overleg met het Ministerie van Defensie om deze zone verder te verkleinen. Binnen de B- en C-zone liggen beperkt kwetsbare objecten. Deze voldoen wel aan de normen zoals genoemd in het Barro. Er worden geen nieuwe objecten binnen de zones mogelijk worden gemaakt. Het Ministerie van VROM neemt het initiatief om te voldoen aan de normen uit het Barro zodat dit geen belemmering vormt voor dit bestemmingsplan.

Het bestemmingsplan buitengebied laat geen nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten toe in een zone van 30 meter aan weerszijde van de A50. Eveneens worden geen nieuwe objecten voor verminderd zelfredzame personen toegestaan binnen een zone van 30 meter vanaf de rand van overige wegen waarover vervoer van gevaarlijke stoffen plaatsvindt. Hiermee wordt voldaan aan de beleidskeuzes uit de gemeentelijke Beleidsvisie externe veiligheid.

6.10.8 Groepsrisico

Het groepsrisico is relevant bij propaantanks, de drie LPG-tankstations, de buisleidingen en de hoofdtransportwegen in het buitengebied.

In het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen', het Besluit externe veiligheid buisleidingen, de 'Circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' en het nog definitief vast te stellen Besluit transport externe veiligheid is de verantwoordingsplicht opgenomen. Deze verantwoordingsplicht houdt in dat in een bestemmingsplan, conform de in de wetgeving gegeven kaders, de wijziging van het groepsrisico wordt onderbouwd én verantwoord door het bevoegd gezag.

In de Circulaire RNVGS is beschreven dat over elke overschrijding van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico of toename van het groepsrisico verantwoording moet worden afgelegd. Voor dit plan wordt geen verantwoording van het groepsrisico afgelegd omdat de oriëntatiewaarde van het groepsrisico niet wordt overschreden en het bestemmingsplan geen toename van persoonsdichtheid toelaat.

Op grond van het Bevb kan de verantwoording beperkt blijven indien het groepsrisico minder dan 0,1 maal de oriëntatiewaarde bedraagt en/of het groepsrisico met minder dan 10% toeneemt. In het buitengebied wordt de waarde 0,1 maal de oriëntatiewaarde nergens overschreden en neemt het groepsrisico niet toe. De verantwoording wordt hierna beperkt toegelicht.

Hierna wordt de verantwoording van het groepsrisico toegelicht waarin de volgende verantwoordingselementen worden meegenomen:

- Personendichtheid en de hoogte van het groepsrisico vóór en na realisatie van het plan.
- Alternatieven in de omgeving.
- Mogelijkheden ter beperking van het groepsrisico.
- Mogelijkheden voor zelfredzaamheid van de bevolking.
- Mogelijkheden voor de hulpverlening en bestrijding van een ramp.

Personendichtheid en de hoogte van het groepsrisico vóór en na realisatie van het plan

Alle grote propaantanks zijn gelegen bij agrarische bedrijven. De invloedsgebieden zijn relatief groot (191 – 267 meter). De personendichtheid in deze invloedsgebieden is zeer gering. De personendichtheid bij de LPG-tankstations die gelegen zijn aan de randen van de bebouwde kommen, zijn aanmerkelijk hoger. Dit is echter niet het gevolg van de personendichtheid van het plangebied. Ook de personendichtheid in de invloedsgebieden van de buisleidingen is zeer laag. De waarde 0,1 maal de oriëntatiewaarde wordt nergens overschreden. De personendichtheid van het plangebied neemt niet toe, waardoor er geen wijziging van de hoogte van het groepsrisico waar te nemen is vóór en na het plan.

Alternatieven in de omgeving

De risicobronnen zijn allen bestaande risicobronnen. Nieuwe risicovolle-bedrijven, uitgezonderd propaantanks, worden in het buitengebied niet toegestaan. Het bestemmingsplan buitengebied volgt daarmee de beschrijving van het gebiedstype “Landelijk gebied” uit de gemeentelijke Beleidsvisie externe veiligheid.

In de beleidsvisie is een integrale gebiedsgerichte afweging gemaakt van de vestigingsalternatieven voor bedrijven met risicovolle activiteiten. Hiermee wordt invulling gegeven aan dit verantwoordingselement.

Mogelijkheden ter beperking van het groepsrisico

Door beperking van de mogelijkheden van nieuwvestiging van risicovolle bedrijven of kwetsbare groepen mensen, wordt het groepsrisico in het buitengebied geconsolideerd. De realisatie van nieuwe propaantanks zal in het buitengebied over het algemeen geen nadelig effect op het groepsrisico hebben omdat de personendichtheid in het buitengebied overwegend laag is. Ter beperking van het groepsrisico zijn op de verbeelding veiligheidszones opgenomen voor buisleidingen, LPG en munitie. In de regels zijn beperkingen opgelegd aan de functiemogelijkheden en wijzigingsbevoegdheden.

Mogelijkheden voor zelfredzaamheid van de bevolking;

De bevolking in het buitengebied bestaat grotendeels uit zeer zelfredzame personen. Er zijn weinig grote groepen mensen of groepen met een grotere kwetsbaarheid in het buitengebied aanwezig. Enkele bijzondere objecten (zoals horecagelegenheden en een kinderdagverblijf) vormen hierop een uitzondering. Deze bijzondere objecten zijn in de regels vermeld.

Mogelijkheden voor de hulpverlening en rampenbestrijding

De Regionale brandweer is in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen en heeft geadviseerd (advies Brandweer Brabant Noord, d.d. 30 augustus 2012). Uit het advies volgen geen nieuwe mogelijkheden of maatregelen voor het plan omdat het bestemmingsplan geen negatieve gevolgen heeft voor de benodigde inzet van hulpverleningsdiensten en voor de zelfredzaamheid van personen in het plangebied.

6.10.9 Conclusie

Doordat in het plangebied enkele risicobronnen aanwezig zijn, is externe veiligheid relevant voor dit bestemmingsplan. Er zijn diverse berekeningen uitgevoerd waaruit blijkt dat aan de grenswaarden voor het plaatsgebonden risico kan worden voldaan. Uitzondering hierop vormen twee kwetsbare objecten die in de PR-contour van de buisleidingenstraat liggen. De gemeente heeft deze knelpunten gemeld bij de Gasunie die het initiatief neemt voor het oplossen van het knelpunt. Hierdoor wordt voldaan aan de grenswaarde uit het Besluit externe veiligheid buisleidingen. Binnen de A-zone van de munitieopslag van de vliegbasis Volkel ligt een woning. Het Ministerie van Defensie neemt maatregelen om de contour terug te brengen. Daarmee wordt de strijdigheid met het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening opgeheven.

Het groepsrisico moet worden verantwoord voor de inrichtingen die een invloedsgebied hebben over het plangebied. Door het conserverende karakter van het bestemmingsplan treedt er geen wijziging van het groepsrisico op. De personendichtheid in het buitengebied is laag. In het bestemmingsplan worden nadelige ontwikkelingen uitgesloten. Het groepsrisico wordt daarom acceptabel gevonden.

6.11 Landschap en natuur

6.11.1 Gebiedskarakteristiek

De gemeente Uden ligt in het noordoosten van de provincie Noord-Brabant. De gemeente bestaat uit een grote kern met een stedelijk karakter, Uden, en de meer landelijke kernen, Odiliapeel en Volkel. Het buitengebied van de gemeente heeft een afwisselend landschap met natuur- en landschapswaarden. Er is onderscheid te maken tussen de hooggelegen en laaggelegen gebieden. Een groot deel van de gronden is in agrarisch gebruik. De overige gebieden hebben een overwegend natuurlijk, dan wel landschappelijk karakter. Het plangebied wordt doorsneden door onder andere de snelweg A 50 en de provinciale weg N 264 (Gennep-Uden).

Deze korte gebiedskarakteristiek wordt hierna verder uitgewerkt in een nadere beschrijving en analyse van het plangebied. Hierbij wordt met name ingegaan op de natuur- en landschapsaspecten. De beschrijving is ontleend aan de toelichting op het voorontwerp bestemmingsplan en verder mede gebaseerd op de analyse en visie uit de Interim Structuurvisie Uden 2009-2015.

6.11.2 Beschrijving en analyse gebied

Ondergrond

Water

De verschillende delen van het plangebied staan via het grondwater met elkaar in verbinding. Veel hoge zandgronden in het gebied (dekzandruggen en stuifduinen) zijn infiltratiegebieden. De lager gelegen gronden in de beekdalen van de Aa en de Leigraaf zijn kwelgebieden. De infiltratie in de hogere gronden op de Peelhorst (Slabroek, Udenoord en het gebied ten zuiden van Volkel) vormt de bron van de wijst. Deze grondwaterstroom ligt vrij ondiep, waardoor de tijd die het water in de bodem verblijft en de afstand die het aflegt, relatief kort zijn. Daardoor is de hoeveelheid grondwater en de kwaliteit ervan vrij sterk afhankelijk van het grondgebruik in infiltratiegebieden. Grote delen van De Peel bestaan uit intermediaire gebieden (geen noemenswaardige kwel, geen noemenswaardige infiltratie). Omdat hier weinig water diep infiltreert is de hydrologische relatie met andere gebieden via het grondwater gering.

De verschillende delen van het plangebied staan ook via beken met elkaar in verbinding. Het oppervlaktewater dat van de Peelhorst via de stroomgeulen afstroomt naar de Grote Slenk, komt bij elkaar in een laagte, die afhelt naar het noorden. In deze laagte ligt de Leigraaf, die het water verzamelt en afvoert. In het meest oostelijke deel van de gemeente Uden ligt een waterscheiding. Het gebied rond Odiliapeel voert het water af naar de Maas, de rest van het gebied naar de Aa en de Leigraaf.

Bodem

Aanvankelijk waren de woeste gronden voor een groot deel begroeid met bos. Vanaf de vijftiende eeuw verdween dit bos langzaam door houtkap en overbegrazing en ontstonden uitgestrekte heidevelden. Het op grote schaal steken van plaggen leidde plaatselijk tot woestijnvorming, in de vorm van bodemerosie en zandverstuivingen. Om te voorkomen dat landbouwgebieden zouden onderstuiven werd een lage wal opgeworpen, die met hakhout werd beplant. De stuifzandduinen kwamen tot stilstand en de wal groeide in de hoogte verder. Deze zandruggen zijn nog steeds herkenbaar in het gebied, bijvoorbeeld de Bedafsche Bergen (hoogste van Brabant) en de Slabroeksche Bergen. Veel van het eikenhakhout is in de loop der tijd vervangen door naaldbos.

Het verschil in samenstelling van de ondergrond ten oosten en westen van de Peelrandbreuk heeft ook geleid tot een zeer zeldzaam verschijnsel: wijstgronden. Het grondwater op de Peelhorst kan relatief snel in westelijke richting stromen, omdat de ondergrond hier voornamelijk uit grof zand en grind bestaat. Het dikke zandpakket in de Grote Slenk is veel minder goed doorlaatbaar, waardoor het grondwater hier omhoog wordt geduwd. Een aantal slecht doorlatende lagen versterkt dit effect. Daardoor komt op sommige plaatsen het grondwater aan de oppervlakte, net ten oosten van de Peelrandbreuk. Het bijzondere is dat daardoor de hogere delen vrij nat zijn en de lagere delen vrij droog, precies andersom dus, dan wat gebruikelijk is. Dat verschijnsel heet wijst. Het al dan niet optreden van wijst is afhankelijk van de samenstelling van de ondergrond en de aanvoer van water. Op tal van plaatsen heeft door de jaren heen verstoring van de breuk plaatsgevonden. Bovendien is door de ruilverkaveling de ontwateringsstructuur sterk gewijzigd. Daardoor treedt nu minder wijst op dan vroeger. Waterschap Aa en Maas gaat het Annabos aanpakken zodat het er weer natter wordt. Gedempte sloten, slootbodems minder diep en stuwen moeten er voor zorgen dat het grondwaterpeil licht stijgt.

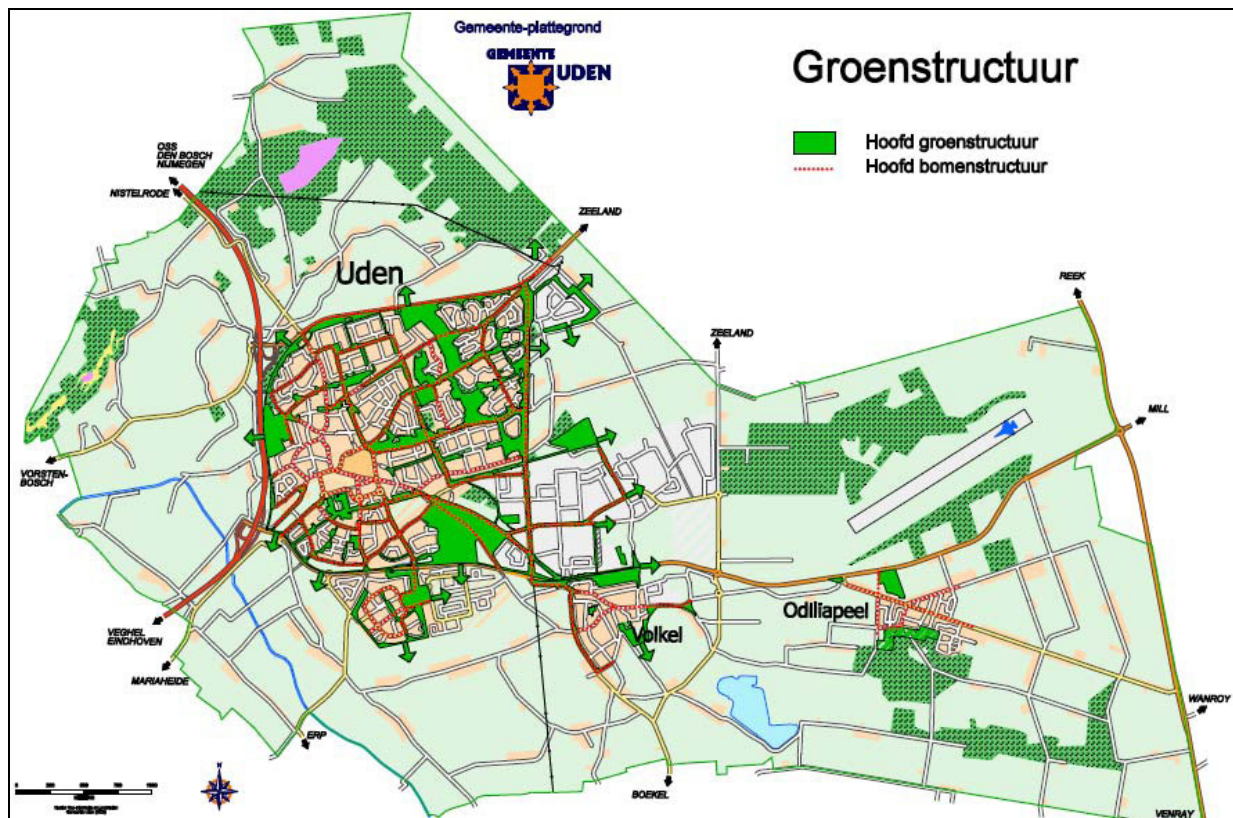
Landschap

Het abiotische landschap van het plangebied is bijzonder. Ongeveer ter hoogte van de grens tussen de gemeenten Uden en Veghel, ligt een aantal belangrijke breuklijnen. De meest westelijke daarvan is de Peelrandbreuk. De breuken zijn ontstaan door bewegingen in de aardkorst in het verre verleden. Ten oosten van de Peelrandbreuk ligt de Peelhorst, ten westen de Grote Slenk. Oorspronkelijk was het hoogteverschil ter plaatse van de Peelrandbreuk enorm. In de ondergrond loopt het opgebouwde hoogteverschil op van 200 à 300 m in de jongste lagen tot 1200 m in de oudere lagen. In de laatste twee ijstijden is het hoogteverschil door aangewaaid dekzand teruggebracht tot een meter of vijf. Toch is het grote verschil in de ondergrond ook nu nog aan de oppervlakte merkbaar. Doordat op de Peelhorst vrij dicht onder de oppervlakte slecht doorlatende lagen liggen (leem en gyttja), wordt de waterafvoer belemmerd. Daardoor is in het verleden veen ontstaan op de Peel, dat inmiddels grotendeels is afgegraven. Door de slecht doorlatende lagen wordt de neerslag ook voor een groot deel niet opgenomen door de bodem, maar afgevoerd door waterlopen. Op de westelijke rand van de Peelhorst liggen stroomgeulen als gevolg van het water dat afstroomde van de Peelhorst naar de Centrale Slenk.

Natuur

Door verstedelijking, ruilverkaveling en intensivering van de agrarische bedrijfsvoering zijn de natuurwaarden sterk teruggelopen. In de gemeente is de Maashorst een groot kerngebied dat belangrijke natuurwaarden vertegenwoordigt, met onder andere dassen. Verspreid over het plangebied ligt een aantal wat kleinere natuur- en bosgebieden, vooral geconcentreerd in de jonge ontginningen en op (voormalige) stuifzanden. Hoewel deze natuurgebieden op zich waardevol zijn, is de benutting van de ecologische potenties vaak beperkt. Veel bossen zijn monoculturen van naalddhout, die zijn aangeplant met het oog op houtproductie. De vennen in het plangebied (Rauwven, Slabroek) zijn verdroogd en verzuurd. Naast de natuurgebieden zijn er enigszins natuurwaarden aanwezig in het agrarische gebied.

De afgelopen decennia zijn grote delen van het plangebied via ruil verkaveld, waardoor de productieomstandigheden voor de landbouw sterk zijn verbeterd. Door de ruilverkaveling is het landschap echter sterk genivelleerd, zijn veel natuurwaarden verdwenen en is het recreatieve netwerk van kerkpaden en zandwegen voor een groot deel verdwenen. Beken in het gebied zijn genormaliseerd om de afvoercapaciteit te vergroten en om via het plaatsen van stuwen aan peilbeheersing te kunnen doen. Doel was een betere benutting van de grond door de landbouw. In eerste instantie leidde dat tot verbeterde omstandigheden voor de landbouw, maar ook tot verdroging van de natuur.

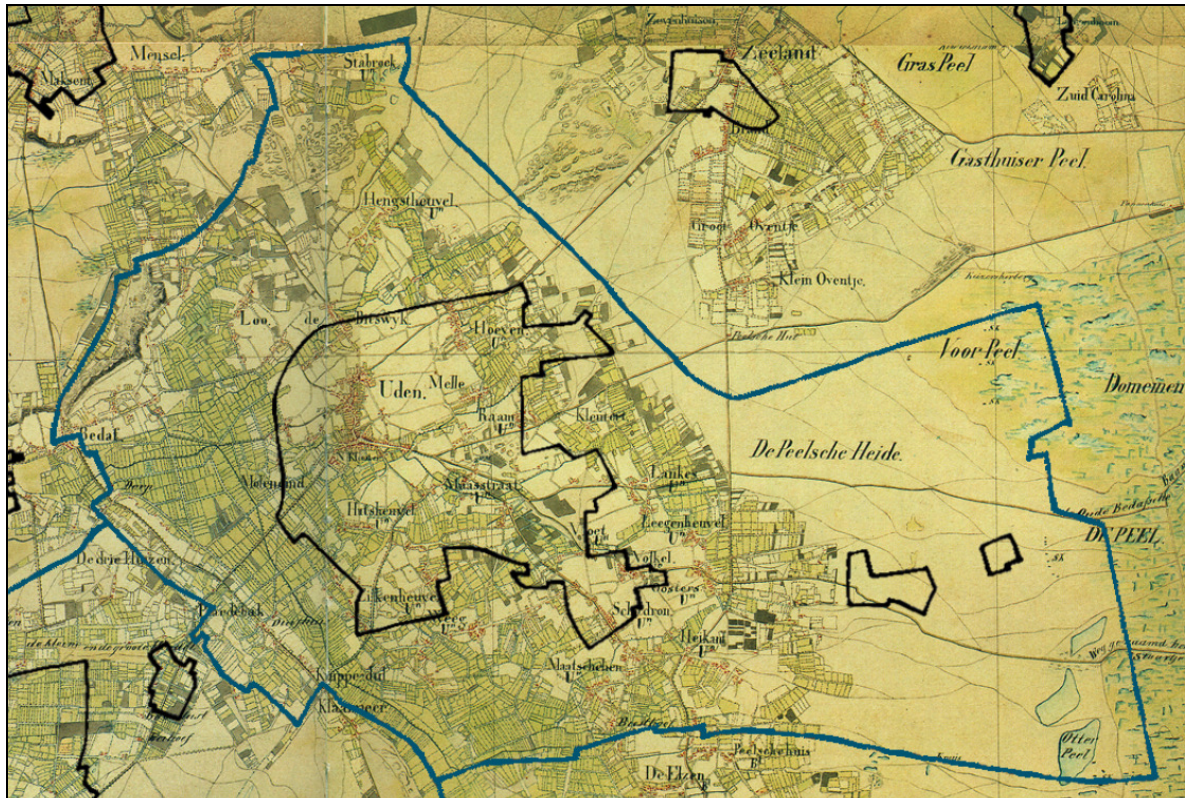
Figuur 9: Kaart groenstructuur Uden

Infrastructuur

In het plangebied zijn onder andere de snelweg A 50 en de provinciale weg N 264 aanwezig. De A 50 doorsnijdt het westelijk deel van het plangebied. De N 264 heeft een belangrijke verbindende functie van de A50 richting het oosten (Land van Cuijk). Daarnaast wordt het plangebied in oost - west richting doorsneden door de voormalige spoorlijn, het Duits Lijntje. Deze voormalige verbinding tussen Londen en Sint Petersburg, is op dit moment, voor zover gelegen binnen het plangebied, grotendeels als ecologische verbindingszone ingericht. Verder bevindt het militair vliegveld Volkel zich binnen de grenzen van het plangebied.

Cultuurhistorie in relatie tot grondgebruik

In het westen van Uden ontstond tussen de twee westelijke breuken een occupatiezone met veel dorpen, gehuchten en wegen met lintbebouwing. Hier was voldoende droge zandgrond aanwezig, waar akkerbouw mogelijk was. Aan de oostkant lagen de woeste gronden en aan de westkant de beekdalen, die werden gebruikt als hooiland. Er was een sterke tweedeling tussen de oostkant van de huidige gemeente Uden, waar enorm uitgestrekte heidevelden lagen en de westkant van de gemeente Uden, die vrij intensief werd bewoond en bewerkt.

Figuur 10: Historische kaart plangebied in 1850, met de huidige bebouwingscontouren (zwart) en de gemeentegrens (blauw) aangeduid

Door de eeuwen heen hebben de bewoners van het grondgebied van Uden hun eigen landschap gemaakt. In zo'n vijftienhonderd jaar tijd, en zelfs al daarvoor, hebben ze het landschap dat ze aantroffen aangepast aan hun eigen, steeds veranderende wensen. In eerste instantie gebeurde dat vrij voorzichtig en op kleine schaal, later steeds daadkrachtiger en grootschaliger.

De jonge ontginningen werden vaak zeer rationeel verkaveld, waardoor ze als monumentale eilanden in het landschap liggen, omgeven door kleinschaligheid en organische vormen. De jonge ontginningen werden vaak voor een deel bebost, voornamelijk met naalddhout.

Door de uitvinding en het op grotere schaal beschikbaar komen van kunstmest, waren de heidevelden vanaf de tweede helft van de vorige eeuw steeds minder belangrijk. Ze werden daarom geleidelijk aan ontgonnen. Daarmee kwam meer landbouwgrond beschikbaar, die vooral werd gebruikt voor veeteelt. Door de kelderende graanprijzen en de daardoor veroorzaakte agrarische depressie in de jaren 1880-1895 schakelden steeds meer boeren over op de veehouderij.

Vooraf vanaf 1905 vonden op grote schaal ontginningen plaats, waardoor de landbouw een grote impuls kreeg. De grootste ontginning was die van de Peel, die op kleine schaal al rond 1840 was begonnen, maar vanaf de jaren '20 van de vorige eeuw grootschalig en planmatig op gang kwam.

Op basis van vorenstaande beschrijving van het plangebied heeft de gemeente er voor gekozen om een zonering te maken waarbij drie deelgebieden worden onderscheiden. In de oostkant is sprake van een meer open, rationeel verkaveld en landbouw georiënteerd gebied. In het midden en zuidwestelijk deel is sprake van een beekdal en halfopen landschap waar een menging van functies aanwezig is. In het noorden en noordwesten van het plangebied ligt het accent op de natuurfunctie gekoppeld aan de aanwezigheid van het grootschalige natuurlandschap de Maashorst, één van de landschappen van allure in Noord Brabant. Belangrijke aspecten uit de bij een landschap van allure behorende ideologieën zijn versterking van de natuur, versterking van de relatie stad - land (alleen in buitenste schil voorzien) en duurzaamheid.

6.11.3 Ontwikkeling

Landschap

Het aantal veehouderijen binnen de gemeente is de afgelopen jaren afgenomen. Deze trend zal zich de komende jaren naar verwachting voortzetten. Indien de stallen en andere bebouwing van deze beëindigde bedrijven worden gesloopt, dan is een verbetering van het landschap mogelijk. Het is van groot belang dat het herbestemmen of slopen van niet meer in gebruik zijnde stallen voldoende aandacht krijgt en de hiervoor beschikbare regelingen worden toegepast, opdat verrommeling van het buitengebied wordt voorkomen. Tegenover de stoppende bedrijven, zal een gedeelte van de veehouderijen ook verder gaan ontwikkelen. Schaalvergroting in de veehouderij kan tot aantasting van het landschap leiden. Dit betreft enerzijds een mogelijke aantasting van de kleinschaligheid van delen van de gemeente, en anderzijds een aantasting van de openheid van andere delen van de gemeente. Belangrijk hierbij is dat bij de ontwikkeling van veehouderijen er een grens is voor de maximale omvang van een bouwvlak en dat zorg gedragen wordt voor een goede inpassing van nieuwe stallen in het landschap. Op grond van de provinciale Verordening ruimte geldt voor intensieve veehouderijen een maximale oppervlakte bouwvlak van 1,5 ha, waarvan minimaal 10% moet worden gebruikt voor landschappelijke inpassing (= beplanting). Verder regelt het bestemmingsplan dat een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in het buitengebied gepaard gaat met een kwaliteitsverbetering van het landschap ("de landschapsinvesteringsregeling"). Dit is ook conform de Verordening ruimte waar in artikel 2.2 vergelijkbare voorwaarden zijn opgenomen.

Natuur

Ontwikkelingen van veehouderijen zullen niet plaatsvinden binnen bos- of natuurgebieden binnen de gemeente. Ontwikkelingen in de nabijheid van deze gebieden worden ook in voldoende mate voorkomen door de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) en de Verordening ruimte. Directe aantasting van de bos- of natuurgebieden in de gemeente is aldus niet aan de orde. Indirecte aantasting van deze gebieden door verzuring wordt door de Wav en het Besluit huisvesting ammoniak gereguleerd. In paragraaf 6.3 “Ammoniak” wordt hier uitgebreid op ingegaan.

Ten aanzien van het meest waardevolle natuurgebied in de gemeente, De Maashorst, wordt opgemerkt dat voor dit landschap van allure een extra bescherming geldt ten opzichte van andere bos en natuurgebieden binnen de gemeente. Veel intensieve veehouderijen direct rond De Maashorst hebben op grond van de Verordening ruimte en de ligging in extensiveringgebied geen ontwikkelingsmogelijkheden meer. Op grond van de gebiedsindeling uit het voorontwerp bestemmingsplan geldt voor de veehouderijen die op iets grotere afstand in verwevinggebied zijn gelegen echter ook een beperktere ontwikkelingsruimte dan in de rest van de gemeente. Deze kunnen onder voorwaarden uitbreiden tot maximaal 1 hectare, in plaats van het maximum van 1,5 ha dat voor de rest van de gemeente geldt.

6.11.4 Conclusie

Ten opzichte van de huidige situatie is het te verwachten dat door het beëindigen van veehouderijen een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap op kan treden, mits de buiten gebruik gestelde stallen een geschikte herbestemming krijgen, of zoveel mogelijk worden gesloopt. Bij ontwikkelingen kan plaatselijk een aantasting van het landschap optreden. Hiervoor geldt echter een maximale omvang van het bouwvlak, dat door een goede landschappelijke inpassing van de ontwikkelende bedrijven de aantasting zoveel mogelijk wordt beperkt, en dat een ontwikkeling alleen mogelijk is als deze gepaard gaat met een kwaliteitsverbetering van het landschap.

6.12 Archeologie en cultuurhistorie

6.12.1 Inleiding

Bij de bescherming van archeologie en cultuurhistorie wordt in het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied getracht een goede balans te vinden tussen archeologisch en cultuurhistorisch erfgoed enerzijds en maatschappelijke belangen anderzijds. Hierbij wordt gebruik gemaakt van landelijk of provinciaal beschikbare gegevens.

6.12.2 Cultuurhistorische/Archeologische Waardenkaarten (2006 en 2010)

Deze provinciale kaarten bieden inzicht in cultuurhistorische waarden en archeologische verwachtingswaarden binnen gemeenten. De kaart heeft tot doel de beschikbare informatie op een publieksvriendelijke manier te presenteren.

Kenmerkend voor de gemeente Uden is de aanwezigheid van historische bebouwing, met name in de bebouwde kom van Uden. Daarnaast is een aantal kenmerkende historische groenstructuren aanwezig, zoals het bosgebied Bedafsche bergen, het natuurgebied Maashorst, de bossen ten zuiden van Odiliapeel en de beplanting langs het oude spoortracé (Duits lijntje), de Zeelandsedijk, de Bergmaas, de Oudedijk en Beukenlaan in Odiliapeel, en meerdere wegen ten oosten van Odiliapeel, alsmede historisch landschappelijke vlakken, grotendeels gelegen ter plaatse van de eerder genoemde historische groenstructuren. Voor de gebieden rondom de kernen is een hoge indicatieve archeologische waarde aangewezen.

Op de provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW kaart) uit 2010 zijn de cultuurhistorisch waardevolle elementen meer op hoofdlijnen, op landschapsniveau aangeduid. In dit verband valt een groot deel van de gemeente Uden binnen de cultuurhistorische landschappen.

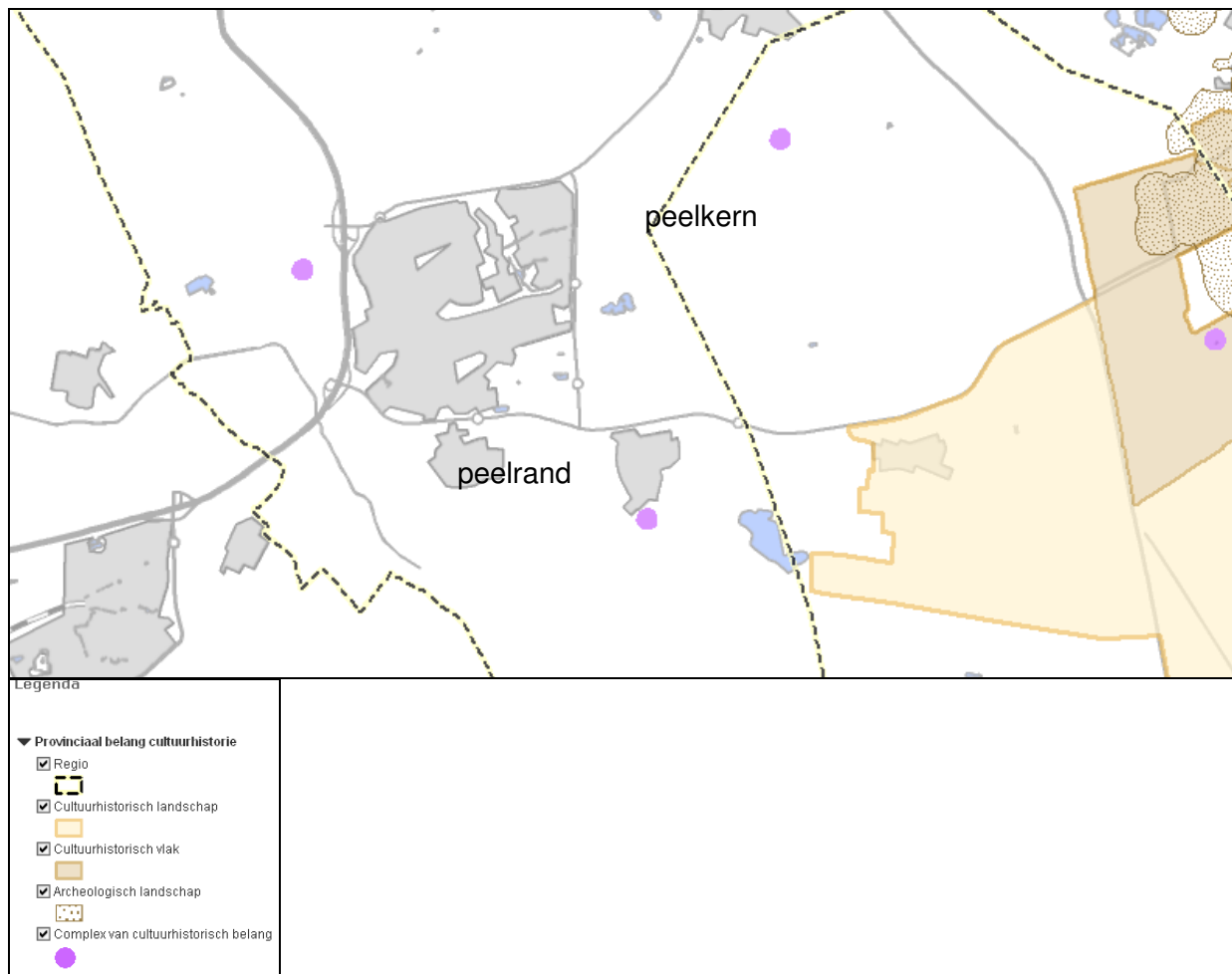
6.12.3 Aardkundig Waardevolle Gebiedenkaart (2005)

Op de aardkundig waardevolle gebiedenkaart (AWG kaart) is te zien of er aardkundige waarden aanwezig zijn in het plangebied. Aardkundige waarden zijn die onderdelen van het landschap die iets vertellen over de natuurlijke ontstaanswijze van een gebied. Denk hierbij aan dekzandruggen, beken, kreken, stuifzanden, etc. Bij aardkundige waarden gaat het om de eigen waarde die men aan een aardkundig verschijnsel mag toekennen. Het kan dan gaan om een object of een patroon, bestaande uit een combinatie van objecten. Het kan zelfs gaan over een aardkundig proces.

In de gemeente Uden liggen delen van de aardkundig waardevolle gebieden “Peelrandbreuk, Maashorst” en “Bedafsche bergen”. De aardkundig waardevolle gebieden binnen het plangebied zijn van een passende regeling met bijbehorend adequaat beschermingsregime voorzien.

6.12.4 Cultuurhistorie

Zoals hiervoor al aangegeven, biedt de Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Noord Brabant (2010) (zie uitsnede in figuur 11) biedt inzicht in de cultuurhistorische waarden (provinciaal niveau) binnen de gemeente. Deze cultuurhistorische waarden worden in het bestemmingsplan beschermd.

Figuur 11: Uitsnede Cultuurhistorische Waardenkaart 2010, provincie Noord - Brabant

In het plangebied is een tweetal regionale gebieden gelegen welke van provinciaal belang zijn ten aanzien van het aspect cultuurhistorie. Het betreft de regio Peelrand en de regio Peelkern.

Peelrand

De Peelrand bestaat uit een ring van middeleeuwse dorpen (waaronder Uden) op enige afstand van het voormalige veengebied van de Peel. Deze oude dorpen worden gekenmerkt door akkercomplexen, schaarse groenlanden en voormalige heidevelden. De heidevelden zijn in de negentiende en twintigste eeuw ontgonnen en grotendeels omgezet in landbouwgrond, waardoor er een waardevol mozaïek is ontstaan van oude en jonge ontginningen.

Peelkern

De Peelkern ontleent zijn cultuurhistorische betekenis in eerste instantie aan de veenwinning. De kanalen, wijken, ontginningsdorpen en wegen met beplanting geven een beeld van de grootschalige vervening die hier vanaf 1850 heeft plaatsgevonden. Op enkele plaatsen komen Peelbanen en veenputjes voor die wijzen op kleinschalige turfwinning. De grote landgoederen die omstreeks 1900 zijn gesticht zijn van cultuurhistorisch belang door de landhuizen, bijgebouwen en pachtboerderijen, parken en laanstructuren.

Op de cultuurhistorische waardenkaart is het gebied rond Odiliapeel, ten zuiden van de Nieuwedijk (N 264) aangemerkt als cultuurhistorisch landschap “landgoederenzone in de Peel”. Het landschap bestaat uit een ensemble van landgoederen. Bijzonder voor dit gebied zijn de grootschalige, jonge ontginningen waarvan de landgoederen deel uitmaken. De lange rechte lijnen worden grotendeels bepaald door laatmiddeleeuwse dorpsgrenzen. De laanbeplantingen zijn vaak monumentaal.

De gemeente staat open voor de realisatie van nieuwe landgoederen. Gezien de ruimtelijke impact en de vele ruimtelijke en milieuaspecten die in zo’n proces verantwoord en onderbouwd moeten worden, is er voor gekozen om hiervoor geen binnenlandse regeling op te nemen, maar een dergelijk initiatief via een partiële herziening van het bestemmingsplan vorm te geven.

In het plangebied zijn een tweetal complexen van historisch belang aanwezig, te weten een complex met als oorspronkelijke functie zagerij (gelegen ten westen van Uden) en een complex met als oorspronkelijke functie timmerfabriekje (gelegen ten oosten van Uden).

De twee aanwezige molenbiotopen aan de Speekstraat te Volkel en de Moleneind te Uden zijn beschermd door middel van een aanduiding op de verbeelding van het voorontwerp bestemmingsplan met een bijbehorende beschermingszone en regeling in de regels. Het begrip molenbiotoop wordt gebruikt om de omgeving waarin een molen functioneert aan te duiden. Een windmolen kan niet functioneren zonder een vrije windtoevoer. In vroeger tijden werden molens doorgaans gepacht, en in ruil voor de pachtsom verleende de heer het zogenaamde windrecht aan de pachter. Dit hield in dat binnen een zekere afstand van de molen geen bouwsels of begroeiing de wind mochten belemmeren. Om preciezer te kunnen bepalen of de windvang wordt belemmerd en omdat de eerste benadering niet overal haalbaar bleek, is door de Vereniging De Hollandsche Molen in 1982 de biotoopformule ontwikkeld.

Daarnaast liggen er in het plangebied diverse historische groenstructuren verspreid in het plangebied (deze zijn niet specifiek opgenomen op de provinciale cultuurhistorische waardenkaart). De bescherming hiervan, voor zover bestemmingsplantechnisch mogelijk is, loopt via de verkeersbestemming of een bosbestemming waarbinnen deze groenstructuren gelegen zijn. Daarnaast is een specifieke regeling opgenomen voor monumentale en waardevolle bomen.

De monumentale en waardevolle bomen zijn in het plan opgenomen en met een beschermingszone (7.5 m bomen) als aanduiding op de verbeelding aangegeven. Binnen deze zone mag zonder omgevingsvergunning voor werken en werkzaamheden geen extra verharding worden aangebracht en mogen geen grondwerkzaamheden worden uitgevoerd. Ook mag de boom zonder omgevingsvergunning niet worden gekapt.

Voor de aanwezige rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten is in het bestemmingsplan geen specifieke beschermende regeling opgenomen. Dit loopt via de monumentenwet en de gemeentelijke monumentenverordening.

6.12.5 Archeologie

De regeling voor de aanwezige archeologische waardevolle gebieden en gebieden met een verwachtingswaarde sluit aan op de provinciale cultuurhistorische waardenkaart. De gemeente heeft (nog) geen eigen archeologiebeleid. Een groot deel van het plangebied is aangewezen als gebied met hoge of middelhoge indicatieve archeologische waarden. De gebieden met een hoge en middelhoge archeologische verwachtingswaarde hebben een dubbelbestemming gekregen met bijbehorende regeling (omgevingsvergunning voor werken en werkzaamheden) ter bescherming van indicatieve aanwezige waarden.

6.12.6 Conclusie

Het voorontwerp bestemmingsplan en het alternatief hierop zullen voor wat betreft het aspect archeologie en cultuurhistorie weinig onderscheidend zijn ten opzichte van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Maar ook niet ten opzichte van elkaar. Cultuurhistorische waarden en archeologische waarden worden in het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied voldoende beschermd.

6.13 Vliegveld Volkel

6.13.1 Inleiding

Vliegbasis Volkel ligt oostelijk van Uden dicht bij Odiliapeel. Vliegbasis Volkel is één van de twee bases in Nederland waar F-16's zijn gestationeerd. De andere F-16-basis is Vliegbasis Leeuwarden. Op Vliegbasis Volkel dragen 3 operationele squadrons met F-16's bij aan de Koninklijke Luchtmacht. Behalve de operationele F-16-squadrons zijn op Vliegbasis Volkel ook ondersteunende squadrons gestationeerd voor onderhoud en logistiek. Voor taken als bewaking, brandweer, meteo en verkeersleiding is ook een squadron aanwezig. Op het terrein is een grote diversiteit aan bebouwing en verharding aanwezig, maar zijn ook bosgebieden aanwezig.

Rond de vliegbasis Volkel is sprake van aanwezigheid van verschillende zoneringen. Dit betreft onder andere het Instrument Landing System (ILS), obstakelvrije vlakken (funnels), Horizontal Surface and Conical Surface (IHCS), een geluidscontour en een radarverstoringsgebied. Deze zoneringen hebben ruimtelijke gevolgen voor bestaande situaties en nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen binnen grote delen van het plangebied.

6.13.2 Besluit Militaire Luchthavens

Het Besluit militaire luchthavens (Bml) strekt ertoe om met betrekking tot militaire luchthavens uitvoering te geven aan de Wet luchtvaart. Dit besluit is in feite primair een herschikking van reeds geldende regels die vanuit diverse regelgeving in dit besluit bijeen zijn gebracht. Het duidelijkst komt dit tot uitdrukking bij de geluidsaspecten (artikelen 3 tot en met 13) die in belangrijke mate zijn ontleend aan het Besluit geluidbelasting grote luchtvaart (Bggl). Het Bml geeft uitvoering aan een aantal bepalingen van de op militaire luchthavens betrekking hebbende titel 10.3 van Hoofdstuk 10 van de Wet luchtvaart. Het voorziet in het bijzonder in:

- Een bepaling die aangeeft voor welke militaire luchthavens een luchthavenbesluit dan wel een luchthavenregeling is vereist.
- Het vaststellen van uniforme grenswaarden voor de geluidsbelasting door opstijgende en landende luchtvaartuigen voor militaire luchthavens met een luchthavenbesluit.
- Het vaststellen van regels met betrekking tot de maximaal toelaatbare hoogte van objecten in verband met de veiligheid van het luchthaven- luchtverkeer.
- Het met het oog op de handhaving van de maximaal toegelaten geluidsbelasting vaststellen van een afzonderlijke grenswaarde voor burgermedegebruik van de militaire luchthaven door tussenkomst van een burgerexploitant.
- Het vaststellen van regels met betrekking tot het gebruik van de militaire luchthavens door de burgerluchtvaart, waaronder de recreatieve burgerluchtvaart.
- Het vaststellen van regels ten aanzien van de aanleg, inrichting en uitrusting van helihavens.

6.13.3 Nieuwe wetgeving

Op 16 december 2008 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel Regelgeving Burgerluchthavens en Militaire luchthavens (RBML) aangenomen. De inwerkingtreding van deze wetswijziging, die de Wet Luchtvaart wijzigt, vindt vanaf 2009 gefaseerd plaats. Onderdeel van de nieuwe wetgeving is de introductie van het Luchthavenbesluit. Een dergelijk besluit wordt bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) vastgesteld. In het besluit worden het luchthavengebied en het beperkingengebied vastgesteld. Het Bggl op grond van de Luchtvaartwet blijft van toepassing totdat de geldigheid van de aanwijzing op grond van de Luchtvaartwet is geëindigd. Dit is het moment dat het luchthavenbesluit in werking treedt doch uiterlijk 1 november 2014.

6.13.4 Geluidcontouren

Het militair vliegveld Volkel ligt in het plangebied voor het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied. Het vliegveld valt onder het Bggl. In het kader van dit besluit dient bij de realisatie van de nieuwe geluidgevoelige bebouwing rekening gehouden te worden met de geluidsbelasting van het vliegveld op de kern van Odiliapeel.

De maximaal toelaatbare geluidbelasting in het kader van het Bggl wordt gemeten in Kosteneenheden (Ke). De grens voor de maximaal toelaatbare geluidbelasting voor nieuwe geluidgevoelige objecten bedraagt in principe 35 Ke. Voor nieuwe woningen die een open plek in de bestaande, te handhaven bebouwing opvullen en voor herbouw van bestaande woningen geldt een grenswaarde van 40 Ke.

Voor woningen die noodzakelijk zijn uit oogpunt van bedrijfs- of grondgebondenheid en voor reeds geprojecteerde woningen geldt een grenswaarde van 45 Ke. Voor bestaande geluidgevoelige objecten (waaronder woningen) geldt in principe een grenswaarde van 40 Ke. Als gevelmaatregelen zijn getroffen, zijn voor bestaande geluidgevoelige objecten hogere grenswaarden (tot 65 Ke) toegestaan.

De genoemde contouren zijn in het voorontwerp bestemmingsplan vertaald in de gebiedsaanduidingen “geluidzone – luchtvaart 35-40 Ke”, “geluidzone – luchtvaart 40-45 Ke” en “geluidzone – luchtvaart > 45Ke”. Op de gronden die binnen deze aanduidingen vallen, mag geen of onder (beperkte) voorwaarden geluidgevoelige bebouwing worden opgericht.

Het voorontwerp bestemmingsplan heeft voornamelijk een beheersmatig karakter, waardoor een onderzoek naar de geluidsbelasting vanwege het vliegveld niet noodzakelijk is.

6.13.5 Geluidzone grondgebonden geluid

Naast geluidcontouren voor vliegklawaai (de Ke-contouren) ligt rond de vliegbasis ook een 50 dB(A) geluidcontour vanwege grondgebonden geluid. Ingevolge de Wet geluidhinder moet deze contour worden vastgelegd in bestemmingsplannen. Buiten de zonegrens mag de geluidbelasting die wordt geproduceerd niet hoger zijn dan 50 dB(A) etmaalwaarde. Binnen de 50 dB(A)-contour zijn geen nieuwe geluidgevoelige functies (objecten en terreinen) toegestaan, tenzij een hogere waarde is verleend. Voor nieuwe situaties bedraagt de hogere grenswaarde maximaal 55 dB(A). Voor bestaande situaties geldt een maximale hogere grenswaarde van 60 dB(A).

De 50 dB(A) contour ligt grotendeel in het plangebied. De geluidzone is op de verbeelding bij het voorontwerp bestemmingsplan opgenomen als “geluidzone – industrie 50 dB(A)”. In de regels is bepaald dat op de gronden met deze aanduiding geen nieuwe geluidgevoelige objecten of terreinen mogen worden gerealiseerd, tenzij een hogere waarde is verleend.

6.13.6 Andere beperkingen dan vanwege geluid

Het beperkingengebied rondom Vliegbasis Volkel is behalve uit een geluidzone opgebouwd uit:

- Een opstakelbeheergebied.
- Een radarverstoringgebied.
- Een vogelbeheersgebied.
- Een risicogebied vanwege de opslag van munitie.

Het obstakelbeheergebied is een samenstelling van verschillende obstakelvlakken:

- De invliegfunnel.
- Het Inner Horizontal Conical Surface (IHCS).
- Het Instrument Landing System-gebied (ILS).

De invliegfunnel

De invliegfunnel, gekoppeld aan de ligging van de start- en landingsbanen ter waarborging van veilige vliegprocedures voor startende en landende vliegtuigen, is opgebouwd uit een obstakelvrije rechthoek (strook) rond de start- en landingsbaan met aansluitend twee zijvlakken waarvan de hoogte oploopt tot 64 meter boven NAP. In elke baanrichting ligt een landingsvlak en een startvlak waarvan de hoogte oploopt met 1:50. Omdat het beginpunt van beide vlakken verschillend kan zijn (afhankelijk van de ligging van de landingsdrempel) kunnen beide vlakken verschoven ten opzichte van elkaar liggen. De toegestane hoogtes gelden ten opzichte van de hoogte van de desbetreffende landingsdrempel.

In het voorontwerp bestemmingsplan zijn de gebiedsaanduidingen “luchtvaartverkeerzone – funnel 1 t/m 10” opgenomen ter waarborging van de bij de invliegfunnel behorende hoogtebeperking.

Het Inner Horizontal Conical Surface (IHCS)

Het Inner Horizontal Conical Surface (IHCS), eveneens gekoppeld aan de ligging van de start- en landingsbanen ter waarborging van veilige vliegprocedures voor startende en landende vliegtuigen, wordt gerekend vanaf elk van de landingsdrempels en is gelegen boven de omgeving van het luchtvaartterrein en sluit aan op de funnel. Het IHCS bestaat uit een horizontaal vlak dat gelegen is op een hoogte van 64 meter boven NAP met een straal van 4 kilometer rond de landingsdrempel met aansluitend een conisch vlak waarvan de hoogte oploopt met een helling van 5% over een afstand van 2 kilometer tot een hoogte van 164 meter boven NAP.

Ter waarborging van de bij de IHCS behorende hoogtebeperking is in het voorontwerp bestemmingsplan de gebiedsaanduiding “luchtvaartverkeerzone – IHCS” opgenomen.

Het Instrument Landing System-gebied (ILS)

Het Instrument Landing System-gebied (ILS) dat verband houdt met het goed functioneren van navigatiehulpmiddelen bestaat uit een rechthoekig deelgebied waar de maximaal toelaatbare hoogte 0 meter bedraagt, twee aansluitende deelgebieden waar de hoogte 20 meter bedraagt en een trechtervormig deelgebied in het verlengde van de landingsbaan waarin de toelaatbare hoogte oploopt tot een hoogte van 70 meter over een afstand van 6 kilometer. De hoogtes gelden ten opzichte van de hoogte van de landingsbaan.

In het gebied van de funnel en het IHCS mogen geen objecten staan die hoger zijn dan de maximaal toelaatbare hoogte. Bestaande objecten met een grotere hoogte resulteren in restricties op het vliegen. Nieuwe strijdigheden met de maximaal toelaatbare hoogtes worden niet toegestaan. In het ILS-gebied moeten objecten worden getoetst op eventuele verstoringseffecten. Bestaande objecten kunnen aanleiding zijn tot verstoring van het ILS en resulteren in restricties op het vliegen. Nieuwe bouwplannen in het ILS-gebied moeten worden getoetst. In het bestemmingsplan kan een afwijkingsbevoegdheid worden opgenomen. Afhankelijk van de mate van verstoring kunnen Burgemeester en wethouders een omgevingsvergunning verlenen voor grotere hoogtes dan de toetswaarden. Hiervoor dient vooraf schriftelijk advies te zijn ingewonnen bij het ministerie van defensie.

In het voorontwerp bestemmingsplan zijn de gebiedsaanduidingen “luchtvaartverkeerzone – ILS 1 t/m 14” opgenomen ter waarborging van de bij de ILS behorende hoogtebeperking.

6.13.7 Het radarverstoringsgebied

Radarsystemen dienen “vrij zicht” te hebben om goed te kunnen functioneren. Objecten in de omgeving kunnen resulteren in een verstoring van het radarbeeld. Het radarverstoringsgebied wordt gevormd door een cirkel met een straal van 27,8 kilometer gemeten vanaf de positie van de radar en een hoogte van meer dan 45 meter ten opzichte van de hoogte van maaiveld ter plaatse van de radar. Voor het gebied rondom de vliegbasis Volkel ligt het verstoringsgebied boven een hoogte van 65 meter boven N.A.P. In dit verstoringsgebied moeten objecten worden getoetst op eventuele verstoringseffecten. Bestaande objecten kunnen aanleiding zijn tot verstoring van de radar en resulteren in een onvolledig radarbeeld. Nieuwe bouwplannen in het verstoringsgebied moeten worden getoetst op verstoringseffecten. In het bestemmingsplan kan een afwijkingsbevoegdheid worden opgenomen. Afhankelijk van de mate van verstoring kunnen Burgemeester en wethouders een omgevingsvergunning verlenen voor grotere hoogtes dan de toetswaarden. Hiervoor dient vooraf schriftelijk advies te zijn ingewonnen bij het ministerie van defensie.

Ter waarborging van de bij het radarverstoringsgebied behorende hoogtebeperking is in het voorontwerp bestemmingsplan de gebiedsaanduiding “vrijwaringszone – radar” opgenomen.

6.13.8 Het vogelbeheersgebied

Ten aanzien van het voorkomen van een ongewenste vogelaantrekkende werking in de nabijheid van de luchthaven gelden in een straal van circa 6 kilometer buiten de vliegbasis beperkingen voor het oprichten van bepaalde installaties en voorzieningen die een dergelijke vogelaantrekkende werking kunnen hebben. De bedoelde installaties/voorzieningen komen in het plangebied niet voor.

6.13.9 Risicogebied vanwege de opslag van munitie

Vanwege de opslag van munitie gelden er risico-contouren (A-, B- en C-zone) waarbinnen bepaalde activiteiten gelimiteerd of niet toegestaan zijn. Hier is onder het aspect “Externe veiligheid” reeds ingegaan.

6.13.10 Conclusie

Rond Vliegbasis Volkel gelden verschillende zoneringen waarmee rekening gehouden moet worden bij ontwikkelingen in het buitengebied van de gemeente Uden. Door het toetsen van ontwikkelingen aan de van toepassing zijnde zoneringen en regelgeving wordt één en ander voldoende geborgd. Het voorontwerp bestemmingsplan en het alternatief hierop zullen weinig of niet onderscheidend zijn ten opzichte van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Maar ook niet ten opzichte van elkaar.

7 Passende Beoordeling

7.1 Inleiding

Op ruime afstand van de gemeente Uden liggen twaalf Natura 2000-gebieden en twee Beschermde Natuurmonumenten. De gebieden zijn divers van aard. Er is sprake van heel verschillende gebiedstypen, op grond waarvan de gebieden een aparte beschermingsstatus hebben gekregen.

In het zuidoosten van Nederland en dus ook in de omgeving van de gemeente Uden is sprake van een achtergronddepositie van stikstof die over het algemeen aanmerkelijk hoger ligt dan de kritische depositiewaarde voor de aanwezige Natura 2000-gebieden. Een verdere toename van de depositie op deze gebieden is daarom op grond van de Natuurbeschermingswet niet toegestaan.

De ontwikkelingen die het voorontwerp bestemmingsplan mogelijk maakt, kunnen echter tot een toename leiden van de depositie voor de Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Door de grote afstand is de eventuele toename vanuit de gemeente relatief beperkt. En de toename is ook beperkt ten opzichte van de huidige achtergronddepositie en de kritische depositiewaarden van de Natura 2000-gebieden. Significante negatieve gevolgen zijn in verband met de hoge achtergronddepositie aan stikstof echter niet uit te sluiten. Een passende beoordeling is daarom aan de orde.

Waar in dit hoofdstuk ingegaan wordt op de gevolgen voor Natura 2000-gebieden, zijn uitsluitend de gevolgen van eventuele ontwikkelingen van veehouderijen in de gemeente Uden in beeld gebracht. Het voorontwerp bestemmingsplan maakt geen andersoortige ontwikkelingen mogelijk die een significante depositie van stikstof zullen veroorzaken. De bijdrage van veehouderijen en andere activiteiten vanuit andere gemeenten vormt onderdeel van de te hoge achtergronddepositie en is niet apart in beeld gebracht.

Er is geen rekening gehouden met saldering van gestopte bedrijven. Het is immers nog niet bekend welke bedrijven daadwerkelijk moeten salderen en waar vervolgens de ammoniak vandaan komt. Dit kunnen bedrijven in de gemeente Uden zelf zijn, maar ook bedrijven in een andere gemeente in de regio.

In de volgende paragraaf wordt ingegaan op de relevante wet- en regelgeving. Vervolgens komen de van belang zijnde Natura 2000-gebieden aan de orde, waarna beoordeeld is wat de mogelijke effecten zijn en of deze als significant moeten worden beschouwd. Tot slot is beoordeeld of significante effecten zijn te voorkomen (voor zover aanwezig) en worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

7.2 Wet- en regelgeving

7.2.1 Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) heeft als doel de bescherming van in Nederland gelegen kwetsbare natuurgebieden die zijn aangewezen op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (de zogenaamde Natura 2000-gebieden). Voor deze gebieden gelden instandhoudingdoelstellingen die niet in gevaar mogen worden gebracht. Bij de bescherming kan gedacht worden aan het tegengaan van directe aantasting of verstoring in een gebied, maar bijvoorbeeld ook aan het tegengaan van indirecte aantasting door (extra) verzuring en/of eutrofiëring door stikstofdepositie vanuit veehouderijen, wegverkeer of industrie.

Indien op grond van de ontwikkelingen die een nieuw bestemmingsplan mogelijk maakt, direct of indirect, significant negatieve effecten op de instandhoudingdoelstellingen van een Natura 2000-gebied niet zijn uit te sluiten, dan is een passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet aan de orde.

7.2.2 Crisis- en Herstelwet

De bescherming van de Natura 2000-gebieden vindt dus plaats middels de Nb-wet. Op grond van de Crisis- en Herstelwet 2010 (CHW) wordt voor de stikstofdepositie op deze gebieden het bestaand gebruik wettelijk geregeld. Als peildatum is hiervoor 7 december 2004 opgenomen. Tegelijk is in de CHW geregeld dat de vergunningplicht vervalt als het depositieniveau per saldo gelijk is aan of lager dan die op de peildatum. De CHW is op 31 maart 2010 aangenomen door de Tweede Kamer en sindsdien zijn de hiervoor aangehaalde regelingen onderdeel geworden van de Nb-wet.

In de CHW is ook opgenomen dat de provincie een verordening mag opstellen met maatregelen om de stikstofdepositie te beperken. Om ontwikkeling in de veehouderij mogelijk te blijven maken, zonder dat dit ten koste gaat van de bescherming van Natura 2000 gebieden, heeft de provincie Noord-Brabant in 2010 de Verordening Stikstof en Natura 2000 vastgesteld.

7.2.3 Verordening Stikstof en Natura 2000

Significant negatieve effecten op de instandhoudingdoelstellingen zijn volgens de Nb-wet niet toegestaan. Door de reeds hoge achtergronddepositie stikstof in Zuidoost Nederland is nagenoeg elke toename in ammoniakdepositie vanuit veehouderijen significant. Dit zou betekenen dat in veel gevallen de ontwikkeling van veehouderijbedrijven niet meer mogelijk is. Om voor veehouderijen de mogelijkheden voor ontwikkelingen toch open te houden, zonder dat er significant negatieve effecten optreden voor waardevolle Natura 2000-gebieden, is door de provincie Noord-Brabant in 2010 de Verordening Stikstof en Natura 2000 vastgesteld.

De verordening is van toepassing op alle veehouderijen en Natura 2000-gebieden in de provincie Noord-Brabant en is gebaseerd op een convenant tussen de provincie Noord-Brabant, de provincie Limburg, de Brabantse Milieufederatie (BMF), de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), de Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB), de Stuurgroep Dynamisch Platteland (SDP), het Brabants Landschap, het Limburgs Landschap, Staatsbosbeheer en de Vereniging Natuurmonumenten.

Uitvoering van de verordening leidt tot een aanmerkelijke daling van de uitstoot en depositie van ammoniak vanuit de veehouderij op Natuurbeschermingswetgebieden. Op grond van de provinciale Verordening Stikstof en Natura 2000 gelden extra emissie beperkende verplichtingen voor nieuw te bouwen en te renoveren stallen.

Deze zogenaamde BBT ++ maatregelen (BBT = Best Beschikbare Techniek) gaan verder dan het landelijke Besluit huisvesting. In die gevallen waar door uitbreiding van een veehouderij toch nog sprake zou zijn van een toename van de depositie van ammoniak op Natura 2000-gebieden, dan mag deze ontwikkeling alleen plaatsvinden als elders een veehouderij stopt (al dan niet binnen de gemeente Uden) waardoor de ammoniakdepositie per saldo toch niet toeneemt. Dit noemt men het salderen en gebeurt vanuit een door de provincie beheerde depositiebank.

Bij het salderen wordt steeds een bepaalde hoeveelheid meer ammoniak uit de depositiebank gehaald, dan voor een ontwikkeling noodzakelijk is. Dit “afromen” zorgt voor een extra afname van de totale depositie.

Voor de binnen de provincie Limburg en Gelderland gelegen veehouderijen en Natura 2000-gebieden geldt een enigszins vergelijkbare benadering die tot eenzelfde effect moet leiden. In Limburg vindt de saldering echter niet via een door de provincie beheerde depositiebank plaats, maar gebeurt dit rechtstreeks door verhandeling van ammoniakrechten tussen veehouderijen onderling. Het via de depositiebank afromen van de totale ammoniakemissie is in Limburg niet aan de orde.

7.2.4 Jurisprudentie

Op 7 september 2011 heeft de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State een uitspraak gedaan over de vergunningplicht voor veehouderijen nabij beschermde Natura 2000-gebieden (nummer 201003301/1/R2). De uitspraak heeft tot gevolg dat, ook als er per saldo geen sprake is van een toename van de uitstoot van ammoniak, er wel een Natuurbeschermingswetvergunning krachtens artikel 19d nodig is. In de uitspraak is eveneens aangegeven dat voor gebieden die voor 7 december 2004 al beschermd werden, niet automatisch deze datum als referentiedatum geldt. Het voorgaande heeft gevolgen voor de uitvoering van de provinciale Verordening Stikstof en Natura 2000. De doelstellingen en beoogde resultaten van de verordening blijven echter in stand. Door de provincie Noord-Brabant wordt bij de afhandeling van vergunningaanvragen Nb-wet en meldingen in het kader van de Verordening Stikstof en Natura 2000 rekening gehouden met deze jurisprudentie.

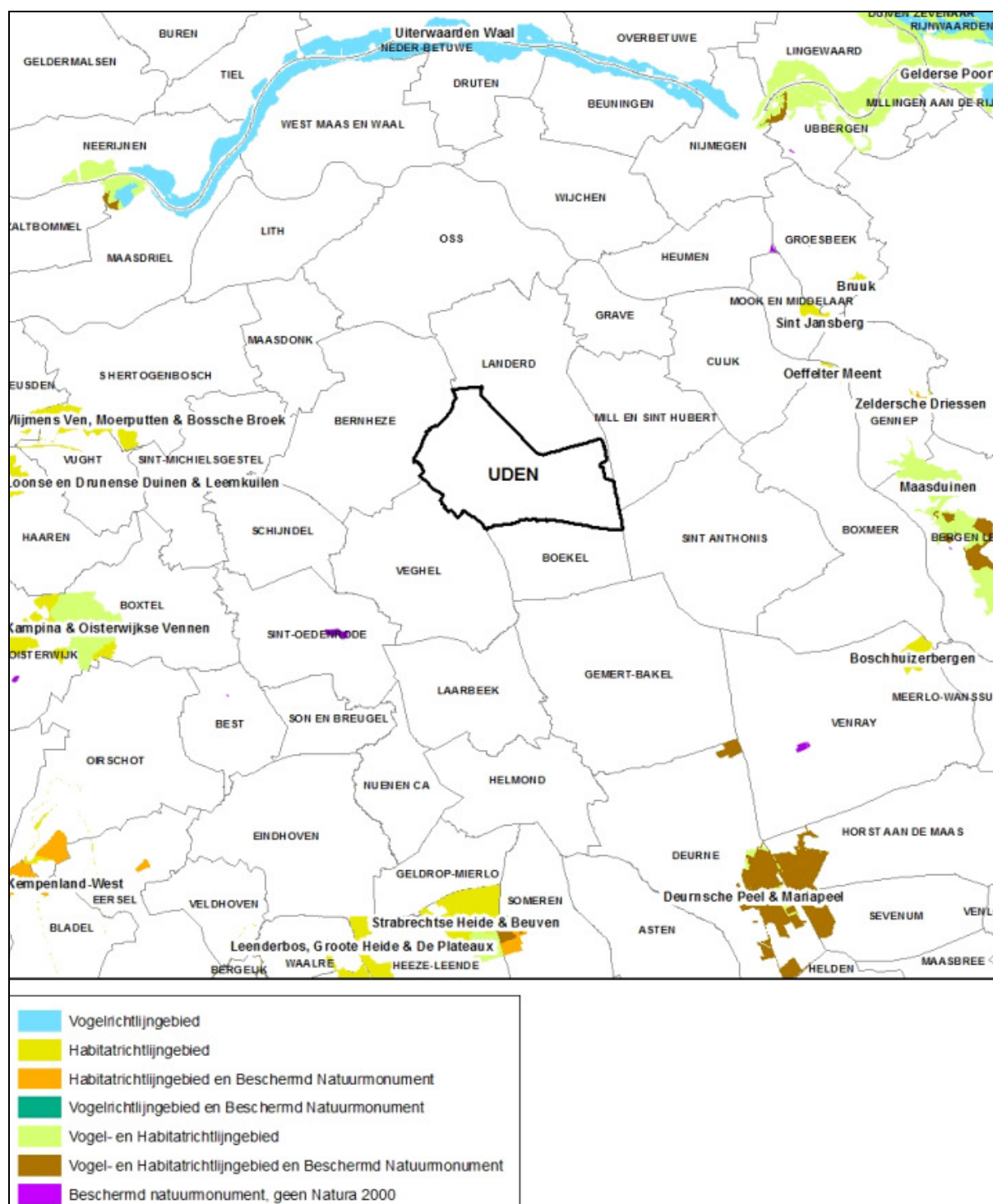
7.3 Gebieden

7.3.1 *Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten*

Rond de gemeente Uden, deels in de provincies Limburg en Gelderland, liggen de volgende Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten (met tussen haakjes de kortste afstand tot deze gebieden):

- Natura 2000-gebied Oeffelter Meent, gemeente Boxmeer (circa 14 km).
- Natura 2000-gebied Sint Jansberg, gemeenten Mook en Genneep, provincie Limburg (circa 14,5 km).
- Natura 2000-gebied Bruuk, gemeente Groesbeek, provincie Gelderland (circa 18 km).
- Natura 2000-gebied Zeldersche Driessen, gemeente Genneep, provincie Limburg (circa 19 km).
- Natura 2000-gebied Maasduinen, gemeenten Genneep, Bergen en Venlo, provincie Limburg (circa 18 km).
- Natura 2000-gebied Boschhuizerbergen, gemeente Venray, provincie Limburg (circa 19 km).
- Natura 2000-gebied Bult, onderdeel Deurnesepeel en Mariapeel, gemeente Deurne (circa 15 km).
- Natura 2000-gebied Deurnesepeel en Mariapeel, gemeenten Deurne en Horst aan de Maas, provincie Limburg (circa 22 km).
- Natura 2000-gebied Kampina en Oisterwijkse Vennen, gemeenten Boxtel, Oirschot, Oisterwijk, Tilburg (circa 20 km).
- Natura 2000-gebied Vlijmens Ven, Moerputten en Bossche Broek, gemeenten Heusden, Den Bosch en Vught (circa 17 km).
- Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven, gemeente Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende en Someren (circa 22 km).
- Natura 2000-gebied Gelderse Poort, gemeente Nijmegen, Ubbergen, Millingen aan de Rijn, Lingewaal, Rijnwaarden, Duiven, Westervoort (circa 22 km).
- Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal, gemeente Beuningen, Druten, Neder-Betuwe, Maasdriel, Neerijnen, Nijmegen, Overbetuwe, Tiel, West Maas en Waal, Zaltbommel (circa 19 km).
- Beschermde Natuurmonument Rouwkuilen, gemeente Venray, provincie Limburg (circa 18 km).
- Beschermde Natuurmonument Dommelbeemden, gemeente Sint Oedenrode (circa 10 km).

De meest nabijgelegen gebieden zijn in figuur 12 weergegeven.

Figuur 12: Natura 2000-gebieden en Beschermd Natuurmonumenten rond de gemeente Uden.

7.3.2 Beschrijving gebieden en de instandhoudingdoelstellingen

Voor de rond de gemeente Uden gelegen Natura 2000-gebieden en Beschermd Natuurmonumenten is een beschrijving van het gebied gegeven, inclusief de kritische depositiewaarde voor stikstof, de geldende achtergrondconcentratie stikstof en de specifieke instandhoudingdoelstellingen die voor het gebied gelden.

Indirecte gevolgen die eventueel vanuit de gemeente Uden kunnen worden veroorzaakt, houden verband met de binnen de gemeente aanwezige veehouderij. Hierbij gaat het specifiek om verzuring en/of vermesting. Voor de habitatgebonden instandhoudingdoelstellingen is aangegeven in hoeverre ze gevoelig zijn voor verzuring en vermesting. Eén en ander is gebeurd op basis van informatie van de gebiedendatabase voor Natura 2000-gebieden van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (zie bijlage 22).

Voor Natura 2000-gebieden zijn algemene instandhoudingdoelstellingen opgesteld. Dit betreft:

- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische biodiversiteit en aan de gunstige staat van de instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingdoelstellingen zijn geformuleerd.

Oeffelter Meent

Ligging en grootte: Gemeente Boxmeer, 104 ha.

Gebiedsnummer en site code: 141/NL2003035

Kritische depositiewaarde (in mol N/ha/jr): 1300

Achtergrondconcentratie (in mol N/ha/jr): Circa 2000

Aanwezige habitattypen en gevoeligheid voor verzuring respectievelijk vermesting:

Stroomdalgraslanden	H6120	Zeer gevoelig	Gevoelig
Glanshaver- en vossenstaarthooilanden	H6510A	Gevoelig	Gevoelig

Algemeen:

De Oeffelter Meent is gelegen op een grofzandige oeverwal van een vroegere rivierloop in de uiterwaard van de Maas. Het gebied wordt doorsneden door een gekanaliseerde beek, de Oeffeltsche Raam, die ter plaatse in de Maas uitmondt. Het omvat een aantal hobbelige graslandpercelen. Het ontstane microreliëf en de overgangen naar meer kleihoudende bodems naar de randen toe hebben een gevarieerde vegetatie doen ontstaan. Op de zomerdijken komt een aan kalkarme bodem gebonden vorm van stroomdalgrasland voor, die in ons land slechts een beperkte verspreiding heeft.

Op voedselrijkere en mogelijk iets vaker overstroomde delen komen glanshaverhooilanden voor. Op de laagste delen en op de voormalige puinstortplaats zijn overstromingsgraslanden en ruigtevegetaties aanwezig.

De in het gebied aanwezige habitattypen zijn gevoelig tot zeer gevoelig voor verzuring en gevoelig voor vermesting.

Verzuring

Verzuring wordt veroorzaakt door een afname van de inundatie als gevolg van de omvangrijke normalisatie van de Maas in de vorige eeuw. Er wordt niet of nauwelijks nog vers sediment (via overstromingen of latere overstuiving) aangevoerd. Als gevolg van uitloging van de oude rivierduinen treedt verzuring op.

Eutrofiëring

Externe eutrofiëring treedt op als gevolg van vervuiling Maaswater door uitspoeling meststoffen en lozingen. Verder vindt binnen Natura 2000-gebied bemesting plaats waardoor veel gronden nog te voedselrijk zijn voor ontwikkeling Glanshaverhooiland en Stroomdalgrasland.

Beoordeling

De achtergrondconcentratie stikstof ligt hoger dan de kritische depositiewaarde. Indien het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied individuele ontwikkelingen toestaat die een toename van de verzuring van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden hiermee significante effecten mogelijk gemaakt. Dit ondanks dat deze eventuele toename beperkt is ten opzichte van verzuring als gevolg van verminderde inundatie van basenrijk oppervlaktewater door riviernormalisatie en hier ook los van staat.

Voor vermesting geldt hetzelfde. Indien het bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die een toename van de vermesting van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden ook hiervoor significante effecten mogelijk gemaakt. Dit ondanks dat deze eventuele toename beperkt is ten opzichte van bemesting binnen het gebied of eutrofiëring door Maaswater en hier ook los van staat.

Sint Jansberg

Ligging en grootte: Grens gemeenten Gennep en Mook, 226 ha.

Gebiedsnummer en site code: 142/NL3004004

Kritische depositiewaarde(in mol N/ha/jr): 1786

Achtergrondconcentratie (in mol N/ha/jr): Circa 2600

Aanwezige habitattypen en gevoeligheid voor verzuring respectievelijk vermesting:

Galigaanmoerassen	H7210	Gevoelig	Gevoelig
Beuken- en eikenbossen met hulst	H9120	Niet gevoelig	Gevoelig
Oude eikenbossen	H9190	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	H91EOC	Gevoelig	Gevoelig

Algemeen

De Sint Jansberg is een landgoed op het zuidelijk deel van de Nijmeegse stuwwal dat bestaat uit oude loofbossen, naaldbossen en bronnetjesbossen. Karakteristiek van de stuwwallen zijn de scheefgestelde lagen in de bodem. Bij de slechtdoorlatende lagen treedt het afstromende grondwater uit in de vorm van bron- en kwelzones. In het gebied liggen verschillende brongebieden en veenmoerassen. Aan de voet van het gebied, bij Plasmolen, ligt een moerassige laagte. Er zijn veelal steile hellingen en daardoor scherpe overgangen aanwezig van droog naar zeer nat.

De in het gebied aanwezige habitattypen zijn niet gevoelig tot gevoelig voor verzuring en gevoelig tot zeer gevoelig voor vermesting.

Verzuring

Zandwinning en verlaging van grondwaterstand aan de voet van de stuwwal zorgen voor daling van de grondwaterstand en afname van kwel in het Natura 2000-gebied. De verminderde of geheel gestopte toestroom van basenhoudend grondwater leidt tot verzuring

Eutrofiëring

Externe en interne eutrofiëring treedt op als gevolg van toestroom van voedselrijk en sulfaatrijk grondwater door bemesting van landbouwpercelen buiten het Natura 2000-gebied). Interne eutrofiëring speelt verder nog door verdroging als gevolg van sterke verlaging van de grondwaterstand aan de voet van de stuwwal.

Beoordeling:

De achtergrondconcentratie stikstof ligt hoger dan de kritische depositiewaarde. Indien het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied individuele ontwikkelingen toestaat die een toename van de verzuring van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden hiermee significante effecten mogelijk gemaakt. Dit ondanks dat deze eventuele toename beperkt is ten opzichte van verzuring als gevolg van het wegvallen van de bufferende werking van het grondwater en hier ook los van staat. Het wegvallen van de bufferende werking wordt veroorzaakt door verminderde of zelfs stoppende toestroom van basenhoudend grondwater.

Voor vermesting geldt het zelfde. Indien het bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die een toename van de vermesting van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden ook hiervoor significante effecten mogelijk gemaakt. Dit ondanks dat deze eventuele toename beperkt is ten opzichte van de eerder aangehaalde knelpunten ten aanzien van vermesting en hier ook los van staat.

Bruuk

Ligging en grootte: Gemeente Groesbeek, tegen Reichswald, 100 ha.
Gebiedsnummer en site code: 69/NL2003011
Kritische depositiewaarde(in mol N/ha/jr): 736
Achtergrondconcentratie (in mol N/ha/jr): Circa 2400

Aanwezige habitattypen en gevoeligheid voor verzuring respectievelijk vermesting:

Heischrale graslanden	H6230	Onbekend	Gevoelig
Blauwgraslanden	H6410	Gevoelig	Zeer gevoelig
Kalkmoerassen	H7230	Zeer gevoelig	Gevoelig

Algemeen

De Bruuk is een moerasgebied in het bekken van Groesbeek, dat wordt gevoed door kwelwater. Het is een voorbeeld van het zogenaamde meden- of madenlandschap, dat wordt gekenmerkt door een kleinschalige afwisseling van hooimoerassen, struwelen, houtwallen en natte bossen. De hooimoerassen zijn deels voorbeelden van het blauwgrasland, deels van het veldrusschraalland.

De in het gebied aanwezige habitattypen zijn gevoelig tot zeer gevoelig voor verzuring en vermesting.

Verzuring

Als gevolg van de ontwatering voor de landbouw, en door diverse grondwateronttrekkingen in de omgeving voor de drinkwatervoorziening, industrie en landbouw (beregenen) treedt verlaging van de grondwaterstand op in het gebied. Dit zorgt voor een verminderde toestroom van basenrijk grondwater, dat vervolgens leidt tot verzuring

Eutrofiëring

Vooraf percolatie vanuit een voormalige vuilstort leidt tot interne en externe eutrofiëring.

Beoordeling

De achtergrondconcentratie stikstof ligt hoger dan de kritische depositiewaarde. Indien het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied individuele ontwikkelingen toestaat die een toename van de verzuring van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden hiermee significante effecten mogelijk gemaakt. Dit ondanks dat deze eventuele toename beperkt is ten opzichte van verzuring als gevolg van de verminderde toestroom van basenrijk grondwater. Eventuele verzuring vanuit de gemeente Uden staat hier ook los van. Voor vermesting geldt hetzelfde. Indien het bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die een toename van de vermesting van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden ook hiervoor significante effecten mogelijk gemaakt. Dit ondanks dat deze eventuele toename beperkt is ten opzichte van de eerder aangehaalde knelpunten ten aanzien van vermesting en hier ook los van staat.

Zeldersche Driessen

Ligging en grootte: Gemeente Gennep, langs de Niers, 92 ha.

Gebiedsnummer en site code: 143/NL2003055

Kritische depositiewaarde(in mol N/ha/jr): 1300

Achtergrondconcentratie (in mol N/ha/jr): Circa 2300

Aanwezige habitattypen en gevoeligheid voor verzuring respectievelijk vermesting:

Stroomdalgraslanden	H6120	Zeer gevoelig	Gevoelig
Ruigten en zomen (droge bosranden)	H6430C	Zeer gevoelig	Niet gevoelig
Oude eikenbossen	H9190	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Droge hardhoutooibossen	H91F0	Zeer gevoelig	Gevoelig

Algemeen

De Zeldersche Driessen is gelegen in een binnenbocht van het riviertje de Niers. Het gebied bestaat voor een groot deel uit bos. Het is één van de weinige plaatsen in ons land waar op rivierduinen loofbos met in hoge mate natuurlijke samenstelling wordt aangetroffen. Ook zijn een tweetal kleine heideperceeltjes aanwezig. Het zuidelijk deel van het gebied, direct grenzend aan de Niers, bestaat voornamelijk uit soortenrijk stroomdalgrasland met plantengemeenschappen die karakteristiek zijn voor rivierduinen.

De in het gebied aanwezige habitattypen zijn niet gevoelig tot zeer gevoelig voor verzuring en vermesting.

Verzuring

Als gevolg van normalisatie van de Niers en de Maas treedt een sterke afname op van de inundatiefrequentie en duur hiervan op. Hierdoor wordt nauwelijks nog voor de buffering noodzakelijk vers sediment aangevoerd. Met als gevolg verzuring van hogere terreindelen.

Eutrofiering

Externe eutrofiëring treedt op als gevolg van vervuiling door het zeer voedselrijke rivierwater van de Niers, door uitspoeling van meststoffen en lozingen. Verder speelt bemesting van graslanden binnen het Natura 2000-gebied een rol.

Beoordeling

De achtergrondconcentratie stikstof ligt hoger dan de kritische depositiewaarde. Indien het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied individuele ontwikkelingen toestaat die een toename van de verzuring van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden hiermee significante effecten mogelijk gemaakt. Dit ondanks dat deze eventuele toename beperkt is ten opzichte van verzuring als gevolg van verminderde inundatie en sedimentatie.

Voor vermesting geldt hetzelfde. Indien het bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die een toename van de vermesting van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden ook hiervoor significante effecten mogelijk gemaakt. Dit ondanks dat deze eventuele toename beperkt is ten opzichte van de eerder aangehaalde knelpunten ten aanzien van vermesting en hier ook los van staat.

Maasduinen

Ligging en grootte: Gemeenten Gennep, Bergen en Venlo, tussen de Maas en de Duitse grens, 5.325 ha.
 Gebiedsnummer en site code: 145/NL1000028
 Kritische depositiewaarde(in mol N/ha/jr): 1071
 Achtergrondconcentratie (in mol N/ha/jr): Circa 2500

Aanwezige habitattypen en gevoeligheid voor verzuring respectievelijk vermesting:

Stuifzandheiden met struikhei	H2310	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Zandverstuivingen	H2330	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Zwak gebufferde vennen	H3130	Gevoelig	Gevoelig
Zure Vennen	H3160	Niet gevoelig	Gevoelig
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	H4010A	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Stroomdalgraslanden	H6120	Zeer gevoelig	Gevoelig
Actieve hoogvenen (heiveentjes)	H7110B	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Pioniersvegetaties met snavelbiezen	H7150	Gevoelig	Gevoelig
Hoogveenbossen	H91D0	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	H91E0C	Gevoelig	Gevoelig

Algemeen

Door de werking van de Maas en de Rijn zijn er terrassen ontstaan, die nu nog zichtbaar zijn in het landschap. Extra reliëf is ontstaan door de werking van de wind. In de laag gelegen delen heeft zich veen gevormd, al dan niet bedekt met een dunne laag dekzand. Vennen zijn ontstaan in de laagtes boven ondoorlatende leemlagen. De paraboolduinen, ontstaan uit stuifzand uit de rivierdalen, vormen het karakteristieke landschap van de Hamert en de rest van de Maasduinen. In het begin van de vorige eeuw zijn er op grote delen van deze 'Looierheide' eenvormige bossen aangelegd die mijnhout moesten leveren. Door de geïsoleerde ligging van de Maasduinen tussen de Maas en de Duitse grens is het gebied niet intensief ontwikkeld. Mede hierdoor is de ecologisch belangrijke overgang van hoog- naar laagterras in het stroomdal in stand gebleven. Hier en der bleven grotere en kleine stukken heide en stuifzand gespaard, waarvan de Berger Heide en de Hamert de grootste gebieden zijn. In de open heide liggen veel vennen, waarin deels hoogveenvegetaties aanwezig zijn. De overgangen van vennen naar natte heide zijn geleidelijk. Langs de Eckelsche Beek liggen hoge steilranden. Ten zuiden van Nieuw-Bergen ligt een restant van een oud kampenlandschap. In de Hamert ligt tevens een hoogveenrestant, het Pikmeeuwenwater. Het zandgebied grenst aan de oostkant in het verleden aan een uitgestrekt veengebied, delen hiervan worden nu hersteld in het natuurontwikkelingsplan Heerenveen.

Aan de westkant van de Hamert is in het Maasdal stroomdalgrasland aanwezig. Het meest zuidelijke deelgebied herbergt een Maasmeander met berkenbroekbos.

De in het gebied aanwezige habitattypen zijn niet gevoelig tot zeer gevoelig voor verzuring en gevoelig tot zeer gevoelig voor vermessing.

Verzuring

Verzuring treedt op als gevolg van verminderde toestroming basenrijk grondwater door zandwinningen, grondwateronttrekking voor drinkwater, industrie en landbouw, peilverlaging en normalisatie van de Maas, en ontwatering binnen en buiten het Natura 2000-gebied.

Eutrofiering

Op diverse locaties is (vroegere) eutrofiëring een groot knelpunt. Dit heeft te maken met bemesting binnen het Natura 2000-gebied, bemesting van landbouwgronden er omheen, toestroming van nutriënten- en sulfaatrijk grondwater en oppervlaktewater, voormalige grote concentraties vogels (meeuwen en eenden), en als gevolg van mineralisatie van veen door verdroging.

Beoordeling

De achtergrondconcentratie stikstof ligt hoger dan de kritische depositiewaarde. Indien het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied individuele ontwikkelingen toestaat die een toename van de verzuring van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden hiermee significante effecten mogelijk gemaakt. Dit ondanks dat deze eventuele toename beperkt is ten opzichte van het (gedeeltelijk) wegvallen van de aanvoer van basenrijk grondwater en de daarmee gepaard gaande verzuring in vennen. Eventuele verzuring vanuit de gemeente Uden staat hier ook los van.

Voor vermessing geldt het zelfde. Indien het bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die een toename van de vermessing van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden ook hiervoor significante effecten mogelijk gemaakt.

Boschhuizerbergen

Ligging en grootte: Gemeente Venray, op de provinciegrens, 278 ha.
Gebiedsnummer en site code: 144/NL2003010
Kritische depositiewaarde(in mol N/ha/jr): 1071
Achtergrondconcentratie (in mol N/ha/jr): Circa 2600

Aanwezige habitattypen en gevoeligheid voor verzuring respectievelijk vermessing:

Stuifzandheiden met struikhei	H2310	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Zandverstuivingen	H2330	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Zwak gebufferde vennen	H3130	Gevoelig	Gevoelig
Jeneverbesstruwelen	H5130	Gevoelig	Gevoelig

Algemeen

De Boschhuizerbergen vormen een stuifzandgebied in Noord-Limburg, gelegen tussen de Peel en de Maas. De stuifduinen van de Boschhuizerbergen zijn na de laatste ijstijd ontstaan als onderdeel van een uitgestrekt zandgebied in Noord-Limburg en Oost-Brabant. Op deze arme gronden werden weinig begroeide zandverstuivingen en droge heiden aangetroffen, waarin de Jeneverbes lange tijd een algemene verschijning was. Tegen het einde van de 19e eeuw werden in het gebied op grote schaal dennenbossen aangeplant, ten behoeve van houtproductie en vastlegging van de open zandgronden. Sindsdien bestaat het gebied uit een complex van naaldbossen, droge heideterreinen, jeneverbesstruwelen en open stuifzand. In het noordwestelijk deel van het gebied bevindt zich een voedselarm ven.

De in het gebied aanwezige habitattypen zijn niet gevoelig tot gevoelig voor verzuring en gevoelig tot zeer gevoelig voor vermesting.

Verzuring

Verzuring treedt op als gevolg van verminderde toestroming van basenhoudend grondwater door ontwatering van de omgeving van het Natura 2000-gebied, en door grondwateronttrekking voor drinkwater, industrie en landbouw

Eutrofiering

Ten aanzien van vermesting spelen geen specifieke onderwerpen.

Beoordeling

De achtergrondconcentratie stikstof ligt hoger dan de kritische depositiewaarde. Indien het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied individuele ontwikkelingen toestaat die een toename van de verzuring van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden hiermee significante effecten mogelijk gemaakt. Dit ondanks dat deze eventuele toename beperkt is ten opzichte van het (gedeeltelijk) wegvallen van de aanvoer van basenhoudend grondwater en de daarmee gepaard gaande verzuring in vennen. Eventuele verzuring vanuit de gemeente Uden staat hier ook los van.

Voor vermesting geldt hetzelfde. Indien het bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die een toename van de vermesting van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden ook hiervoor significante effecten mogelijk gemaakt.

Bult en Deurnesche Peel en Mariapeel

Ligging en grootte: Gemeente Deurne, 2.736 ha
Gebiedsnummer en site code: 139/NL1000027
Kritische depositiewaarde(in mol N/ha/jr): 400
Achtergrondconcentratie (in mol N/ha/jr): Circa 3200

Aanwezige habitattypen en gevoeligheid voor verzuring respectievelijk vermesting:

Droge heiden	H4030	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)	H7110A	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Herstellende hoogvenen	H7120	Niet gevoelig	Zeer gevoelig

Algemeen

Het gebied bestaat uit de drie deelgebieden: Deurnsche Peel, Mariapeel en Grauwveen. Tezamen met de nabijgelegen Groote Peel zijn het restanten van wat eens een uitgestrekt oerlandschap was van levend hoogveen. Deze peelhoogvenen werden grotendeels afgegraven tot op de zandondergrond. Deze gebieden zijn de zuidelijkste representanten van de vlakke subatlantische hoogvenen, die elders en ook in de Peelregio door afgraving, ontginning en verveningen grotendeels zijn verdwenen. Door de verschillende verveninggeschiedenis van de onderdelen van het gebied is er een grote en fijnschalige variatie in vegetatie en landschap, met gradiënten naar iets mineraalrijker milieu. In de oudste veenputten is al lange tijd sprake van hoogveengroei op miniatuurschaal. Op de grote restveeneenheden is nog een relatief grote veendikte aanwezig, waarop door herstelbeheer inmiddels ook op verschillende plaatsen ontwikkeling van hoogveenbegroeiingen plaats vindt. De Deurnsche Peel is het Brabantse deel van het gebied en bestaat naast de kern die grenst aan de Mariapeel ook uit een drietal kleinere deelgebieden: De Bult in het noorden en Grauwveen en Het Zinkske in het zuiden. In de Deurnsche Peel is tot in de jaren zeventig turf gewonnen, de sporen hiervan zijn nog duidelijk zichtbaar. In sommige oude turfputten zijn goed ontwikkelde hoogveenvegetaties te vinden. Het gebied bestaat uit een complex van fragmenten levend hoogveen, beginstadia van regenererend hoogveen, natte heide op rustend hoogveen en droge heide op minerale gronden, opgaand loof- en naaldbos, gras- en bouwlanden en open water (sloten, kanalen en plassen). De Mariapeel bestaat uit drie complexen (Griendtsveen, De Driehonderd Bunders en Mariaveen). Het landschap kenmerkt zich door een rijke afwisseling van onder andere hogere, droge en lage, vochtige heideterreinen en moerasachtige gedeelten, open en gesloten bossen, veenputten, wijken, vennen en open water. Het Mariaveen is een open heidegebied met enkele zandruggen. Na herstelmaatregelen in de jaren negentig herstelt het hoogveen zich weer. Grauwveen bestaat uit een complex van fragmenten levend hoogveen, beginstadia van regenererend hoogveen, droge en vochtige heide, moeras en opgaand loofbos. Er zijn turfgaten aanwezig.

De in het gebied aanwezige habitattypen zijn niet gevoelig voor verzuring en zeer gevoelig voor vermesting.

Verzuring

Verzuring treedt op als gevolg van verminderde toestroming van basenhoudend grondwater door ontwatering van de omgeving van het Natura 2000-gebied, en door grondwateronttrekking voor drinkwater, industrie en landbouw

Eutrofiering

Eutrofiering treedt op door verlaging van de grondwaterstand met als gevolg mineralisatie van veen, doorvoer van gebiedsvreemd water, vernatting middels instroom van fosfaatrijk kanaalwater in het verleden, en door drijftillen van watervogels.

Beoordeling

In het gebied komen geen habitattypen voor die (zeer) gevoelig zijn voor verzuring. Op dit moment is nog niet duidelijk in hoeverre een eventuele extra verzuring significant nadelige gevolgen heeft voor het gebied. De achtergrondconcentratie stikstof ligt echter aanmerkelijk hoger dan de kritische depositiewaarde. Indien het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied individuele ontwikkelingen toestaat die een toename van de verzuring van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden hiermee significante effecten mogelijk gemaakt.

Het aanwezige hoogveen is erg gevoelig voor vermesting. Indien het bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die een toename van de vermesting van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden ook hiervoor significante effecten mogelijk gemaakt.

Kampina & Oisterwijkse bossen en vennen

Ligging en grootte: Gemeenten Boxtel, Oirschot, Oisterwijk en Tilburg, 2.294 ha
Gebiedsnummer en site code: 133/NL3000401
Kritische depositiewaarde(in mol N/ha/jr): 1071
Achtergrondconcentratie (in mol N/ha/jr): Circa 1900

Aanwezige habitattypen en gevoeligheid voor verzuring respectievelijk vermesting:

Stuifzandheiden met struikhei	H2310	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Zandverstuivingen	H2330	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Zeer zwak gebufferde vennen	H3110	Gevoelig	Zeer gevoelig
Zwak gebufferde vennen	H3130	Gevoelig	Gevoelig
Zure Vennen	H3160	Niet gevoelig	Gevoelig
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	H4010A	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Droge heiden	H4030	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Heischrale graslanden	H6230	Onbekend	Gevoelig
Blauwgraslanden	H6410	Gevoelig	Zeer gevoelig
Actieve hoogvenen (heiveentjes)	H7110B	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Pioniervegetaties met snavelbiezen	H7150	Gevoelig	Gevoelig
Galigaanmoerassen	H7210	Gevoelig	Gevoelig
Oude eikenbossen	H9190	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidend)	H91EOC	Gevoelig	Gevoelig
Drijvende waterweegbree		Zeer gevoelig	Zeer gevoelig

Algemeen

Kampina en de naastgelegen Oisterwijkse vennen en bossen vormen samen een voorbeeld van het licht glooiende Brabants dekzandlandschap, met U-vormige paraboolduinen, met bossen, vennen, heide en overgangen naar schraalgraslanden in beekdalen. Kampina is een restant van het halfnatuurlijke Kempense heidelandschap, met droge en vochtige heidevegetaties, akkertjes, een meanderend riviertje, voedselarme vennen en blauwgraslanden. In de oeverzones van de vennen komt nog hoogveenvorming voor, in het zuiden liggen dopheidevelden. In het stroomdal van de vrij meanderende Beerze staan hoge populieren, elzenbroek, vochtige heide met gagelstruweel en blauwgraslanden. De vennen in het gebied zijn vaak langgerekt in zuidwest-noordoostelijke richting, de dominerende windrichting van de laatste ijstijd, toen dit landschap grotendeels werd gevormd. Vennen die in het gebied aanwezig zijn betreffen doorstroomvennen (o.a. de Centrale Vennen in de Oisterwijkse Bossen), geïsoleerde zure vennen, en vennen in beekdalflanken die (van oorsprong) onder invloed staan van inundatie met beekwater. De vennen in de Oisterwijkse bossen zijn merendeels ontstaan als uitgestoven laagten in een stuifzandlandschap, waar veentjes in ontstonden. Door vervening is hierin sinds de Middeleeuwen weer open water ontstaan. In het gebied zijn reeds in 1950 de eerste herstelmaatregelen in de vennen uitgevoerd.

De in het gebied aanwezige habitattypen zijn niet gevoelig tot zeer gevoelig voor verzuring en gevoelig tot zeer gevoelig voor vermesting.

Verzuring

Verzuring treedt op als gevolg van verminderde toestroming van basenhoudend grondwater door ontwatering binnen het Natura 2000-gebied en van de omgeving. Verder spelen toename van verdamping als gevolg van opslag en aanplant van bos, verlies van pH buffering door het stoppen van instroom van Beerze/Heilooopwater en het stoppen van het gebruik van vennen (zwemmen, schapen wassen).

Eutrofiering

Eutrofiering treedt op door toestroming van nutriëntenrijk en sulfaatrijk grondwater en oppervlaktewater vanuit aanliggende landbouwgronden, retentie van nutriëntenrijk en slibrijk water, overstrooming met slib- en nutriëntenrijk water, en door voorheen bemeste gronden.

Beoordeling

De achtergrondconcentratie stikstof ligt hoger dan de kritische depositiewaarde. Indien het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied individuele ontwikkelingen toestaat die een toename van de verzuring van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden hiermee significante effecten mogelijk gemaakt. Dit ondanks dat deze eventuele toename los staat van de problematiek rond de kwaliteit en voedselrijkdom van oppervlaktewater in het gebied.

Voor vermessing geldt het zelfde. Indien het bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die een toename van de vermessing van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden ook hiervoor significante effecten mogelijk gemaakt.

Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek

Ligging en grootte: Gemeenten Heusden, 's Hertogenbosch en
Vught 931 ha
Gebiedsnummer en site code: 132/NL9801049
Kritische depositiewaarde(in mol N/ha/jr): 729
Achtergrondconcentratie (in mol N/ha/jr): Circa 2000

Aanwezige habitattypen en gevoeligheid voor verzuring respectievelijk vermessing:

Kranswierwateren	H3140	Zeer gevoelig	Gevoelig
Blauwgraslanden	H6410	Gevoelig	Zeer gevoelig
Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	H6510A	Gevoelig	Gevoelig
Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	H6510B	Gevoelig	Gevoelig

Algemeen

Het Vlijmens Ven, de Moerputten en het Bossche Broek vormen samen één gebied ten zuidwesten van 's-Hertogenbosch. Hier gaat het beekdal van de Dommel over in het laagveengebied van de "Naad van Brabant". Door de ligging in deze overgangszone zijn in het gebied basenminnende water- moeras- en graslandvegetaties aanwezig. Het Vlijmens Ven is een kwelgebied waar kranswiervegetaties wordt aangetroffen in sloten. De Moerputten is een natuurreservaat met een groot areaal aan blauwgrasland en elzenbroekbos. Het Bossche Broek is een moerassig gebied in de benedenloop van de Dommel, waar blauwgraslanden aanwezig zijn.

De in het gebied aanwezige habitattypen zijn gevoelig tot zeer gevoelig voor verzuring en vermessing.

Verzuring

Verzuring treedt op als gevolg van verminderde toestroming van basenrijk grondwater door te lage polderpeilen, door het stoppen van inundaties (basen), door het afvangen van kwel door de Zuiderplas en PTT-plas, en door grondwateronttrekking voor drinkwater, industrie en landbouw. Verder treedt verzuring op door uitloging van basen als gevolg van de verlaging van grondwaterstanden.

Eutrofiering

Eutrofiering treedt op door slechte waterkwaliteit van de Dommel, doorvoer van landbouwwater uit het bovenstroomse gebied, inlaat van nutriëntenrijk oppervlaktewater, bemesting van landbouwpercelen en aanwezige voormalige landbouwgronden

Beoordeling

De achtergrondconcentratie stikstof ligt hoger dan de kritische depositiewaarde. Indien het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied individuele ontwikkelingen toestaat die een toename van de verzuring van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden hiermee significante effecten mogelijk gemaakt. Dit ondanks dat deze eventuele toename los staat van de problematiek in het gebied zelf.

Voor vermesting geldt het zelfde. Indien het bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die een toename van de vermesting van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden ook hiervoor significante effecten mogelijk gemaakt.

Strabrechtse Heide en Beuven

Ligging en grootte: Gemeenten Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Someren, 1.859 ha
Gebiedsnummer en site code: 137/NL1000024
Kritische depositiewaarde(in mol N/ha/jr): 1071
Achtergrondconcentratie (in mol N/ha/jr): Circa 1800

Aanwezige habitattypen en gevoeligheid voor verzuring respectievelijk vermesting:

Stuifzandheiden en struikhei	H2310	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Zandverstuivingen	H2330	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Zeer zwak gebufferde vennen	H3110	Gevoelig	Zeer gevoelig
Zwak gebufferde vennen	H3130	Gevoelig	Gevoelig
Zure vennen	H3160	Niet gevoelig	Gevoelig
Vochtige heiden	H4010A	Niet gevoelig	Zeer gevoelig
Vochtige alluviale bossen	H91EOC	Gevoelig	Gevoelig
Drijvende waterweegbree		Zeer gevoelig	Zeer gevoelig

Algemeen

De Strabrechtse Heide bestaat grotendeels uit glooiend dekzandlandschap, met daarnaast een deel stuifzandlandschap. Het gebied wordt gekenmerkt door een afwisseling van droge stukken met heide (deels op voormalig stuifzand), kleine stuifzanden en laagtes met natte heide en vennen. In het oosten van het gebied ligt het Beuven, het grootste ven van ons land. Hier is één van de eerste venherstelprojecten uitgevoerd, wat geleid heeft tot de terugkeer van zeldzame soorten. In dit ven wordt water uit de Peelrijt via een bezinkingsbekken ingelaten. Een aantal vennen worden deels gevoed door lokale kwel. De omringende bossen van het gebied bestaan vooral uit grove dennen. Aan de noordwestkant van het gebied ligt het beekdal van de Kleine Dommel, met alluviale bossen, wilgenstruweel, moerasruigten en vochtige schraallanden.

De in het gebied aanwezige habitattypen zijn niet gevoelig tot zeer gevoelig voor verzuring en gevoelig tot zeer gevoelig voor vermisting.

Verzuring

Verzuring treedt op door verlaging van grondwaterstanden en ontwatering van landbouwgronden, verlaging van het venpeil in het Beuven, wegvallen van kwel, grondwateronttrekking voor drinkwater, industrie en beregening in de landbouw, en verminderde toestroming van basenrijk grondwater.

Eutrofiering

Eutrofiering treedt op door hoge nutriëntenbelasting van toestromend oppervlaktewater, toestroming van nutriëntenrijk en sulfaatrijk grondwater, lozing in het verleden van nutriëntenrijk afvalwater, en een aanwezige schaapskooi in het gebied.

Beoordeling

De achtergrondconcentratie stikstof ligt hoger dan de kritische depositiewaarde. Indien het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied individuele ontwikkelingen toestaat die een toename van de verzuring van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden hiermee significante effecten mogelijk gemaakt. Dit ondanks dat deze eventuele toename los staat van de verzuring door oorzaken in en direct rond het gebied zelf.

Voor vermisting geldt het zelfde. Indien het bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die een toename van de vermisting van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden ook hiervoor significante effecten mogelijk gemaakt.

Gelderse Poort

Ligging en grootte: Gemeenten Nijmegen, Ubbergen, Millingen aan de Rijn, Lingewaal, Rijnwaarden, Duiven, Westervoort, 6.105 ha

Gebiedsnummer en site code: 67/NL9801024 + NL9902004

Kritische depositiewaarde(in mol N/ha/jr): 1300

Achtergrondconcentratie (in mol N/ha/jr): Circa 1800

Aanwezige habitattypen en gevoeligheid voor verzuring respectievelijk vermisting:

Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden		Zeer gevoelig	Niet gevoelig
Slikkige rivieroeveren		Zeer gevoelig	Niet gevoelig
Stroomdalgraslanden		Zeer gevoelig	Gevoelig
Ruigten en zomen		Zeer gevoelig	Niet gevoelig
Glanshaver- en vossenstaarthooilanden		Gevoelig	Gevoelig
Vochtige alluviale bossen		Gevoelig	Gevoelig
Droge harthoutooibossen		Zeer gevoelig	Gevoelig

Algemeen

De Gelderse Poort is de naam van een meer dan 6.000 hectare groot rivierenlandschap tussen de Duitse grens en de steden Arnhem en Nijmegen. Het ligt ingeklemd tussen de stuwwallen van Nijmegen en Montferland en omvat de stroomgebieden van de Rijn tussen Tolkamer en Arnhem (Bijlands Kanaal en Pannerdens Kanaal), van de Waal tussen Millingen aan de Rijn en Nijmegen, alsmede van de Oude Rijn tussen Elten (in Duitsland) en het dorpje Loo ten zuidoosten van Arnhem. Het laatste gebied wordt vooral gekenmerkt door verlandende stroombeddingen en oude meanders, omgeven door graslanden, akkers en wilgenbos. Het buitendijkse gebied van Rijn en Waal is sterk vergraven voor klei- en zandwinning en bestaat grotendeels uit open water, moerassen, ruigten, wilgenbos en diverse typen grasland, waaronder stroomdalgrasland op hooggelegen stroomruggen, oeverwallen en dijken. Hier bevinden zich gevarieerde natuurgebieden als de Bemmelse Waard, de Gendtse Waard, de Oude Waal en de Millingerwaard (langs de Waal), en de Lobberdense Waard en de Huissense Waarden (langs de Rijn); in de splitsing van Rijn en Waal ligt de Klompenwaard. Het binnendijkse polderlandschap bestaat voornamelijk uit graslanden, akkers, kleine waterlopen, rietlanden en moerasbos; ook hier bevinden zich enkele oude rivierlopen en tichtelterreinen. Van oorsprong een zeer belangrijk broedgebied voor moerasvogels (roerdomp, blauwborst en grote karekiet) en vogels van natte uiterwaard-graslanden (porseleinhoen en kwartelkoning). De betekenis is het afgelopen decennium sterk teruggelopen tengevolge van verdroging in combinatie met vegetatiesuccessie. Ook van grote betekenis als broedgebied voor broedvogels van waterrijke gebieden, al dan niet met opgaand bos (aalscholver, dodaars, zwarte stern, ijsvogel). Belangrijk rust- en foerageergebied voor aalscholver, wilde zwaan, kolgans, grauwe gans, slobbeend, nonnetje, meerkoet en kievit. Daarnaast van enig belang voor fuut, kleine zwaan, rietgans, smient, krakeend, wintertaling, pijlstaart, tafeleend, visarend, slechtvalk, grutto en wulp. Eén van de belangrijkste gebieden voor kolgans en kievit.

De in het gebied aanwezige habitattypen zijn gevoelig tot zeer gevoelig voor verzuring en niet gevoelig tot gevoelig voor vermesting.

Verzuring

Ten aanzien van verzuring spelen geen specifieke onderwerpen.

Eutrofiering

Eutrofiering treedt op door vervuiling van de Rijn en de Wild door uitspoeling van meststoffen en lozingen, en door bemesting van landbouwgronden binnen het Natura 2000-gebied

Beoordeling

De achtergrondconcentratie stikstof ligt hoger dan de kritische depositiewaarde. Indien het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied individuele ontwikkelingen toestaat die een toename van de verzuring van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden hiermee significante effecten mogelijk gemaakt.

Voor vermesting geldt het zelfde. Indien het bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die een toename van de vermesting van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden ook hiervoor significante effecten mogelijk gemaakt. Dit ondanks dat deze eventuele toename los staat van de eutrofiering door twee rivieren en door bemesting in het gebied zelf.

Uiterwaarden Waal

Ligging en grootte: Gemeenten Beuningen, Druten, Neder-Betuwe, Maasdriel, Neerijen, Nijmegen, Overbetuwe, Tiel, West Maas en Waal, Zaltbommel, 5.525 ha
Gebiedsnummer en site code: 68/NL2003041 + NL2000011
Kritische depositiewaarde(in mol N/ha/jr): 1250
Achtergrondconcentratie (in mol N/ha/jr): Circa 2000

Aanwezige habitattypen en gevoeligheid voor verzuring respectievelijk vermesting:

Slikkige rivieroever		Zeer gevoelig	Niet gevoelig
Stroomdalgraslanden		Zeer gevoelig	Gevoelig
Glanshaver- en vossenstaarthooilanden		Gevoelig	Gevoelig
Vochtige alluviale bossen		Gevoelig	Gevoelig

Algemeen

De uiterwaarden Waal bevatten relatief hooggelegen uiterwaarden van de Rijswaard en de Kil van Hurwenen. Het gaat hier om oude meanders en hun oeverlanden waar de rivier dwars doorheen is gegraven; deze uiterwaarden bevatten soortenrijke glanshaverhooilanden stroomdalgraslanden en open water. De uiterwaarden Waal zijn een belangrijk broedgebied voor soorten van natte, ruige graslanden (porseleinhoen, kwartelkoning). Het is daarnaast ook een belangrijk rust- en foerageergebied voor kleine zilverreiger, kleine zwaan, kolgans, grauwe gans, smient, tafeleend, Kievit en grutto. daarnaast van enig belang voor fuut, aalscholver, brandgans, kraakeend, pijlstaart, slobbeend, kuifeend, nonnetje, slechtvalk, meerkoet en wulp.

De in het gebied aanwezige habitattypen zijn gevoelig tot zeer gevoelig voor verzuring en niet gevoelig tot gevoelig voor vermesting.

Verzuring

Ten aanzien van verzuring spelen geen specifieke onderwerpen.

Eutrofiering

Eutrofiering treedt op door bemesting van landbouwgronden binnen het Natura 2000-gebied

Beoordeling

De achtergrondconcentratie stikstof ligt hoger dan de kritische depositiewaarde. Indien het bestemmingsplan Buitengebied Uden individuele ontwikkelingen toestaat die een toename van de verzuring van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden hiermee significante effecten mogelijk gemaakt.

Voor vermessing geldt het zelfde. Indien het bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die een toename van de vermessing van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden ook hiervoor significante effecten mogelijk gemaakt. Dit ondanks dat deze eventuele toename los staat van de eutrofiering door bemesting in het gebied zelf.

7.4 Mogelijke effecten

7.4.1 Inleiding

Zoals eerder aangegeven kan er bij de beoordeling of het nieuwe bestemmingsplan tot significant negatieve effecten kan leiden onderscheid worden gemaakt tussen directe aantasting indirecte aantasting.

7.4.2 Directe aantasting

Aangezien er op korte afstand van de gemeente Uden geen Natuurbeschermingswetgebieden zijn gelegen, is directe aantasting of verstoring niet aan de orde. Het dichtstbijzijnde gebied (De Oeffelter Meent in de gemeente Boxmeer) ligt op circa 14 kilometer. Verdroging, verstoring of andere directe aantasting als gevolg van het bestemmingsplan Buitengebied Uden zijn op deze afstanden niet te verwachten.

7.4.3 Indirecte aantasting

Indirecte effecten door toename van de ammoniakdepositie vanuit veehouderijbedrijven uit de gemeente Uden is op grond van het vigerende bestemmingsplan Buitengebied, maar ook op grond van het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied op voorhand niet uit te sluiten. Dit kan significant negatieve effecten op de instandhoudingdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden opleveren. Daarom is een passende beoordeling in het kader van de Nbw aan de orde. Conform artikel 19j lid 4 van de Nbw dient de passende beoordeling onderdeel te vormen van het plan-MER.

Het voorgaande betekent dus dat bij de beoordeling of er als gevolg van het nieuwe bestemmingsplan mogelijk significant negatieve effecten zijn te verwachten uitsluitend worden gedacht aan indirecte gevolgen.

Concreet betreft het effecten op de instandhoudingdoelstellingen als gevolg van verzuring en vermesting door de emissie van ammoniak uit veehouderijen.

In het kader van het plan-MER zijn de emissies en deposities van ammoniak (stikstof) vanuit veehouderijen in de gemeente Uden berekend. Dit is gebeurd middels het rekenmodel OPS-Pro 4.3 (versie 20 juli 2011) van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). De berekende waarden zijn middels GIS op kaart inzichtelijk gemaakt. Hierbij is onderscheid gemaakt in:

- Huidige situatie (mei 2012).
- Autonome ontwikkeling.
- Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied.
- Alternatief.
- Worst case situatie.

De huidige situatie en autonome ontwikkeling dienen als referentie en zijn vergeleken met de redelijkerwijs maximaal te verwachten gezamenlijke gevolgen van het voorontwerp bestemmingsplan en het alternatief hierop, en de volledige worst case situatie.

Mestbe- en verwerking zijn in de verschillende scenario's niet afzonderlijk meegenomen omdat er vanuit gegaan wordt dat gebruik wordt gemaakt van zoveel mogelijk gesloten systemen, en er sprake moet zijn van een nevenactiviteit binnen een agrarisch bedrijf met een maximaal bouwvlak van 1,5 ha. Daarom is aangenomen dat de eventuele emissie naar verwachting zeer beperkt zal zijn ten opzichte van de emissie afkomstig uit stallen met dieren. Mede door de grote afstanden zal er derhalve ten opzichte van de emissies vanuit stallen geen wezenlijk effect op de totale stikstofdepositie optreden. Dit neemt niet weg dat voor elk initiatief te zijner tijd een individuele toetsing plaats moet vinden of significant negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

7.4.4 Huidige situatie

De feitelijke ammoniaksituatie van mei 2012 is in beeld gebracht op basis van de dieraantallen uit de vigerende milieuvergunningen zoals deze door de gemeente Uden in het provinciale Bestand Veehouderijbedrijven Brabant (Web-BVB) zijn opgenomen.

De invoergegevens zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 11. Het betreft uitsluitend de bijdrage van de veehouderijbedrijven vanuit de gemeente.

De Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten liggen allemaal buiten de gemeente. Hiervoor is de totale bijdrage op het dichtstbijzijnde punt bepaald. Het blijkt dat de huidige bijdrage op de dichtstbijzijnde punten van de verschillende Natura 2000-gebieden varieert van 1,9 tot 25,1 mol (zie bijlage 16). Opgeteld bij de heersende achtergrondconcentratie zal deze bijdrage voor een overschrijding van de kritische depositiewaarde zorgen.

7.4.5 Autonome ontwikkeling

Bij de autonome ontwikkeling is uitgegaan van de huidige situatie verminderd met zekere ontwikkelingen die de komende 10 jaar gaan optreden. In het kader van het Besluit huisvesting en het Actieplan ammoniak moeten veel intensieve veehouderijen de komende jaren hun ammoniakemissie terugbrengen. Dit zijn zekere maatregelen die voor een algehele afname van de ammoniakemissie zorgen.

De invoergegevens zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 12.

De totale bijdrage op het dichtstbijzijnde punt van de gebieden is bepaald en varieert van 1,6 tot 22,1 mol (zie bijlage 16). Dit is een zeer beperkte afname ten opzichte van de huidige situatie.

7.4.6 Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied

Voor het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied is uitgegaan van de redelijkerwijs maximaal te verwachten ontwikkelingen op grond van de randvoorwaarden uit het voorontwerp bestemmingsplan en andere milieuregelgeving en ruimtelijke randvoorwaarden.

De invoergegevens zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 13.

De mogelijk optredende totale bijdrage op het dichtstbijzijnde punt van de gebieden is bepaald en varieert van 2,0 tot 27,2 mol (zie bijlage 16). Dit is een toename ten opzichte van de huidige en autonome situatie.

7.4.7 Alternatief

Voor het alternatief is uitgegaan van de redelijkerwijs maximaal te verwachten ontwikkelingen op grond van de randvoorwaarden uit het alternatief op het voorontwerp bestemmingsplan en andere milieuregelgeving en ruimtelijke randvoorwaarden.

De invoergegevens zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 14.

De mogelijk optredende totale bijdrage op het dichtstbijzijnde punt van de gebieden is bepaald en varieert van 2,0 tot 27,2 mol (zie bijlage 16). Dit is een toename ten opzichte van de huidige en autonome situatie. Ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan is mogelijke depositie gelijk.

7.4.8 Worst case situatie

Voor de volledige worst case situatie is er vanuit gegaan dat alle veehouderijen, binnen de beschikbare geurruimte, maximaal ontwikkelen en omschakelen naar pluimvee. Dit kan leiden tot een hogere emissie van ammoniak.

De invoergegevens zijn opgenomen in bijlage 4. De resultaten zijn op kaart verwerkt in bijlage 15.

De maximaal mogelijk optredende totale bijdrage op het dichtstbijzijnde punt van de gebieden is bepaald en varieert van 2,1 tot 27,8 mol (zie bijlage 16). Dit is een toename ten opzichte van de huidige en autonome situatie, maar ook ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan en het alternatief.

7.4.9 Vergelijking en conclusie

Zoals eerder aangegeven, zijn de (mogelijke) ammoniakgevolgen van de vijf scenario's verwerkt op de kaarten in bijlage 11 tot en met 15 en de tabel in bijlage 16. Het voorontwerp bestemmingsplan en het alternatief maken een toename van de ammoniakdepositie voor de op afstand gelegen Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten mogelijk. Dit is echter inherent aan het vergelijken van de werkelijk aanwezige situatie met de redelijkerwijs maximaal te verwachten ontwikkelingen. Het alternatief is nagenoeg gelijk aan het bestemmingsplan. Op grond van de worst case ontwikkeling is er sprake van een verslechtering ten opzichte van de huidige en autonome situatie, maar ook ten opzichte van het plan.

7.5 Zijn de mogelijke effecten significant?

Aangezien de achtergrondconcentratie voor alle omliggende Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten reeds hoger ligt dan de voor de verschillende gebieden van toepassing zijnde kritische depositiewaarde (op grond van de van toepassing zijnde instandhoudingdoelstellingen) levert een toename van de ammoniakdepositie op deze gebieden nagenoeg altijd significant negatieve gevolgen op. Landelijk onderzoek en de voor de verschillende Natura 2000-gebieden op te stellen beheerplannen moeten nog uitwijzen wat deze eventuele gevolgen concreet zijn.

De ontwikkelingen die het voorontwerp bestemmingsplan mogelijk maken, kunnen voor een toename zorgen van de depositie voor de op grotere afstand van de gemeente gelegen Natura 2000-gebieden. Door de grote afstand is de eventuele toename vanuit de gemeente Uden relatief beperkt ten opzichte van de huidige achtergronddepositie en de kritische depositiewaarden van de Natura 2000-gebieden. Significant negatieve gevolgen zijn echter niet uit te sluiten.

7.6 Zijn significante effecten te voorkomen?

7.6.1 Inleiding

Nu geconcludeerd is dat als gevolg van het voorontwerp bestemmingsplan Uden significant negatieve effecten op voorhand niet zijn uit te sluiten, is de vervolgvraag of deze effecten zijn te voorkomen? Eerder in dit plan-MER is reeds kort ingegaan op de Verordening Stikstof en Natura 2000 en de hierop van toepassing zijnde jurisprudentie. Dit wordt hierna verder uitgewerkt.

7.6.2 Kader" Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant"

De Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) bevat een eigen vergunningstelsel, dat op 1 oktober 2005 in werking is getreden. Dit stelsel is ter waarborging van de bescherming- en instandhoudingdoelstellingen van de gebieden die aangewezen zijn als speciale beschermingszones op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn (de Natura 2000-gebieden).

Sinds 31 maart 2010 kent de Nbw een aparte paragraaf over de toetsing van de invloed van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Dit is Hoofdstuk III, Titel 2, § 2a, "nadere regels met betrekking tot stikstofdepositie" (artikel 19kd t/m 19km Nb-wet). Op basis van artikel 19ke, tweede, derde en vijfde lid, van de Nbw kunnen Provinciale Staten algemeen verbindende voorschriften opstellen om daarmee passende maatregelen te treffen om verslechtering van de kwaliteit van voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied te voorkomen.

Op grond daarvan hebben Provinciale Staten van Noord-Brabant op 9 juli 2010 de "Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant" vastgesteld voor stikstofdeposities afkomstig van veehouderijbedrijven. De verordening is gebaseerd op een convenant dat op 29 september 2009 tot stand is gekomen tussen een groot aantal partijen in Noord-Brabant en Limburg. Dit convenant is in de wetgeschiedenis expliciet verbonden aan artikel 19ke en 19kf van de Nbw (zie daarvoor met name Kamerstukken II 2009/10, 32 127, nr. 7, p. 79/80, 83 en 84).

De verordening maakt deel uit van het pakket aan maatregelen om de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden naar beneden te brengen. Andere maatregelen die dit bewerkstelligen zijn de Programmatische Aanpak Stikstof (officieel: de Programmatische aanpak vermindering stikstofdepositie, zie hiervoor Hoofdstuk III, Titel 2, § 2a.2. artikel 19kg t/m 19km Nb-wet) en de stikstofparagrafen in de beheerplannen van de Natura 2000-gebieden (zie artikel 19a Nb-wet).

De verordening beoogt:

- De Natura 2000-instandhoudingdoelstellingen dichterbij te brengen.
- Te garanderen dat verslechtering van habitats door stikstofdeposities wordt voorkomen.
- Ontwikkelruimte voor veehouderijbedrijven mogelijk te maken.

De verordening is gebaseerd op vier pijlers:

- a. Technische eisen stalsystemen.
- b. Saldering via een depositiebank.
- c. Piekbelastingen.
- d. Monitoring en “hand-aan-de-kraan”.

Technische eisen stalsystemen

Nieuwe en te renoveren stallen van veehouderijbedrijven dienen gemeld te worden en te voldoen aan technische eisen om de stikstofdepositie zoveel mogelijk te beperken (artikel 2). De eisen waar de bedrijven aan dienen te voldoen zijn opgenomen in bijlage 1 van de verordening en verschillen per diercategorie. In het geval van nieuwe ontwikkelingen in stalsystemen wordt bijlage 1 hierop aangepast. Een commissie van onafhankelijke deskundigen (artikel 5) zal GS hierin adviseren.

De eisen uit bijlage 1 van de verordening gaan verder dan de eisen uit het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (beter bekend als het Besluit huisvesting). De eisen gelden per direct bij bedrijfswijzigingen waarbij sprake is van een of meerdere nieuwe stallen of renovatie van een of meerdere stallen. Uiterlijk in 2028 dienen alle bedrijven, ook wanneer er geen sprake is van nieuwe of gerenoveerde stallen, gemiddeld aan deze eisen te voldoen (artikel 3). Als gevolg van deze technische eisen zal de komende twee decennia de stikstofdepositie in Noord-Brabant vanuit de landbouw sterk afnemen.

Saldering via depositiebank

Wanneer een veehouderij bij een uitbreiding, ondanks het toepassen van de vereiste technieken om de stikstofdepositie te beperken, toch toeneemt in depositie wordt dit gesaldeerd, mits er voldoende saldo beschikbaar is. Mocht er onvoldoende saldo zijn dan is een uitbreiding vooralsnog niet mogelijk.

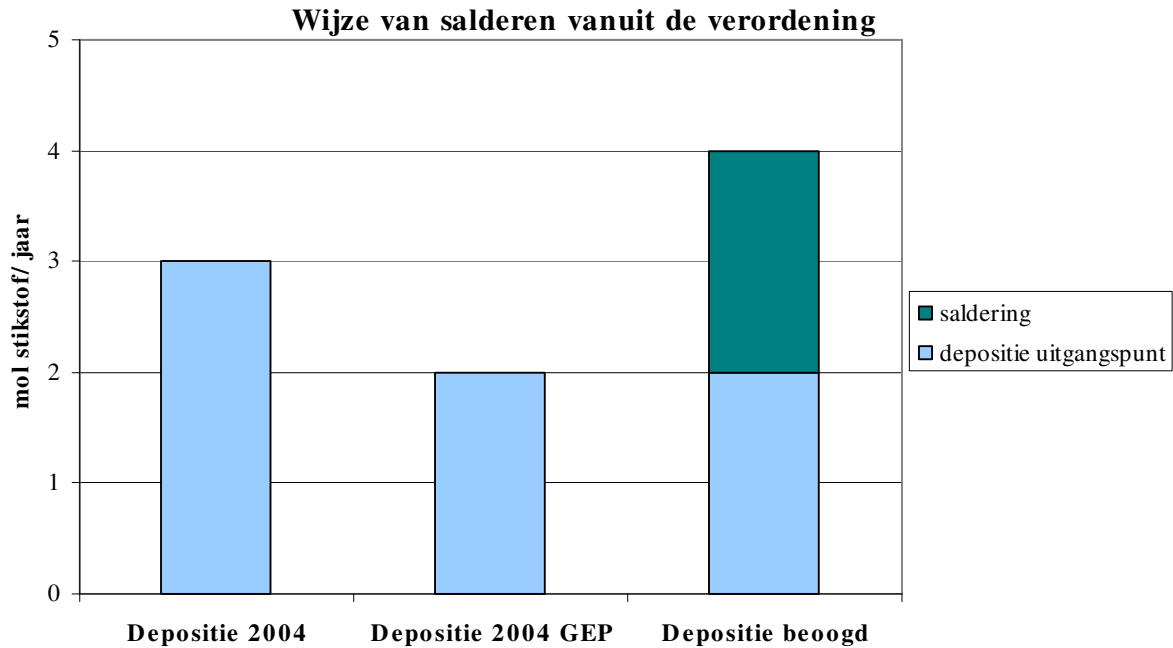
Door deze saldering wordt voorkomen dat er een toename van depositie op de habitats van de Natura 2000-gebieden plaatsvindt.

Bij deze saldering wordt een aantal regels gehanteerd. De belangrijkste zijn:

- De saldering vindt plaats via de provinciale depositiebank.
- Deze bank is gevuld met deposities die zijn berekend op basis van deposities van veehouderijen die zijn gestopt of ingekrompen vanaf 7 december 2004. Daarbij geldt dat daar waar de vervallen depositie van een bedrijf meer dan 50 mol stikstof/ha/jaar bedroeg, daarvan slechts 50 mol stikstof/ha/jaar in de depositiebank terecht komt.
- Verplichte saldering van het uitbreidende bedrijf vindt plaats vanaf het zogenaamde “gecorrigeerde emissieplafond”. Dit ligt in het gros van de gevallen lager dan de emissie/depositie op 7 december 2004. Het gevolg is dat er meer wordt gesaldeerd dan noodzakelijk op basis van artikel 19kd van Nb-wet. Er is dus in feite sprake van afroeping van ontwikkelruimte.

- Saldering vindt plaats op het niveau van habitats per Natura 2000-gebied. Hiervoor wordt gebruikt gemaakt van habitatkaarten per Natura 2000-gebied, waarop de ligging van de stikstofgevoelige habitats is opgenomen.
 - Per habitat per Natura 2000-gebied is berekend wat de salderingsruimte is op basis van de gestopte en ingekrompen bedrijven per 7 december 2004. Bij iedere nieuwe uitbreiding van een veehouderij wordt bepaald of saldering nodig is en of er per habitat voldoende ontwikkelruimte 'in de bank aanwezig is'. Is dit het geval, dan wordt de saldering uitgevoerd en 'afgeboekt' van de bank.
 - Er ontstaat dan per habitat een nieuw (lager) saldo. Is dit niet het geval, dan wordt de uitbreiding niet toegestaan.
- Saldering is mogelijk tot een maximum van 50 mol stikstof/ha/jaar. Wanneer een bedrijf na de beoogde uitbreiding op een of meer habitats 50 mol stikstof/ha/jaar of meer aan stikstof zou deponeren, kan er niet worden gesaldeerd en wordt de uitbreiding niet toegestaan.
 - Er wordt een onderscheid gemaakt tussen bedrijven die maximaal 5 mol stikstof/ha/jaar en bedrijven die meer dan 5 mol stikstof/ha/jaar deponeren. Bedrijven die meer dan 5 mol stikstof/ha/jaar deponeren kunnen enkel gebruik maken van een deelregistratie van de depositiebank. Deze deelregistratie is gevuld met vervallen deposities van gestopte en ingekrompen bedrijven die eveneens meer dan 5 mol stikstof/ha/jaar bedragen. Deze regel stimuleert de afwaartse beweging: ontwikkelingen verder van Natura 2000-gebieden af worden beter gefaciliteerd en daarmee gestimuleerd ten koste van ontwikkelingen in de buurt van de Natura 2000-gebieden.

Hierbij is met name de verplichting van het uitbreidende bedrijf om te salderen vanaf het gecorrigeerde emissieplafond een eis die er aanvullend voor zorgt dat de stikstofdepositie omlaag gaat. Het gevolg is dat er meer wordt gesaldeerd dan noodzakelijk op basis van artikel 19kd van Nbw. Hieronder is dit grafisch vormgegeven voor een bedrijf dat in 2004 een depositie van 3 mol stikstof/jaar had, met een gecorrigeerd emissieplafond van 2 mol stikstof/jaar en dat een beoogde situatie heeft met een depositie van 4 mol stikstof/jaar. Er wordt in dit voorbeeld 2 mol stikstof/ jaar gesaldeerd uit de depositiebank, terwijl de feitelijke toename maar 1 mol stikstof/jaar is.

Piekbelastingen

In de verordening worden veehouderijen die meer dan 200 mol stikstof/ha/jaar op een voor stikstof gevoelig habitat deponeren als aparte categorie onderscheiden. Het beleid is er op gericht deze bedrijven, de zogenaamde piekbelastingen, te beëindigen, te verplaatsen of te saneren. Er zijn in Noord-Brabant 15 bedrijven gekarakteriseerd als piekbelasting. In de gemeente Uden bevinden zich geen veehouderijen die hieronder vallen.

Monitoring en "hand-aan-de-kraan"

Jaarlijks wordt een rapportage opgesteld over de ontwikkelingen in stikstofdepositie per habitat per Natura 2000-gebied (artikel 37). Ook de ontwikkelingen in de onderliggende factoren die de mate van stikstofemissie vanuit de veehouderij bepalen worden in de analyse meegenomen. Hierbij moet worden gedacht aan de voortgang van de implementatie van emissiearme stalsystemen en de ontwikkeling van de veestapel in Noord-Brabant.

Deze rapportage wordt jaarlijks besproken in een bestuurlijk overleg met alle partijen die het convenant en de daarop gebaseerde verordening hebben onderschreven. Wanneer uit de rapportage blijkt dat de daling van stikstofdepositie achterblijft, zullen aanvullende maatregelen worden genomen. Deze maatregelen kunnen bestaan uit extra technische maatregelen, aangescherpte voorwaarden bij saldering en/of het beperken van de veestapel.

7.6.3 Conclusie voorkomen significant negatieve effecten

Een toename van de ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden wordt door het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied op voorhand niet onmogelijk gemaakt. In verband met de hoge achtergronddepositie aan ammoniak, staat de Nb-wet een verdere toename van stikstofdepositie niet toe. Dit kan immers leiden tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de gebieden. De Verordening Stikstof en Natura 2000 biedt ruimte aan ontwikkelingen van veehouderijen, zonder dat dit ten koste gaat van de bescherming van Natura 2000-gebieden. Hiervoor moet elke depositietoename vanuit stallen worden gecompenseerd door minimaal een zelfde depositieafname door stoppende veehouderijen.

Uitvoering van de verordening kan gezien worden als een mitigerende maatregel die er voor zorgt dat er voor de Brabantse veehouderij ontwikkelingen mogelijk blijven, zonder dat dit leidt tot een toename van depositie op in de provincie gelegen Natura 2000-gebieden. Door het stoppen van bedrijven, het toepassen van extra emissiebeperkende maatregelen en het afkomen van de depositiebank zal de verordening leiden tot een daling van de uitstoot en depositie van ammoniak. De systematiek heeft indirect ook een positief effect op de depositie van bosgebieden die in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij worden beschermd.

Mestbe- en verwerking vallen niet onder de Verordening Stikstof en Natura 2000. Op grond van de Natuurbeschermingswet zijn activiteiten die significant negatieve effecten kunnen hebben echter niet toegestaan. Omdat achtergrondconcentratie stikstof op de Natura 2000-gebieden hoger is dan de kritische depositiewaarde, zijn significant negatieve effecten op voorhand echter niet uit te sluiten. Dit ondanks dat de afstanden tot Natura 2000-gebieden groot zijn, het altijd een nevenactiviteit bij andere agrarische activiteiten moet betreffen, en gebruik wordt gemaakt van zoveel mogelijk gesloten systemen en daardoor de emissie veroorzaakt door deze activiteiten zeer beperkt is ten opzichte van de emissie vanuit stallen. In het kader van deze Passende Beoordeling zijn geen mitigerende maatregelen beschikbaar.

7.7 Conclusies en aanbevelingen

De achtergronddepositie op alle rond de gemeente Uden gelegen Natura 2000-gebieden is hoger dan de kritische depositiewaarde. Het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied en het alternatief hierop sluiten significant negatieve gevolgen in de vorm van een verdere toename van de stikstofdepositie op voorhand niet uit. Op grond van de Natuurbeschermingswet is dit echter niet toegestaan. Middels de provinciale Verordening Stikstof en Natura 2000 worden negatieve gevolgen voorkomen, zonder dat dit ten koste gaat van de ontwikkelingsmogelijkheden voor veehouderijen. Oftewel door de verplichting om bij alle nieuwbouw van stallen (dus ook binnen een geldend bouwvlak) verdergaande emissiereducerende stalsystemen toe te passen, of indien er dan toch nog sprake is van een toename van de depositie, door saldering middels ammoniak van stoppende veehouderijen.

De borging dat er geen depositietoename kan optreden is daarmee geregeld in de Natuurbeschermingswet en de hieraan gekoppelde verordening.

Om ook via het bestemmingsplan een borging te hebben dat geen significant negatieve effecten optreden voor Natura 2000-gebieden worden in het ontwerp bestemmingsplan voorwaardelijke verplichtingen opgenomen dat voorafgaande aan de vergroting of omschakeling van een bouwvlak om meer dieren te houden, bij het vergroten van het aantal dieren door de verdere invulling van het geldende bouwvlak, of andere ontwikkelingen die een toename van de depositie kunnen veroorzaken, vooraf aangetoond moet worden dat er geen significant negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen optreden. Hierbij kan worden teruggevallen op de noodzakelijke vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet en de melding die noodzakelijk is in het kader van de Verordening Stikstof en Natura 2000 (inclusief eventueel noodzakelijke saldering).

8 Vergelijking van de alternatieven

8.1 Inleiding

In het kader van de plan-m.e.r. is het van belang dat de gevolgen die het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied mogelijk maakt, te vergelijken met een referentie, de huidige situatie en de autonome ontwikkeling (de gevolgen die het huidige bestemmingsplan mogelijk maakt). In hoofdstuk 6 is per aspect ingegaan op de mogelijke gevolgen. In dit hoofdstuk worden deze mogelijke gevolgen met elkaar vergeleken. In tabel 6 is in beeld gebracht hoe de positieve en negatieve effecten zich tot elkaar verhouden. Omdat bij het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied en het alternatief hierop, uitgegaan wordt van de redelijkerwijs maximaal te verwachten gevolgen die het plan mogelijk maakt, wordt de huidige situatie als neutraal beschouwd. Eventuele positieve effecten worden als + aangeduid, eventuele negatieve effecten worden als - aangeduid.

Variant	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling	Voorontwerp bestemmingsplan	Alternatief	Worst case
Aspect					
Geur	0	0+	0-	0-	-
Ammoniak	0	0+	0-	0-	--
Fijn stof	0	0	0+	0+	--
Volksgezondheid	0	0+	0-	0-	0-
Geluid	0	0	0	0	0
Verkeer en infrastructuur	0	0	0	0	0
Water	0	0	0	0	0
Bodem	0	0	0	0	0
Externe veiligheid	0	0	0	0	0
Landschap en natuur	0	0	0	0	0
Archeologie en cultuurhistorie	0	0	0	0	0

- 0 = neutraal
- 0+ = beperkt positief
- + = positief
- ++ = duidelijk positief
- 0- = beperkt negatief
- = negatief
- = duidelijk negatief

Tabel 6: Vergelijking van de alternatieven

8.2 Conclusie

In zijn algemeenheid blijkt dat de verschillen tussen de eerste vier scenario's relatief beperkt zijn. Dit is te verklaren doordat de mogelijkheden in het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied (en het alternatief hierop) slechts weinig verschillen van het huidige bestemmingsplan. Het nieuwe plan is planologisch gezien in grote lijnen consoliderend ten opzichte van het bestaande.

Het voorontwerp bestemmingsplan kan enkele beperkt negatieve effecten veroorzaken ten opzichte van de referentiesituatie. Dit is echter inherent aan het uitwerken van de redelijkerwijs maximaal te verwachten ontwikkelingen. Er blijft over het algemeen sprake van een acceptabel woon en leefklimaat. In dat geval is het aspect als neutraal te beschouwen. Het alternatief kan een beperkt positief effect hebben ten opzichte van het plan. In de worst case situatie is sprake van een duidelijke verslechtering. Het is echter niet aannemelijk dat alle veehouderijen omschakelen naar pluimveebedrijven.

Middels monitoring wordt de komende jaren regelmatig getoetst dat er in de gemeente sprake blijft van een aanvaardbaar geurniveau. Indien uit de monitoring blijkt dat de geursituatie in de gemeente toch onevenredig zou verslechteren ten opzichte van de aannamen waar vanuit is gegaan bij het vaststellen van de geurverordening, dan kan zo nodig bijstelling van normen uit de geurverordeningen plaatsvinden. Dit zal dan vervolgens gebeuren op grond van een zorgvuldige geurgebiedsvisie, waarin ook de resultaten uit dit plan-MER kunnen worden meegenomen.

Voor het aspect ammoniak worden in het ontwerp bestemmingsplan voorwaardelijke verplichtingen opgenomen dat een ontwikkeling alleen mag plaatsvinden als vooraf aangetoond wordt dat er geen negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden plaats kunnen vinden.

9 Mitigerende en compenserende maatregelen

9.1 Inleiding

In de volgende paragrafen is voor enkele aspecten aangegeven welke mitigerende of compenserende maatregelen kunnen worden getroffen om de mogelijke negatieve gevolgen voor het betreffende aspect zoveel mogelijk te beperken.

9.2 Geur

Op grond van het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied en de geldende gemeentelijke geurverordening, is een verslechtering van de geursituatie ten opzichte van de huidige situatie mogelijk. Dit is inherent aan de door de gemeenteraad vastgestelde geurverordening, waarbij een afweging is gemaakt tussen de belangen van burgers en veehouderijen. Het is echter niet te verwachten dat de ontwikkelingen tot een onacceptabele geursituatie in de gemeente leiden.

De Wgv, de gemeentelijke geurverordening, het Besluit huisvesting, de Verordening ruimte en de Verordening Stikstof en Natura 2000 hebben tot gevolg dat de geurbelasting per dier of dierplaats de komende jaren zal afnemen ten opzichte van de huidige situatie.

Verdergaande maatregelen die in deze zin getroffen kunnen worden om de geursituatie niet te laten verslechteren, zijn het, conform het alternatief, beperken van de ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderijen in het westelijk gedeelte van de gemeente. Dit heeft slechts een beperkt positief effect.

9.3 Ammoniak

De Wav, het Besluit huisvesting, de Natuurbeschermingswet, de Verordening ruimte en de Verordening Stikstof en Natura 2000 hebben tot gevolg dat de ammoniakemissie per dier of dierplaats de komende jaren zal afnemen ten opzichte van de huidige situatie. Op grond van het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied is echter op voorhand een toename van de ammoniakdepositie op Wav-gebieden en Natura 2000-gebieden niet uit te sluiten.

Verdergaande maatregelen die in deze zin getroffen worden volgen uit de Verordening Stikstof. Behalve het verplicht toepassen van extra emissiereducerende stalsystemen, wordt op grond van de verordening een toename van de ammoniakdepositie op een Natura 2000-gebied alleen toegestaan, als middels saldering van ammoniak van een beëindigd bedrijf de totale ammoniakdepositie op het betreffende gebied per saldo niet toeneemt.

Om het niet toe mogen nemen van de ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden ook middels het bestemmingsplan zelf te borgen, worden in het ontwerp bestemmingsplan voorwaardelijke verplichtingen opgenomen op grond waarvan een ontwikkeling slechts mag plaatsvinden als vooraf is aangetoond dat geen negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden op kunnen treden.

9.4 Overige

Voor de overige aspecten zijn geen duidelijke mitigerende of compenserende maatregelen aan te wijzen, die verder gaan dan de gebruikelijke toetsing die bij de aspecten aan de orde is en niet al bij de behandeling van het aspect zijn benoemd. De te verwachten gevolgen voor deze aspecten maken dit ook niet nodig.

10 Leemten in kennis en informatie

10.1 Inleiding

Bij het opstellen van een plan-MER voor een bestemmingsplan Buitengebied moeten diverse aannames worden gedaan. Het plan-MER moet immers inzichtelijk maken wat de mogelijke gevolgen van het plan naar de toekomst toe zijn, zonder dat precies bekend is welke ontwikkelingen de komende jaren daadwerkelijk zullen plaatsvinden. Daarbij hebben we het over ontwikkelingen in het buitengebied van de gemeente zelf, maar ook landelijke en/of regionale ontwikkelingen.

10.2 Aannames

In het kader van onderhavig plan-MER zijn onder andere aannames gedaan op het gebied van de te verwachten ontwikkelingen van veehouderijen in het gebied (stoppen, uitbreiden) en te verwachten afnamen van stalemissies door landelijke en provinciale wet- en regelgeving. In de praktijk zal dit nooit exact zo verlopen zoals in het plan-MER is aangenomen. Het plan-MER geeft een globaal beeld van de ontwikkelingen, en mogelijke effecten hiervan, die de komende jaren te verwachten zijn. Bij individuele ontwikkelingen wordt vervolgens verder ingezoomd op de verschillende aspecten.

10.3 Mestbe- en verwerking

Mestbe- en verwerking op bedrijfsniveau vindt over het algemeen plaats middels een zoveel mogelijk gesloten systeem. De eventueel optredende extra emissie van geur en ammoniak zal afhankelijk zijn van het toe te passen systeem, maar zal slechts zeer beperkt optreden, zonder dat het geheel kan worden uitgesloten. Omdat op dit moment onbekend is welke bedrijven mogelijk mestbe- of verwerking toe gaan passen en welke systemen eventueel toegepast gaan worden, is hier moeilijk een kwantitatieve uitwerking van te geven. Omdat er sprake moet zijn van een nevenactiviteit binnen een agrarisch bedrijf, zal de eventuele emissie naar verwachting echter zeer beperkt zijn ten opzichte van de emissie vanuit stallen veroorzaakt door dieren. De emissies als gevolg van mestbe- of verwerking zijn derhalve niet afzonderlijk meegenomen in dit plan-MER.

Tot slot wordt opgemerkt dat mestbe- en verwerking is opgenomen in het per 1 januari 2013 in werking getreden “Besluit houdende algemene regels voor inrichtingen milieubeheer”, beter bekend onder de naam “Activiteitenbesluit”. Per individueel initiatief vindt een beoordeling plaats of de realisatie van een installatie mogelijk is. Zo nodig kan hierbij worden teruggevallen op de Nederlandse emissierichtlijn lucht (NeR). Ook zal een initiatief moeten voldoen aan de Natuurbeschermingswet en de Verordening Stikstof en Natura 2000, op grond waarvan in Oost Brabant geen toename van ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden plaats mag vinden. Om het niet toe mogen nemen van de ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden ook middels het bestemmingsplan zelf te borgen, worden in het ontwerp bestemmingsplan voorwaardelijke verplichtingen opgenomen op grond waarvan de ontwikkeling slechts mag plaatsvinden als vooraf is aangetoond dat geen negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden op kunnen treden.

10.4 Conclusie

Ondanks de hiervoor genoemde beperkingen geeft de plan-MER op dit moment een goed en actueel beeld van de eventuele gevolgen die het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied mogelijk maakt.

11 Monitoring en evaluatie

11.1 Inleiding

Zoals in het vorige hoofdstuk is aangegeven, is in het kader van het plan-MER uitgegaan van diverse aannames. Om inzicht te hebben of de komende jaren de ontwikkelingen en de hiermee gepaard gaande gevolgen in grote lijnen overeenkomen met de aannames uit het plan-MER, is monitoring en evaluatie op de belangrijkste aspecten wenselijk. Omdat het plan-MER zich vooral richt op de gevolgen vanuit de veehouderij in de gemeente, zou monitoring en evaluatie zich vooral moeten richten op de aspecten geur, ammoniak en fijn stof.

11.2 Geur, ammoniak en fijn stof

De gemeentelijke geurverordening wordt elke 2 jaar geëvalueerd. Als uit de evaluatie onverwacht of ongewenst negatieve gevolgen naar voren komen, dan kan de verordening zo nodig worden bijgesteld.

Het provinciale monitoringssysteem Bestand Veehouderijbedrijven Brabant (Web-BVB) vormt een mogelijkheid om bij te houden hoe de ontwikkelingen in de provincie, maar ook per gemeente, zijn voor wat betreft stoppende veehouderijen, ontwikkelende veehouderijen en de hiermee gepaard gaande dieren aantallen en emissies. Op dit moment verricht de provincie elke twee jaar een monitoring.

Via de salderingsbank uit de Verordening Stikstof en Natura 2000 wordt bijgehouden hoe de depositie op Natura 2000-gebieden in de loop der tijd verloopt.

Tot slot wordt gewezen op het gemeentelijk en regionaal handhavingprogramma, in het kader waarvan veehouderijen in de gemeente regelmatig worden gecontroleerd. Hierbij wordt onder andere beoordeeld in hoeverre ze nog volgens de vigerende vergunningen (en de hiermee gepaard gaande emissies) in werking zijn.

Begrippenlijst

Achtergronddepositie

Dit is de depositiewaarde die er in een bepaald gebied is, zonder de ontwikkelingen uit het plan. Het gaat hierbij om de hoeveelheid stikstof gezamenlijk veroorzaakt door onder meer landbouw, industrie en autoverkeer.

Actieplan ammoniak en veehouderij

Dit plan moet er toe leiden dat de middelgrote veehouderijbedrijven gefaseerd emissiearm worden en gaan voldoen aan het Besluit Huisvesting;

Alternatief

Een samenhangend pakket van maatregelen die een mogelijke oplossing vormt voor het in de probleemstelling geformuleerde probleem.

Ammoniakdepositie

De depositie van potentieel zuur, afkomstig van ammoniak.

Archeologie

Wetenschap van de oude historie op grond van bodemvondsten en opgravingen.

Aspect

Te onderzoeken thema dat relevant wordt geacht voor het beoordelen van alternatieven.

Autonome ontwikkelingen

Ontwikkelingen die zouden plaatsvinden als de voorgenomen activiteit niet wordt ondernomen.

Besluit Huisvesting

Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij. Het besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissie-arme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissie-arm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden;

Best beschikbare techniek

Technieken om de emissie te verlagen, bijvoorbeeld door de inzet van luchtwassers.

Bestemmingsplan

Gemeentelijk plan met regels en een verbeelding, betreffende de bestemming van een bepaald terrein.

Bevoegd gezag

Overheidsorgaan dat bevoegd is een besluit te nemen over de voorgenomen activiteit.

Bouwvlak

In het bestemmingsplan vastgelegd geometrisch vlak , waarmee gronden zijn aangeduid waar ingevolge de regels uit het plan bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

BRZO

Risicovolle bedrijven vallen onder de werkingssfeer van het Besluit Risico's Zware Ongevallen 1999 (BRZO). Voor de normstelling van risicovolle bedrijven moet worden aangesloten bij het Besluit externe veiligheid voor inrichtingen (Bevi).

Commissie voor de m.e.r

Onafhankelijk adviesorgaan, in het leven geroepen door ministeries van VROM en LNV, die op vastgestelde momenten conform Wet milieubeheer advies uitbrengt met betrekking tot m.e.r.- procedures.

Cultuurhistorie

De geschiedenis van de beschaving. In drie wetenschappelijke velden; historische geografie, bouwhistorie en archeologie.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Samenhangend netwerk van natuurgebieden van nationaal en internationaal belang met als doel de veiligstelling van ecosystemen met de daarbij behorende soorten bestaande uit de meest waardevolle natuur- en bosgebieden en andere gebieden met belangrijke aanwezige en te ontwikkelen natuurwaarden.

Ecologische verbindingszone (EVZ)

In het bestemmingsplan aangeduid langgerekt gebied waarbinnen verbindende landschapselementen zijn of worden gerealiseerd. Ecologische verbindingszones worden aangelegd om het migreren van dieren en planten tussen natuurgebieden mogelijk te maken.

Emissie

Hoeveelheden stoffen of geluid die door bronnen in het milieu worden gebracht.

Fauna

Verzameling van diersoorten die in een gebied wordt aangetroffen.

Flora

Verzameling van plantensoorten die in een gebied wordt aangetroffen.

Gebiedszonering

In de Verordening Ruimte fase 2 is een drietal gebieden aangewezen voor intensieve veehouderijen. Er wordt onderscheid gemaakt in extensiveringsgebieden, verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden.

Gevoelige bestemmingen

Bestemmingen waaraan getoetst wordt in het kader van zonering; bestemmingen waar hinder kan worden ervaren bij het oprichten van nieuwe inrichtingen en dergelijke.

Groenblauwe mantel

Gebieden die overwegend grenzen aan de ecologische hoofdstructuur, de ecologische verbindingszone of het zoekgebied voor behoud en herstel van watersystemen, en deze verbinden, zijnde gebieden met overwegend grondgebonden agrarisch gebruik en belangrijke nevenfuncties voor natuur en water.

Grondgebonden veehouderij

Agrarisch bedrijf met een bedrijfsvoering die geheel of in overwegende mate niet in gebouwen plaatsvindt.

Integrale zonering

Gebiedsdekkende indeling van het reconstructiegebied in zones zoals omschreven in artikel 1 van de Reconstructiewet concentratiegebieden.

Intensieve veehouderijen (of niet grond gebonden veehouderij)

Agrarische bedrijven met een bedrijfsvoering die geheel of overwegende mate in gebouwen plaatsvindt en gericht is op het houden van dieren, zoals rundveemesterij, varkens-, vleeskalver-, pluimvee-, pelsdier-, geiten- of schapenhouderij of een combinatie van deze bedrijfstvormen, alsmede naar aard daarmee gelijk te stellen bedrijfstvormen, met uitzondering van grondgebonden melkveehouderijen.

Instandhoudingsdoelstellingen

Instandhoudingsdoelstellingen moeten vastgesteld worden in de aanwijzingsbesluiten van de Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden. Deze doelen geven aan voor welke natuurwaarden het gebied belangrijk is en voor hoeveel natuurwaarden er geschikt habitat beschikbaar moet zijn in dat gebied.

Invliegfunel

Obstakelvrije zone rond een start- en landingsbaan van een vliegveld, bedoeld voor de vliegveiligheid

IPPC-richtlijn

Europese richtlijn inzake de geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging.

Kritische depositiewaarde

Dit is de hoeveelheid ammoniakdepositie die een ecosysteem nog kan verdragen zonder schade te ondervinden.

Landbouwontwikkelingsgebied (LOG)

Zone binnen de integrale zonering waar ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderij zijn

Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA)

Alternatief voor de voorgenomen activiteit, opgesteld vanuit de doelstelling zo min mogelijk schade aan het milieu toe te brengen, respectievelijk zoveel mogelijk verbetering te realiseren, uitgaande van de gegeven doelstelling.

MER

Milieueffectrapport (het fysieke rapport).

m.e.r.

Milieueffectrapportage (de procedure).

Mestbewerking

Behandeling van dierlijke mest zonder noemenswaardige veranderingen aan het product teweeg te brengen, zoals mengen, roeren, homogeniseren en verwijderen van vreemde objecten zoals plastic folie en hoeven.

Mestverwerking

Het proces om (drijf)mest af te breken, door onder andere droging, bezinking, vergisting of indamping, om te zetten in nieuwe bruikbare producten, zoals energie uit biomassa, of te bewerken tot kwalitatief hoogwaardige meststoffen.

Mitigerende maatregelen

Verzachtende maatregelen, waardoor het effect positiever wordt.

Natura 2000

Een Europees beschermd netwerk van waardevolle natuurgebieden.

Nevenactiviteit / nevenfunctie

Ondergeschikte activiteit die gezien de relationele aard en geringe omvang, slechts een aanvulling is op de hoofdactiviteit.

Passende beoordeling

Een passende beoordeling moet bepalen of de kans op significant negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden reëel is.

Plangebied

Het gebied waarin de voorgenomen activiteit wordt ondernomen.

Receptor

Geurgevoelig object (bijvoorbeeld een burgerwoning).

Stikstofdepositie

Hoeveelheid stikstofemissie die terecht komt in de bodem

Studiegebied

Het gebied tot waar de milieugevolgen ten gevolge van de aanleg van de voorgenomen activiteit reiken.

Toetsingsadvies

Advies van de Commissie voor de m.e.r. waarin deze het MER beoordeelt op de aanwezigheid van essentiële informatie. De vastgestelde richtlijnen vormen hierbij het toetsingskader.

Verkeersintensiteit

Aantal voertuigen dat per etmaal een bepaald punt op een wegverbinding passeert.

Verordening ruimte

In de Verordening ruimte staan regels waarmee een gemeente rekening moet houden, o.a. bij het ontwikkelen van bestemmingsplannen, en die de ruimtelijke kwaliteit in de provincie moeten bevorderen.

Voorkeursalternatief

De wijze waarop de initiatiefnemer de voorgenomen activiteit wenst uit te voeren.

Wav-gebied

Door de provincie aangewezen bosgebieden die zeer kwetsbaar zijn voor ammoniakdepositie en die zijn gelegen

Bijlage 1 Advies Commissie-m.e.r. op Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Bijlage 2 Vergelijking diergegevens Web-BVB en CBS

Bijlage 3 Uitgangspunten bij het tot stand komen van het plan-MER

Bijlage 4 Invoergegevens veehouderijbedrijven in huidige situatie plus andere scenarios

Bijlage 5 Kaart geursituatie huidig (mei 2012)

Bijlage 6 Kaart geursituatie autonome ontwikkeling

Bijlage 7 Kaart geursituatie voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied

Bijlage 8 Kaart geursituatie alternatief

Bijlage 9 Kaart geursituatie worst case

Bijlage 10 Vergelijking geursituatie vijf scenario's

Bijlage 11 Kaart ammoniaksituatie huidig (mei 2012)

Bijlage 12 Kaart ammoniaksituatie autonome ontwikkeling

Bijlage 13 Kaart ammoniaksituatie voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied

Bijlage 14 Kaart ammoniaksituatie alternatief

Bijlage 15 Kaart ammoniaksituatie worst case

Bijlage 16 Vergelijking ammoniakdepositie (stikstof) op Wav-en Natura 2000-gebieden

Bijlage 17 Kaart fijn stof situatie huidig (mei 2012)

Bijlage 18 Kaart fijn stof situatie autonome ontwikkeling

Bijlage 19 Kaart fijn stof situatie voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied

Bijlage 20 Kaart fijn stof situatie alternatief

Bijlage 21 Kaart fijn stofsituatie worst case

Bijlage 22 Gegevens Natura 2000-gebieden van Ministerie van ELI